hayal
KÜLTÜR
SANAT
EDEBİYAT
Temmuz - Ağustos - Eylül 2014 Fiyatı 10 TL

Dosya:
Şiirimizde Son Baskı 2000'ler

Fazıl Hüsnü Dağlarca
100 Yaşında
(Özel Sayı)

Fazıl Hüsnü DAĞLARCA:

"Yeni şiirimizin yönü şu; kimi zaman aydınlık, kimi zaman karanlık, kimi zaman toplum gerçeklerine yönelici, ama hep yepyeni, el değmedik, alışkanlıkların dışında, hatta alışkanlıklara karşı. Türkiye'de en ileri şey şiirimizdir diyorum."

Tanıtım Bülteninden:
Dağlarca yaşasaydı 2014'te 100 yaşına girmiş olacaktı.Onu bu kitapla yeniden derin bir saygıyla anıyoruz. Dağlarca şair Ertan Mısırlı'ya, çocukluğundan başlayarakhayatının önemli dönemeçlerine ilişkin çarpıcı bilgiler vermiş.

Kitapta Ertan Mısırlı'ya emanet edilen özgün belgeler, mektuplar, fotoğraflar ve ilk kez yayımlanan şiirler yer almaktadır.

Kaynak Yayınları
Isbn: 9789753438360
Sayfa Sayısı: 328

Tanıtım Bülteninden:
"Tanrım diyorum sağol Ruh ikizimi sonunda karşıma çıkardın Ama hâlâ yoksun ortada Gerçi sen de haklısın Böyle bir dünya yaratmış olsam Ben de saklanırdım"

Türkçenin Dudaklarısın Sen
ENVER ERCAN
VARLIK ŞİİR

Varlık Yayınları
Isbn: 9789754344462
Sayfa Sayısı: 56

Editörden

Merhabalar.
Havalar ısındı, Ortadoğu ısındı, sezon bitti, yaz filmlerine geçildi, biraz deniz, biraz kum ve 50. sayımız.
Ekim 2013'ten bu yana, 11 yıldır sizlerleyiz ve 50. Sayımız.
50. sayımızın, Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın 100. yaşına denk gelmesi ayrı bir heyecan. Daha önce herhangi bir yerde yayınlanmamış Fazıl Hüsnü Dağlarca fotoğrafları, mektupları ve şiirleriyle karşınızdayız.

50. sayımızın dosyası geçen sayımızda olduğu gibi yine Betül Dünder'e emanetti. Şiirimizde Son Baskı: 2000'ler. Omuz veren şairlerimiz; Atakan Yavuz, Bengü Özsoy, Beşir Sevim, Ece Apaydın, Engin Özmen, Ercan Y. Yılmaz, Gülce Başer, Hakan Güzeldere, Hasip Bingöl, Kadir Aydemir, Mazlum Çetinkaya, Mehmet Said Aydın, Mustafa Atapay, Mustafa Fırat, Mutlucan Güvendir, Serap Aslı Araklı, Şehmus Ay ve Yaprak Öz.

Bu sayımızın Söyleşiyorum köşelerinde Ertan Mısırlı'yla Dağlarca Günlüğü; Yunus Emre Bozdoğan'la Tıpkı Ray Charles üzerine öğretici ve keyifli sohbetler gerçekleştirdik.

Kitabevimizde düzenlediğimiz imza ve söyleşi programlarımız hız kesmeden devam ediyor. Bugüne kadar Ahmet Ümit, Hasan Ali Toptaş, Altay Öktem, Cenk Taner, Ertan Mısırlı, Hakan Bıçakcı, Mahir Ünsal Eriş, Aytaç Ars, Ege Görgün, Göktuğ Canbaba, Gül Yıldız, Taşkın Su, Bengü Özsoy ve Alperen Yeşil'i konuk ettik. Farklı imzalarla bu söyleşi programlarına önümüzdeki dönemde de devam edeceğiz.

Son olarak, Genel Yayın Yönetmenimiz Özgen K. Danyal'ın yeni doğan bebeği Deniz'e Hayal ailesine hoş geldin diyoruz. Önümüzdeki sayılarda görüşmek üzere, Hayal'de kalınız sevgili okurlar...

hayal

Fazıl Hüsnü Dağlarca fotoğrafları:
İsmail Taşbiçen ve Erkan Mısırlı'ya aittir.
İzinsiz kullanılamaz.

Hayal Dergisi yerel süreli yayındır.
Üç ayda bir yayımlanır.
Yayım Türü-Kültür- Sanat-Edebiyat
Sayı-50
ISSN: 1304 - 4818

Hayal Yayıncılık Ltd. Şti. Adına
İmtiyaz Sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni
Özgen KILIÇARSLAN DANYAL

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Ahmet DURAN
Dergi Editörü
Müslüm ÇİZMECİ
Halkla İlişkiler
Reşide SARIKAVAK

Kapak Tasarımı
Veysel ŞAYLI
Düzelti
Müslüm ÇİZMECİ
Dizgi
Nihat TAÇYILDIZ
Hukuk Danışmanı
Cihat DUMAN

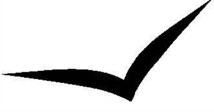
Hayal Yayınları
Yönetim ve Yazışma Adresi:
Caferağa Mah. Miralay Nazım Sok.
No: 25/A Daire: 1
Kadıköy - İstanbul
Tel: 0216 700 28 36
Belgeç: 0216 700 28 37

www.hayalyayinlari.com
bilgi@hayalyayinlari.com
hayal_dergisi@yahoo.com
hayald@gmail.com

Basım Yeri-İstanbul
Basımcı Bilgileri
Ege Reklam ve Basım Sanatları San. Tic. Ltd. Şti.
Esatpaşa Mah. Ziyapaşa Caddesi No:4 Ataşehir / İstanbul
Tel: 0216 470 44 70 Faks: 0216 472 84 05
www.egebasim.com.tr
Sertifika No: 12468

İçindekiler

F. H. DAĞLARCA

Büyük Koşu

Koşuyordu milyonlarca insan
Tabanları enselerinde
Kimi en eski giysilerin içindedir
Kimi çırılçıplak kimi çağdaş

Ağızları öylesine büyüktü ki
Dişleri parlıyordu daha çok
Doymamıştılar doğdukları günden beri
Acıkmıştılar acıkmıştılar açlığa bile

Koşuyorlardı bütün ulusların insanları
Taşıyordu koşmak ayaklarından
Öylesine hızlı öylesine çabuk
Koşmak kalıyordu arkalarında

Geçmiş çağların bütün hayvanları
İri gövdeliler kocaman gövdeliler dev gövdeliler
Uçanlar uçamayanlar yer altındakiler
Koşuyorlardı hepsi birden
Sarsılıyordu toprak sarsılıyordu denizlerin altı

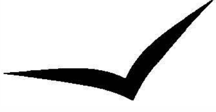
Hayvanlar kıyametiydi bu
Bir koşuydu yüzyıllar süren yalvaçsız
Varmak ulaşmak yetişmek istiyorlardı
Yaşamalar yürekler dolusu yaşamalar

Hepsinin birer anısı vardı
Boyunlarında köpüklerin sıcaklığı
Ulaşsalar başlayacaktı en büyük devrim
Yere inecekti gökyüzü

Okuyucum bağışlasın beni
Bölümlerin yerini bağışlasın
Kaçanlar hayvanlardı
Bizdik kovalayan

Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın Ruhan Ertop'a söyleyerek yazdırdığı son şiirlerinden biri.

Ogün KAYMAK

Dikkat

Gözlerinde ~~eski bir~~ bakı var, dokunmak *istemediğim de* bu zaten
Bilindik cümle gizli - aramızda kalmış - kirpik dibinde
~~Kimse~~ görmez hikâyesi, ~~kimse~~ duymaz renklerine batmış
Salınıyor sözcüğünde elinden düştükçe son harfler
Çok sıkı tokalaşmıştık, hatırladım ve ötekiler göstermelik kalmıştı

Dilinde ~~eski bir~~ tat var, görmek *istemediğim de* bu zaten
Çok kalabalık bir mitingde uçtan uca *gezinmiş* meydan
Kalpten ~~mühür~~ sökmüş ve kilitlemiş üstüne yüksek kapıyı
Dediğim kalın perdesi göz kapaklarımızı ağırlaştıran müziğin
Tılsımsız, sağaltıcı, sarsan bütün titremelerin peşinde

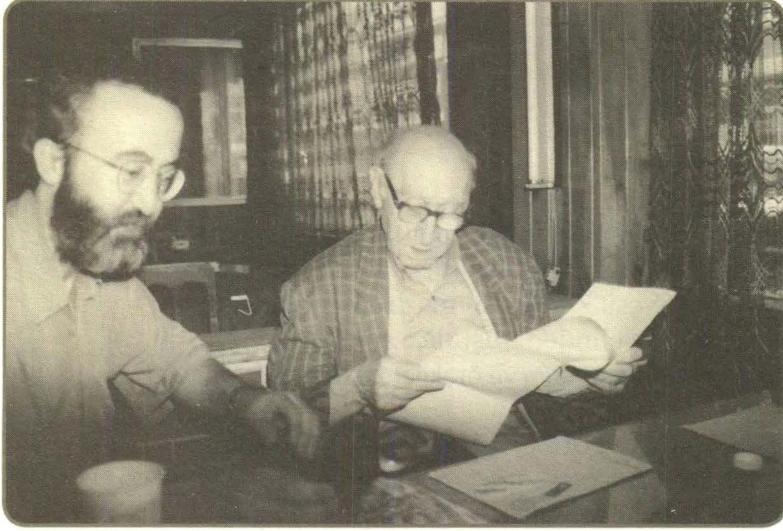
Yönlerinde ~~tuhaf bir~~ aranış var, yürümek *istediğim de* bu zaten
*Tema*sını bastan dinlemiştik, armonisini ateşe attılar, kıyaslamadık
Tenimizde kabaran denk ter, göğsümüzde eksik kalan duman izi
Sel taşkınlarını belgeleyen görüntü, cinsel istismar
Kalkarken, otururken, havalanırken, rüzgâr yerken rıhtım ucunda

Yelkenden farkım olmadığımı anlattığımda, 'kimlik beyanınız yalan ama'
İfadesi vardı mimiğinizde. Şimdi utandınız belki bu saf tehlikeden
İkiden fazla ülkeyi ilgilendirdiği için sınırlar karışabiliyor
Benim çok acil şişmem gerek bu yüzden, çok acil ölüp dirilmem
Kolileri taşırken böyle davranmam rutinleşti artık
Bilek kırıklarından onarırken bir şarkıyı *notasyon* deliliğine kapılıp satrancın
Düzgün olmalı kıyafetim, paçalarımın yere değmemesine *dikkat* kesil

Ölüler bütün dinleri *konuşur ve diksiyonları şaşmaz, dişleri aralık kalır, teyellidirler*

SÖYLEŞİYORUM

A. Ertan MISIRLI - Müslüm ÇİZMECİ

Merhaba Ertan Ağabey, uzunca bir süredir Hayal Dergisinde süregelen Dağlarca Günlüğü nihayet Kaynak yayınlarınca kitaplaştırıldı. Kitapta Fazıl Hüsnü Dağlarca'yla ilişkili yazılar, mektuplar, anılar, yayımlanmamış şiirler, fotoğraflar ve fazlası var. Öncelikle bu titiz çalışmayı Türk edebiyatına kazandırdığınız için teşekkürü borç bilirim.

Kitabın hemen girişinde Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın "Şiir yazmakla okuma yazma birbirine benzemez. Şiir yazmak acıkmak gibidir, yıkanmak gibidir, öpmek gibidir." sözleriyle karşılaşıyoruz. Fazıl Bey burada şiiri bir ihtiyaç, bir gereklilik olarak tasvir ediyor ve aşkla yoğuruyor. İlk olarak, sizce şiir hayatın neresindedir?

Şiirin ne olduğu hakkında bir fikrim yok. Bunun üzerinde de düşünmüyorum açıkçası. Şiir içinizden, yüreğinizden gelir; en ilkel, en hayvani içgüdü ve duygularımıza dayanır, açlık, susuzluk gibi... "Şiir, şairin neresinden gelirse, okurun da orasına ulaşır" zaten. Aynı zamanda çocukça bir duygu, çocukça bir merak ve heyecandır. Çocuk olmak, çocuk kalmak sanıldığı kadar ya da düşünüldüğü gibi kolay bir iş değildir. Etrafınıza çocukça gözlerle bakmaya çalışın, çocuk gözlerinizi koruyun, çocuk merakınızı koruyun, şiir size de gelebilir o zaman.

İnanırım ki: "Şiir sözcüklerin cesediyle yazılmaz!" (Özkan Mert). Belki yüzlerce farklı şekilde ifade edebileceğiniz bir şeyin en iyi ifadesi budur bana kalırsa. Her sözcüğün içinde bir 'yanma' noktası vardır, o noktayı yakalayamazsan 'şiir' seni kurtaramaz. Bu yüzden 'şair'

yangın çıkartmakla meşguldür. Her şair ruhumuzun 'kundakçısı'dır biraz da; ancak uç noktalar hiçbir zaman ölmez, bütün bu yangınlardan sonra arkada 'net' bir resim kalmalıdır... Ve yangın yerinde bombalı pankartla dolaşır şair: "Şiir sözcüklerin dikişlerini patlatarak yazılır! Çünkü ve aynı zamanda sözcük cerrahıdır şair.

'Atanmış', 'tayin edilmiş', içi boş, havada asılı kalmış imgelerden ibaret değildir şiir. "Her şiiri, bir öncekini yıkarak, yıka yıka yazmak ..." diyor ya İlhan Berk. Öyle işte. Tristan Tzara'nın dediği gibi: "Her şeyi yıkalım geriye ne kaldığına bakalım!" öyle kolay bir iş değildir. Bunu yapabilmek için, nevrotik bir güvenlik ihtiyacıyla çöreklendikleri çamurda 'şiir' adına geviş getirenlerin çukuruna değil; deliliğin uçurumuna gönül vermek gerektir. Bu yüzden, şiir yazmak 'acı' çektirdi bana hep, şiirden kaçabildiğim kadar kaçtım ama şiir sizden hızlı koşar ve her defasında yaka-paça alaşağı edebilir sizi 'deliliğin uçurumuna gönül verdiyseniz eğer...'

'Sorulmamış Sorular' bölümündeki sorular anladığım kadarıyla sizin tarafınızdan Dağlarca'ya ithafen hazırlandı. Bu sorulardan bir tanesi de şu: "Şiire getirmek istediğiniz boyut neydi? Bu boyut doğru algılandı mı?" Her soru muhakkak içerisinde bir düşünce barındırır. Sizin bu soruyu yöneltme nedeniniz nedir ve aynı soruyu kendinize yönelttiğinizde nasıl bir cevap çıkıyor ortaya?

Gelişmelerin nasıl olduğunu ve yönünü anlayabilmek her şeyden önce değişmeyi anlamaktır. Eski tanımlar yeni durumları açıklamakta yetersiz kalınca; yeni tanımlarla bir referans yaratma zorunluluğu ortaya çıkıyor. "Son yirmi yıldır şiirimizde insan olmadığı gibi toplum da yok," saptaması anlaşılmaz değildir bu yüzden. 'Varolmanın Dayanılmaz Hafifliği' adlı romanında yazar Milan Kundera'nın, bence tüm metnin iskeletini üzerine kurduğu bir tanım vardır. Roman kahramanı Thomas birkaç

kere yineliyor roman boyunca hiç aklından çıkarmadığı bu sözü: "Bir kez olan hiç olmamış gibidir!" Yalnız hayatı, ilişkide bulunduğu insanları, toplumu değil, kendini dahi ciddiye almayan ve alçaltan bakışı çok iyi yansıtıyor bu söz. İnsan kendini siliyor, kişiliğini siliyor ve varolabiliyor. 'Hiç'lenmeyi varolmakla özdeşleştiriyor. Düşünsel dengedeki bu dağılma, nadir olarak iflah olmaz şizofreniye, paranoid şizofreniye dönüşüyor...

Son yıllarda şiirin başına gelen de budur ve şair de bu şizofreniden payını almıştır. Silinmiş kişilikler ve bölünmüş akıl sahipleri, nasıl olsa bir şeyleri değiştiremeyeceği inancıyla değişmekten de değişimlerle uğraşıp kendini boş yere yormaktan da usanmış ve artık biraz da kendimize bakalım mantığının çekim alanında uslanmışlardır. O kadar uslanmışlardır ki düzenle herhangi bir sorunları olsa bile bunu kendi iç dünyalarında tartışma 'erdemine' ulaşmış; aykırılıklarını akşamlarına ayırıp, işgününe bir önceki gün kaldığı yerden başlama 'oturmuşluğuna' sahip olmuşlar; geçmişin şiirsel kazanımlarıyla nasıl bir bağ gereklidir diye düşünmeyi de yorucu bir faaliyet olarak görmüşlerdir. Çünkü: "Değiştirmek büyük bir heyecan ve cürettir. Küstahlığı ve göze almışlığı içerir. Cesaretin de ötesinde cürettir. Değiştirmek en önce değişime akıl erdirmek daha sonra da bizzat değişerek mümkün olabilir."

Dağlarca'nın 100. Yılı... Dağlarca bugün yaşasaydı, ülkemizin ve ülkemiz edebiyatının içinde bulunduğu durumu nasıl değerlendirirdi? Neler söylerdi, neler yapardı?

Pythagoras'ın Okulu'na kabul edilen öğrenci, ilk beş yıl boyunca hiç konuşmuyor, konuşan okuldan atılıyor, bu beş yıl boyunca sadece susmayı öğreniyormuş. Ben on beş yıl sustum Dağlarca'nın yanında sevgili Müslüm Çizmeci. Dağlarca benim için Şiirin Pisagoru'dur. Şunları söylerdi ilk anda:

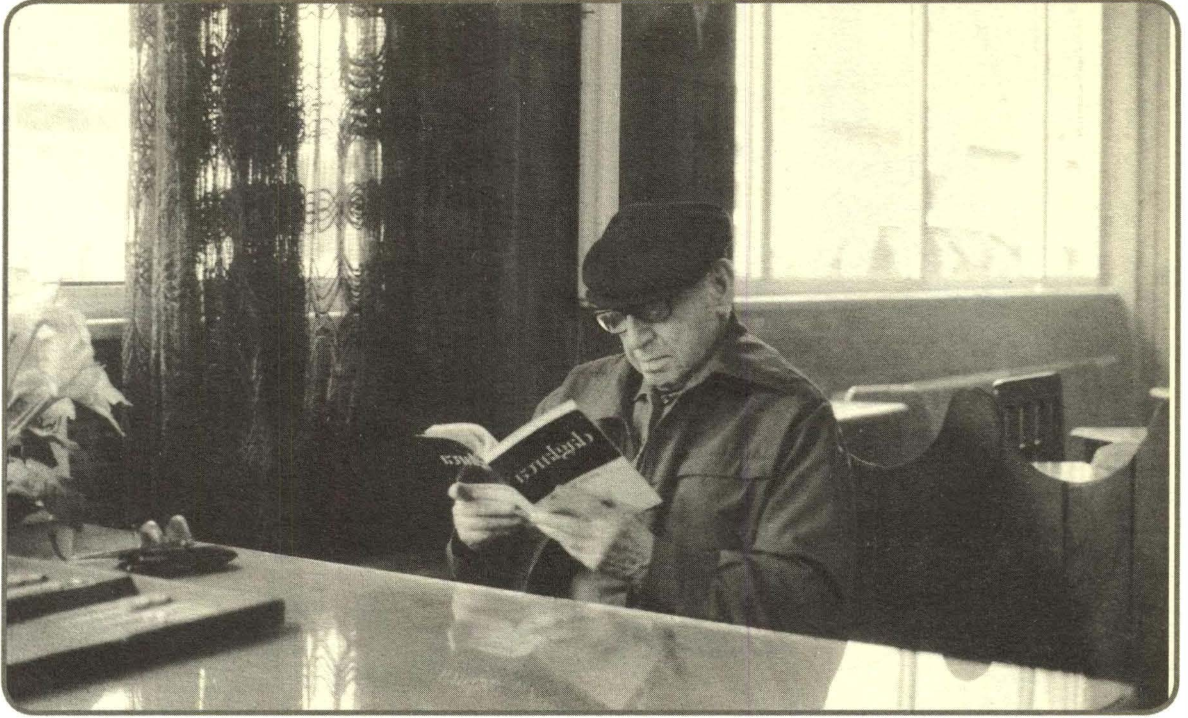
İnsan yalan söylemeden yazıyorsa, yazdıklarının hesabını verebilir; yoksa o sözcüklerin senin celladın olduğunu hissedersin. Kendine 'müdahale' etmediği sürece, kuma düşmüş balık gibi çırpınıp duracaktır şair; bu yüzden kısa devre yapıyor bazılarının mecazları, hem de çoklukla... Şiir işçileri, genç şairler artık sadece şiirlerine yabancılaşmakla kalmıyorlar, sürdürebilirliğinden kuşkuda oldukları kendi hayatlarına, onun mekânlarına, dolayısıyla toplumsal insan varlığına ve en üzücü olanı, yaşamı bu boyutlarda üretme gizil güçlerine de yabancılaşıyorlar...

Şiirin temeli yaşantıdır. Yaşanmamış hiçbir duygudan, yani, yaşamın engin sınavından geçmemiş, sabır taşını çatlatmamış hiçbir duygudan şiir çıkmaz. Şairlik 'camcılık' değildir, dışarıdan bakıp içerdeki manzaranın tadına doyamayanlar içeriye buyursunlar, dedikten sonra: "Şiir yazmak için eliniz hiç soğumayacak çocuklar. Benim elim hiç soğumuyor. Hep sıcak!" diyecektir Dağlarca.

Şair 'ben sadece şiirimi yazarım' derse, hayat da ona dönüp 'alınmak gücenmek yok, ben senin aklına bile gelemeyecek şeyleri gördüm ve bütün bu sayıklamaların zaman içinde kaybolup gidecek, tıpkı yağmurdaki gözyaşların gibi, diyecektir.

Dağlarca'dan izin alarak şunları anımsatabilirim ben de: Hasan Hüseyin Korkmazgil 1972'de kaleme aldığı 'Şiirin Aldatıcılığı' başlıklı yazısını şöyle sonlandırır: "Şiirin kendisi, vazodaki gül kadar sadedir, fakat laboratuvarı tam bir cehennem! O cehenneme ancak, şiirin gerçek çocukları dayanabilirler!"

Kitapta yer alan mektuplardan biri de Cemal Süreya'nın 21 Ağustos 1962 tarihli, Paris'ten gönderilen mektubu. Bu mektupta Süreya'nın Çağdaş Şiirimizi Fransa'da tanıtmak gibi bir gayesi olduğunu, Dağlarca'dan da 'Çocuk ve Allah**' kitabıyla, Tahsin Saraç'ın Fransızcaya çevirdiği şiirlerini istediğini okuyoruz. Benim özellikle dikkatimi çeken bir cümle var bu mektupta: "Yurttan bana sadece Varlık dergisi bir de Beşgen dergisi geliyor. Bununla birlikte sanatımızda ben gelirken ki durumun, yani**

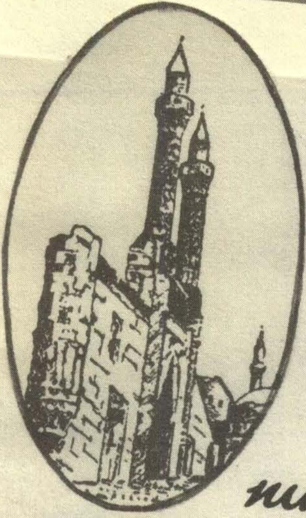

değer karmaşasının sürüp gittiğini biliyorum." Cemal Bey'in burada bahsettiği değer karmaşası nedir?

Sevgili Müslüm, Cemal Süreya'nın 1961 yılında Ulus Gazetesi'nin 'Fikir ve Sanat' köşesinde yazdığı bir yazıyı saklamış Fazıl Bey... 'Yeni Şiirimizin Yönü' başlıklı bu yazı, o dönemin tartışmalarını ve edebiyat ortamını anlayabilmek için ilginç bir belge niteliği taşıyor. Benim düşüncemi 'Dağlarca bugün yaşasaydı' diye başlayan soruna yanıt olarak seslendirdim az önce...

"Yeni Şiirimizin Yönü

Geçenlerde Bay Alain Bosquet'in 'La Table Ronde' dergisinde bir yazı okumuştum. Bay Alain Bosquet gerçek şiirin soluk aldığı üç memleket gösteriyor: Fransa, İspanya ve Latin Amerika. Yazara göre Alman şiiri bir "insanı tanımlama" derdine düştüğü, İngiliz şiirinde dümdüz bir söylev havası uzayıp gittiği; İtalyan şiiri ise basit ve kolay bir 'dekadan fantezi' içinde bulunduğu için bu seçkinler grubuna girememektedir. Ben burada Bay Alain Bosquet'in fikirlerinin tartışmacada değerlendirmesine girmiyorum. Yalnız her türlü ihtiyatı da elden bırakmıyarak. Bay Alain Bosquet'in Türkçe bilmesini çok isterdim diyeceğim. Çünkü bugün şiirimizdeki potansiyel gücün İlhan Berk'in 'batı çizgisi' dediği seçkin seviyeye eriştiğine ya da hiç değilse erişmesi için pek bir şey kalmadığına inanıyorum. Şiirimiz kendine öz metodlarını bulma, bağımsızlığını iyice kazanma yolundadır artık. Bu sanatın yurdumuzda hiçbir zaman bugünkü gibi değişik, bugünkü gibi çeşitli bir görünüşü olmamıştır. Bazı arkadaşlar durumu karışıklık olarak adlandırıyorlar. Ama ne var, bu olumlu bir karışıklıktır. Ötesi dan, mutlaka ötesi olan bir karışıklık. Fazıl Hüsnü Dağlarca'da kişiliğin en paradoksal örneğini, İlhan Berk'te yoğun bir dil zevkini izleyen, ayrıca genç kuşak şairlerin de genel bir hümanizma eğiliminin ilk belirtilerini yaşayan bir sanat ortamından oldukça önemli şeyler beklenebilir.

Hemşehrilik
Beratı

Yıllarca Sıvas yaşamı-
na katılmış, Sıvas insa-
nını tanıyıp duyarak tüm
yönlerile Türk ve dünya edebiya-
tına ölmez eserler olarak sunan
özellikle "Sıvaslı Karınca, Toprak
Ana" adlı yapıtlarında bütün bo-
yutları ile Sıvası şiirleştirip ser-
gileyen Ulusal Şair
Fazıl Hüsnü Dağlarca'
ya Sıvas Belediye Meclisinin
20.10.1975 tarih ve 20 saylı ittifakla
aldığı kararı ile Fahri Hemşeh-
rilik ünvanı verilmiştir

ORHAN EKENEL
SIVAS BELEDİYE BAŞKANI

Bir kısım yazarlar yeni şiirimizi yemeğe çalışırken hep kötü örnekler buluyorlar. Nedense hep böyle yapıyorlar. Oysa sanatı, sanatçıyı, sanat akımlarını değerlendirirken iyi örnekleriyle ele almak gerekir. Fransa'da çoğu şiir antolojisinde Georges Duhamel'in adına rastlanır. George Duhamel'in bugünkü ölçülerle çok kötü bir şair olduğunu herkes bilir. Ama kimse Fransız şiirinin seviyesini çizerken George Duhamel'i hesaba katmaz. Bugünkü Fransız şiiri Bretonlarla, Aragonlarla, Eluardlarla, Michauxlarla, Guilleviclerle, Charlarla vardır; iyi örnekleri göz önünde bulundurursak, Fazıl Hüsnü'nün, İlhan Berk'in, Behçet Necatigil'in, Oktay Rıfat'ın, Melih Cevdet'in, Edip Cansever'in, Turgut Uyar'ın, Sezai Karakoç'un, Ahmet Oktay'ın şiir yazdığı bir sanat çevresini küçümsemeye kimsenin hakkı olamaz gibi gelir bana. Bu işi yapmak ya kasıtlı ya da bu işten habersiz olmayı göstermez mi? Ama bir yandan şair geçinen bazı imzalar en kötü örnekleri allayıp pullayarak 'piyasa'ya sokarken, öte yandan yeni ve ileri Türk şiirini basit bir iki kelime çerçevesinde suçlayan, ona hüküm giydiren fıkra yazarlarının yazılarında bu sorumsuz ve fanatik davranışı sık sık görüyoruz. Bu hal günümüz şiirinin güç bir şiir olduğunun belirtilerinden biridir. Herkesin, şiirin havasına tam girmesi beklenemez zaten. Genç şairler, hele en genç şairler bugün şiirin yalnız metodlarıyla değil, araçlarıyla da uğraşıyorlar, kafa yoruyorlar. Düşünce simetrisini aşan şiirler yazılıyor Türkiye'de. Yeni kavramlar, yeni açılar, yeni alanlar bulunuyor. İmkanları çok geniş, zengin bir şiir karşısındayız. Alışılmış şiir kurallarının ötesinde bir şiir bu, Jean Roysselot bir kitabında Michaux için "bu bir şair değildir, belki bir ses..." diyordu. Yeni şairlerimiz de eski şair tipinin ötesine geçmişlerdir. Kaba ve belli bir determinizmi özleyenler elbette yeni şairlerde aradıklarını bulamayacaklardır. Yeni şiirimizin yönü şu; kimi zaman aydınlık, kimi zaman karanlık, kimi zaman toplum gerçeklerine yönelici, ama hep yepyeni, el değmedik, alışkanlıkların dışında, hatta alışkanlıklara karşı.

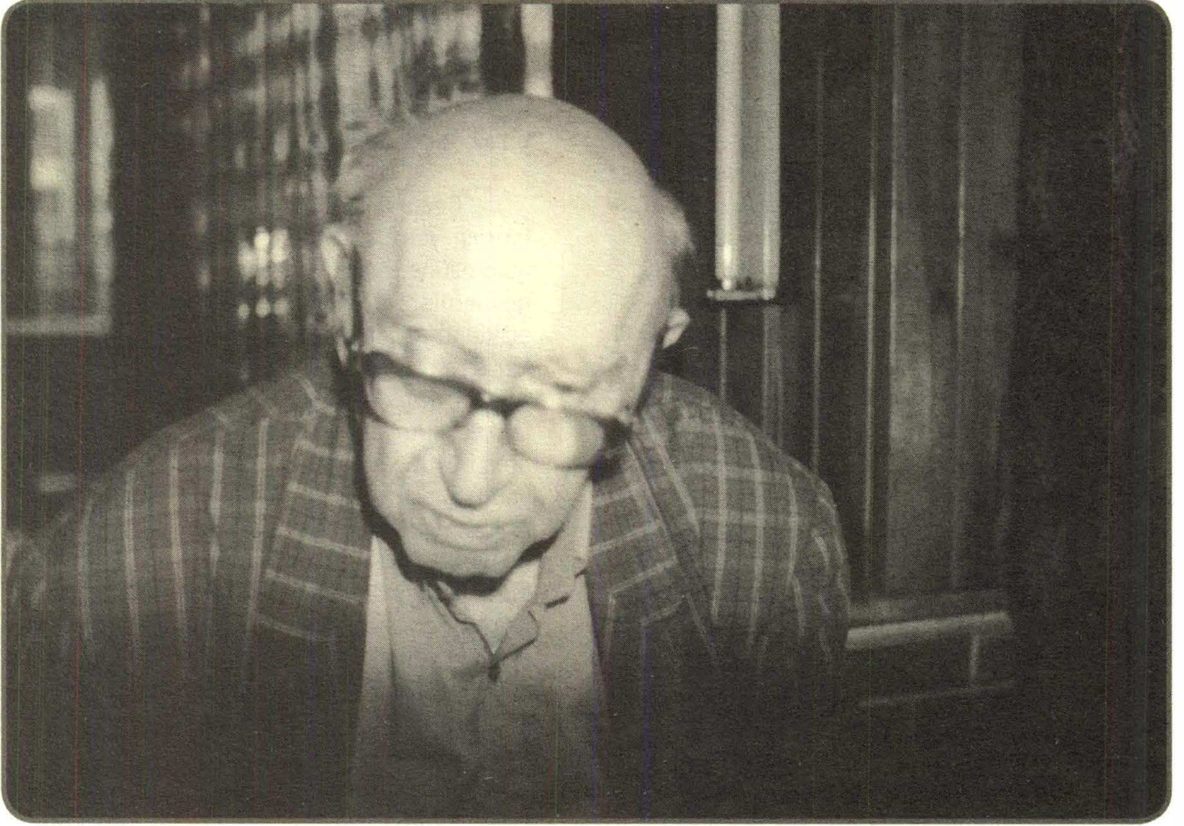
Türkiye'de en ileri şey şiirimizdir diyorum."

Kitapta çokça dile getirdiğiniz gibi Dağlarca'nın 'Çocuk ve Allah'ının sizde ayrı bir yeri var. Sizi tarifsiz aydınlık içinde bir okyanusa açan bu kitap... Bize biraz bu okyanustan bahseder misiniz?

"Çocuk ve Allah"ı ilk okuduğumda ayaklarımın yerden kesildiğini ve bir uçurtma gibi gökyüzüne doğru havalandığını anımsıyorum gövdemin. Neydi o 'Ağır Hasta'daki anlatılmaz, açıklanmaz, insanı esrikleştiren duygu... "Ve her şeyden ve her şeyden sonra / Bu eller miydi Allah'a açılan!" Bu nasıl bir şiirdi böyle... Anlamıyordum ama seziyordum. Görmüyordum ama büyük ve tarifsiz bir aydınlık içinde bir okyanustu açıldığım. "çocuklar korkunç Allah'ım!" Anlam katlarını, hatta anlamı aşan şiirlerdi hepsi; ya 'Atlantis' şiiri, gövdeyi anlatıyordu 'Atlantis', Dağlarca'nın gövdesini. Son dizeler şöyleydi: "Beni vücudum gibi yarıda bırakacaktır / Allah'ın yollarında Atlantis!" Gövdesinin yaşam yollarında onu yarıda bırakacağını sezmişti Fazıl Bey. 80 yıl önceki sezgiye ne dersiniz?

Marcuse'e göre sanat yapıtı, gerçeklikte hüküm süren düzeni dönüştürür. Bu dönüştürme bir 'yanılsama'dır sevgili kardeşim Müslüm Çizmeci. Yerleşik düzen sanat sayesinde güzelleştirilir ve doğrulanır. Uyumlaştırıcı yanılsamanın, alıştırıldığımız 'güzellik nedir' ya da 'bu şiir neden güzeldir' soru biçimi yerine, N. Hadjinicolaou'nun, 'bu şiir kimin tarafından ve hangi nedenlerle güzel sayılmıştır?' şeklinde formüle ettiği saptamasını daha önemli buluyorum. Son tahlilde, ebedilik olmadığına göre, ne insanın gerçeklikle hayali ilişkisinin bilinçdışı boyutu sona erecek ne de bu ilişkinin yarattığı sanat pratiği yok olacaktır. Bir klişe orgcusu olan J. Bach, eserlerini Tanrı'ya ve onun güzelliklerine yöneltmişti ama yaptığı müzik kendi amaçlarının toplamından çok daha fazla bir şey olmuştur... Dağlarca ve 'Çocuk ve Allah' da öyle...

Kitabın Dağlarca'yla Beraber / Anılar bölümünde 12 Mart 1983 tarihli yazıda 71 Askeri muhtırasında, 12 Mart döneminde yaşadığınız baskı, kitap yasakları hatta Dağlarca'nın kelepçelenip cezaevine gö-

türülmesi üzerine sohbetleriniz yer alıyor. Yaklaşık 30 yıl sonra, bugünden baktığımızda aslında özgürlük ve insanlık üzerindeki tehdidin pek de azalmadığını gözlemliyorum. Siz nasıl görüyorsunuz?

Sevgili Müslüm, 1969'da, Gezi'de, o günkü adıyla 'Taksim Parkı'nda Deniz Gezmiş ve arkadaşları 'özerk üniversite' taleplerini duyurmak için bir 'oturma eylemi' başlattılar. Dönemin başbakanı Süleyman Demirel eylemi kırmak için bu haklı talebe karşı şöyle demişti: "Memleket meseleleri parkta oturarak halledilemez; öyle olsaydı kocaman bir park yapar ve hep beraber orada otururduk." Süleyman'ın rahle-i tedrisatından geçmiş olanların bugün ülkeyi getirdikleri noktadan bakarak söylersek, Türkiye kocaman bir Gezi Parkı'dır artık! ve 'yazıyoruz sözcüklerin ve kanın gölgesi altında'... İstersen bundan sonra sözü, yönetiminde olduğum Türkiye Yazarlar Sendikası'nın bildirisine bırakalım.

"Yazıyoruz Sözcüklerin ve Kanın Gölgesi Altında...

Savun çiçek taçlarının bittiği yeri,
Paylaş düşmansı geceleri
Nöbet tut şafağın devri için
İçine çek yıldızlı tepeleri
Ve savun ağacı,
Dünyanın tam ortasında
Büyüyen Ağacı. (Pablo Neruda)

Böyle diyordu Neruda. Türkiye halkı yeryüzünün ortasında, üç denizin birleştiği bu sonsuz topraklarda büyüyen o ağacı ve yurdunun onurunu yaz boyunca savundu, savunuyor. Şiirin özgürlük ülküsünü bu halk direnişi, iktidarlara yeniden gösterdi. Yeniden gördük ki halkın yüreği ve şairlerin sözcükleri ateşböcekleri gibi ışıyıp duracak yılgınlığa karşı. Onların ışıklarıyla sağaltacağız yaralarımızı. Onların küçük, umutlu ateşleriyle aydınlatacağız yolumuzu.

İyi gününde daha da yüreklenmemiş, kötü gününde şiirle ayağa kalkmamış kim var ki?

Şiir de ansızın sokağa çıktı. Gençleri ayağa kaldırmak, düşkünü yaşama çağırmak için. Şaşırdık mı? Hayır. Bir yerlerde çoban ateşleri, karpitler gibi, orada, uzaklarda şiirin kıvılcımları parlayıp sönüyordu nicedir. Şimdi daha yakındalar. Sokaklara, bulvarlara, parklara günlerce şiir yağdı.

Gençler şiir okudular. Ağaçlar şiir açtı. Bunun için kara, paslı bir duvara "Gezi'den başladı, tüm sokaklara şiir egemen olacak." yazmıştı çocuklar. Başka bir duvarda başka bir söz de bu çağrıyı yineliyordu: "Şiir sokakta." Haklıydılar çünkü Pablo Neruda, Yannis Ritsos, Ömer Hayyam, Neyzen Tevfik, Nazım Hikmet, Cemal Süreya, Edip Cansever, Ece Ayhan, Can Yücel de dizeleriyle onlarlaydı.

Türkiye halkı, iktidarların, inançların, yasaların ellerinden almalıyız yıpranan, küçümsenen, yok edilen dili diyerek alanlara indi. Kendi dilini, yepyeni bir direniş diliyle biledi. Aşağılayan, kaba, yıkıcı, zehirli iktidar diline karşı şiiri yeniden buldu. Özgürlüğünü şiirle yeniden aradı. Şiir; bankaların, borsaların, iri hantal banknotların, küfrün ve kutsanmış kötülüklerin bataklığından ruhlarımıza geri döndü.

Direniş, yalnız Gezi Parkı'nda mıydı? Şiirle direniş, dünyanın her yerinde şairleri eyleme geçirdi. Bu eylemlerden biri de Dünya Şiir Hareketi'nin direnişe mektup-şiiriyle selamıydı. Dünyanın dört köşesinde şiirle düşünen, şiirin ve insanın sorunlarına eğilen Şiir Hareketi, Gezi eylemine kulak verdi. Direnen Türkiye halkını selamladı. Bu selam, şiirin evrensel kardeşliği içindi. Şimdi bu şiir eylemiyle biz Türkiyeli şairler de dünya şairlerini, kardeşlerimizi ve zulme direnen halkımızı selamlıyoruz.

Şiir buradadır, şiir kalplerimizin gölgeleri kadar yakındır bize. Ona bağlılığı istemeliyiz. Boyun eğiş, şiirin ve insanın özgürlüğünedir yalnızca. En korkunç toplu öldürmelerden, yaprağın ürpertisinden, önemsiz savsözlerden, duyulmaz çığlıklardan, karıncaların gürültüsünden de yazılır şiir. Zaferi ve direnci bilir.

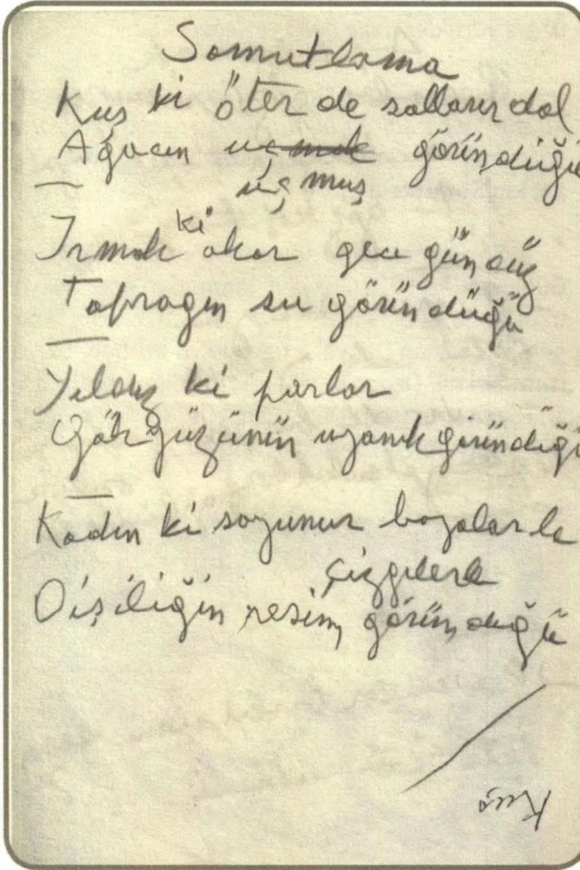
Emeğin, aşkın ve yeryüzünün ortasında büyüyen o ağacın yemişleri ancak şiirle tatlanabilir. Tel örgülerden, yığınaklardan, savaşlardan ve yersiz barışlardan, devletlerin, dinlerin bize taş iskeletler kadar uzak tanrılarından, sınırlarından kurtulduğumuzda şiir yeryüzünden bir daha çekilmemek üzere yüreklerimize gelip yerleşecektir.

Bu inanç diri tutuyor bizi. Sonsuzluktur çünkü şiir. Ve biz şairler bunun için yazıyoruz kılıçların, sözcüklerin ve kanın gölgesi altında. ***Türkiye Yazarlar Sendikası***"

Son olarak şunu söylemek isterim: 'Dağlarca Günlüğü' Mart 2014'te yayınlanmadan önce 'Hayal' okurlarına ulaştı yıllar içinde. 'Hayal' ailesine, Özgen Kılıçarslan Danyal'a teşekkürü bir borç biliyorum. Sevgili Özgen'in yıllardır hayalini kurduğu ve 50. Sayıya yetişen 'Deniz' bebeğe de, "Hoş geldin Deniz" diyerek gözlerinden öpüyorum.

FAZIL HÜSNÜ DAĞLARCA'DAN ŞİİRLER

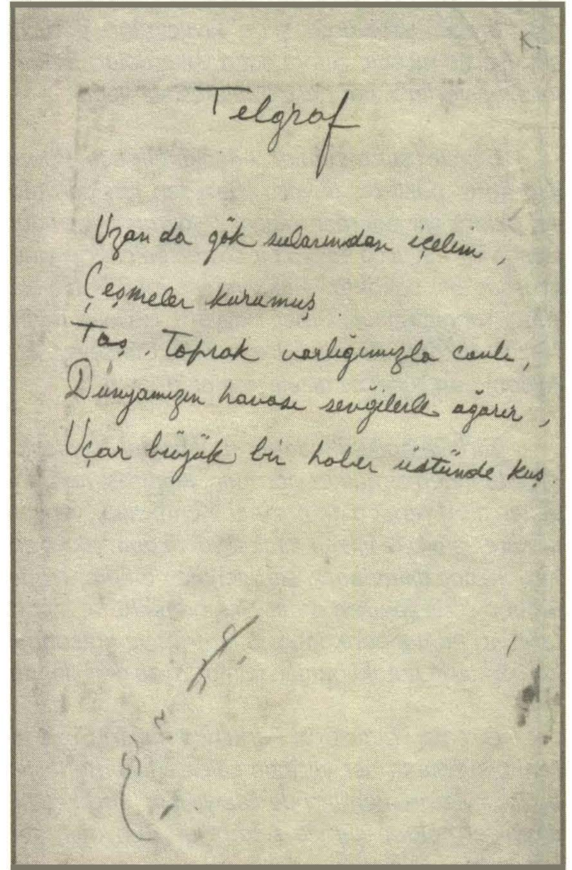
Somutlama

Kuş ki öter de sallanır dal
Ağacın ~~uçmak~~ uçmuş göründüğü

Irmak ki akar gece gündüz
Toprağın su göründüğü

Yıldız ki parlar
Gökyüzünün uyanık göründüğü

Kadın ki soyunur boyalarla çizgilerle
Dişiliğin resim göründüğü

Telgraf

Uzan da gök sularından içelim,
Çeşmeler kurumuş
Taş. Toprak varlığımızla canlı,
Dünyamızın havası sevgilerle ağarır,
Uçar büyük bir haber üstünde kuş

SOMUTLAMA

Kuş ki öter de sallanır dal
Ağacın uçmuş göründüğü

Irmak ki akar gece gündüz
Toprağın su göründüğü

Yıldızlar ki parlar
Gökyüzünün uyanık göründüğü

Kadın ki soyunur boyalarla çizgilerle
Dişiliğin resim göründüğü

TELGRAF

Uzan da gök sularından içelim
Çeşmeler kurumuş
Taş toprak varlığımız da canlı
Dünyamızın havası sevgilerle ağrır
Uçar büyük bir haber üstünde kuş

İSTANBUL VALİLİĞİ
HUSUSİ

15 / 6 / 1968

Sayın Fâzıl Hüsnü Dağlarca
"Kitap" Yayınevi ,Atatürk Bul.
Aksaray/İstanbul

"Uluslur arası Şiir Fonu" teşekkülünün,manevi değeri pek müstesna bir armağanının,zâti âlinize tevcih edilmiş bulunması,memleket sınırlarını aşan yüksek san'at liyakatınızın haklı bir tezahürü olarak,bütün aydınlarımız için mutlu bir olaydır.

Güçlü hamlelerinizle,Türk fikir ve san'at hayatına bundan sonra da kazandıracağınız eserlerle yeni ufuklar açacağınız inancıyla,sizi yürekten tebrik eder,saygılarımı sunarım.

Vefa Poyraz

İstanbul Valisi

TÜRK DİL KURUMU
Kavaklıdere. Atatürk Bulvarı No. 217
Telf. 26 81 37 - 26 65 24 - 26 81 24

ANKARA. 8.12.1982

Yayın ve Tanıtma Kolu
Sayı:VI- 1144

Sayın Fazıl Hüsnü Dağlarca,

Kurumumuz, her yıl olduğu gibi 1983 yılı için de bir "Hafta Sonu Konuşmaları" dizisi düzenlemiştir. Yaptığımız izlenceye göre, 2 Nisan 1983 Cumartesi günü saat 15.30'da bir "Söyleşi" yapmanızı dilemekteyiz.

Dileğimizi kabul etmeniz bizi çok gönendirecektir.

İzlenceyi kesinleştirebilmemiz için, olumlu yanıtınızı 20 Aralık 1982'ye değin bekler, şimdiden teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Genel Yazman
Cahit Külebi

Not:

1. Söyleşi Kurum salonunda yer alacaktır.
2. Yolluk ve söyleşi ücreti ödenecektir.

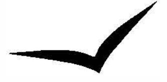
hayal

DOSYA

Şiirimizde Son Baskı: 2000'ler

Betül Dünder
Atakan Yavuz
Bengü Özsoy
Beşir Sevim
Ece Apaydın
Engin Özmen
Ercan Y. Yılmaz
Gülce Başer
Hakan Güzeldere
Hasip Bingöl
Kadir Aydemir
Mazlum Çatinkaya
Mehmet Said Aydın
Mustafa Atapay
Mustafa Fırat
Mutlucan Güvendir
Serap Aslı Araklı
Şehmus Ay
Yaprak Öz

ŞİİRİMİZDEN SON HAVADİS

Betül DÜNDER

Terry Eagleton, "okunmamış şiirler yoktur", diyordu. Herhangi/alelade bir okuru dikkate almadan *"belirli bir muhatabın, tıpkı tesisatçımız veya seksüel partnerimiz gibi birinin yokluğundan"* bahsediyor kaleme aldığı metinde. Verdiği bu işlevsel örneklere bakarak geniş bir yelpazeyle düşünmemiz olanaklı elbette. Öncelikle Eagleton, şiir okurunun da bir uzman -en azından okuduklarını alımlayabilecek bir düzeye gelmiş- olmasını imlemekte, şiir okurunu şiiri 'tamamlayan' canlı bir unsur olarak görmekte; diğer yandan şair ve okur arasındaki ilişkiyi en özel/en mahrem paylaşıma kadar indirgemektedir. Bununla birlikte şiirin kendi bağımsızlığını da söylemekten geri kalmaz. Ona göre şiir *" bir okur ya da muhatabın yokluğunda da mükemmel biçimde işleyebilecek bir yazı türüdür."*[1] Sonuç olarak, bu paradoksal durum hem okura hem şaire çıkmaktadır.

Şiirin edebiyat dışı olduğuna dair tartışmalar sürerken -kimi şairler şiirin özerk bir alan olarak değerlendirilmesi gerektiğini savunmaktalar- biz de toplumsal yapının büyük bir hızla değiştiği bir ülkede, ister edebiyat içinden ister edebiyat dışından söz açılan şiirde bir özne olabilmek adına hangi süreçlerden geçmiştir "şair" (?) onu konuşalım istedik.

Bu soruşturma hazırlanırken sıralanan sorular, burada yer alan şairlerin şiire/şaire bakışının, bugün yazılan şiirle irtibatlarının çerçevelediği bir yere ışık tutmak gayesinden başka bir şeyi hedeflemedi. Böylelikle, şiirin farklı noktalarında hem tavır olarak hem de duyuş/yazış bağlamında birbirine benzer/benzemez şairlerin oluşturduğu toplamdan nasıl bir yekün çıkar (?) buna da karşılık almış olduk. Bu sebeptendir ki; günümüzün bize sürekli anımsattığı "ben olma" halinin yalnızlığını, yine şairin/şiirin mutlak okur ile buluşmasıyla ortadan kalkabileceğini varsayıyoruz. Hem o okura bir sesleniş olmaya hem de -Eagleton'un sözüne gönderme yaparak diyelim- hiç kimsenin olmadığı yerde bile işleyen bir yazı biçimi olarak şiirin kendi yolunu açacağına inanmaya devam ediyoruz.

Bu dosyada bir araya gelen arkadaşların şairlikleri ortak noktaları, ayrıca yazın-kültür hayatını belirleyen farklı özellikleri de (dergi editörlüğü, gazete yazarlığı, yayın evi kuruculuğu) bir bütünü tamamlıyor. Katkı sunan şairler arasında, uzun yıllardır dergilerde şiir yayımlayıp ilk kitaplarını bu sene (2014) okurla buluşturan dikkate değer isimler de (Hakan Güzeldere, Mutlucan Güvendir, Mazlum Çetinkaya) bulunuyor. Dosyadaki isimlerin ortak bir noktası da yazın-kültür hayatının farklı alanlarında yaptıkları işin önüne adını koymaktan imtina edenler isimlerden olması...

Soruları düzenlerken merkezde genç insanı tutmanın, şiirimizdeki hareketleri, yönelimleri bir nebze de görebilmek adına bir başlangıç noktası olacağını düşünerek hazırladık. Çünkü dikkat edilirse, bugün şiir adına ortaya konan verimlere baktığımızda gençlerin şiirimizde ağırlıklı bir yer tuttuğunu rahatlıkla görebiliyoruz. Yayımlanan şiir kitapları, dergiler, yıllıklar vs. gençler etrafında şekillenen çalışmalar olarak çıkıyor karşımıza. Örneğin, son 15 yıldır yayımlanan manifestoların tamamına yakını, yaşı 30-40 aralığında olan insanların kaleminden çıktı. Dergilerde açılan tartışmalar, hazırlanan dosyalarda yine gençlerin ağırlığı var. Bütün bunlara rağmen kendilerinden önceki kuşaklara mensup şairler etrafında bir varlık.

[1] Eagleton, Terry, "Şiir Nasıl Okunur", Türkçesi: Kaya Genç, agorakitaplığı, 2011, s.52

alanı arayanların sayısı da hiç de az değil. Bu durumda öznenin inşasında bir ustanın yanında yetişmek isteyenlerle kendi serüvenine yoldaşlık edecekleri seçerek/eleyerek yola düşenlerin izini de okur kendisi sürecektir. Biz bu farkındalığa biraz olsun katkı sunmak istedik.

Soruşturma tamamlandığında toplumsal gerilimler, basınçlar devam ediyordu. Gezi'nin yıldönümüne hazırlanıyorduk bir yandan... Bu hazırlık, ömrü mücadele içinde geçenlerin tanıklığında başkalaşan bir hâldi. Ancak birbirimizi davet ettiğimiz, dayanıştığımız ve şiddetin her gün artarak nereden hangi yönden geleceğinin meçhul olduğu bu zamanda yan yana durmaya çalıştığımız tarihin yeniden oluşacağı bir zamanı çoğaltmaya çalışırken, büyük bir yasın içinde bulduk kendimizi... İktidarın özelleştirme politikaları sonucunda taşeron şirketlere peşkeş çektiği madenlerde SOMA'da bıraktığımız 301 can! "Yönetenlerin" yası derinleştiren, acıyı katmerleyen, mazlumun yüzünden gövdesinden çekmediği tokadı, yumruğu, tekmesi!... Kapitalizme can taşıyan kolların ellerin hiddeti!

Ama biz de öfkeliyiz; acımızın muhatabını biliyoruz çünkü, ölümlerin sebebini biliyoruz. Şiir burada işe yaramayacaksa, duvara yazacağımız bir şey kalmadıysa... yıkılacak bir duvar mutlaka vardır! Onun önünde toplanırız.

Bugün şiir adına ortaya konan verimlere baktığımızda gençlerin şiirimizde ağırlıklı bir yer tuttuğunu rahatlıkla görebiliyoruz. (Şiirde genç imzalar dediğimizde bunun 30'lu yaşlara tekabül ettiğini gözlemliyoruz artık) Yayımlanan şiir kitapları, dergiler, yıllıklar vs gençler etrafında şekillenen çalışmalar olarak çıkıyor karşımıza. Son 15 yıldır yayımlanan manifestoların tamamına yakını yaşı 'yolun yarısına' (hadi 35 diyelim) varmamış insanların kaleminden çıktı. Dergilerde açılan tartışmalar, hazırlanan dosyalarda yine gençlerin ağırlığı var. Bütün bunlara rağmen kendilerinden önceki kuşaklara mensup şairler etrafında bir varlık alanı arayanların sayısı da hiç de az değil.

1) **Bugün genç şairlerin şiirimize yön verdiğini, belirleyici olduklarını düşünüyor musunuz?**

2) **Seksen ve doksanlı yıllar şiirinden bugünün genç şairlerine etki etmiş isimler var mıdır? Örnek verebilir misiniz?**

3) **Bugün aramızda olmayan şairlerden hangilerinin sizin şiirinizle karşılaşmasını, kitaplarınızı okumasını isterdiniz?**

4) **Şiir kitapları yeterince satmıyor, dergilerin ulaştığı okur sayısı oldukça az. Siz gerçekten düzenli olarak şiir kitabı okuyan, dergi satın alan bir kitlenin olduğunu düşünüyor musunuz?**

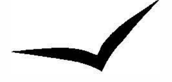
5) **"Şair varsa, şiir üstüne edilmiş her söz boşunadır." der Turgut Uyar. Dergilerde 'şair/şiir' odaklı çok sayıda yazı yayımlanıyor. Gazetelerin kitap eklerinde de yayımlanıyor; elektronik ortamda, internet dergilerinde. Her yerden âdeta yazı fışkırıyor. Bu yazıları besleyici, yol gösterici buluyor musunuz? Sizce şiir üzerine yazan şair/yazarlardan öne çıkanlar kimlerdir?**

6) **Sizce bugün şiirimiz (ve şiirimizi tamamlayan dergiler, yayınevleri, yıllıklar, antolojiler, şiir etkinlikleri, ödüller de kastedilmektedir bununla) en önemli sıkıntısı nedir?**

7) **Özellikle son on yıldır, şiirle başlayıp -şiirin yanı sıra- başka türlerde de (roman, öykü vs) eser veren çok sayıda şair var. Şiir yazmasaydınız öykü, roman yazmayı düşünür müydünüz? Eğer düşünüyorsanız neden(ler)ini belirtir misiniz?**

8) **Kitap hazırlığınız var mı? Yakın bir zamanda yayımlamayı düşündüğünüz bir dosyanız varsa, içeriğinden kısaca söz açar mısınız?**

9) **Cevabınızın sonuna yazdığınız son şiirin son iki- üç dizesini ekler misiniz?**

Atakan YAVUZ

" Gençlik, bütün uzlaşmaların ve hesapların ötesinde olduğu için önemlidir. Hayatın ritmiyle uyum sağlayacak çeviklik, bu hesapsızlıkta yatar. Yazarın vicdanı da buralarda araması, üslubun öldürücü yan tesirlerini azaltma potansiyeli taşır."

Ahmet Hâşim, "Mecmualar" başlıklı yazısında dönemin edebiyat dergilerinden yakınır. Yakınma sebebi ise dergilerin yayım hayatına başlama yaşları her ne kadar farklı olsa da kapağın altındaki aynı bezgin, ayak sürüyen edadır. Oldukça "tunç bir lisan" ile şöyle bitirir yazısını Haşim: "Şiir bu tarzda bir inilti olmakta devam ettikçe şair kelimesi, müthiş bir hastalığın ismi gibi, sıhhatli insanları elbette korku ve iğrenme ile titretecektir." Ahmet Haşim bugünkü dergileri karıştırsaydı, şikâyetçi olduğu veremli iniltilerin modern şiirin yükü olmaktan çıktığı için mutlaka memnun olurdu. Hatta şiirin artık bir hastalık değil aksine bir sağlık belirtisi olduğu yönünde bir yazı da yazabilirdi. "Kucağında can vereyim," tarzı santimantalizmin bize geleneğin mi yoksa Tanzimat'la başlayan siluet değişiminin mi hediyesi olduğu başka bir mesele. Ama günümüz şiiri bu tür küçük hisleri geride bıraktı artık. Peki, yerine koyduğu "büyük"ün ne kadar büyük ya da neden büyük olduğunu yeterince tartıştı mı?

Bu bağlamda gençliğin, metnin lafzında değil içinde/ruhunda aranmasının daha doğru olduğunu düşünüyorum. Haşim'in denemeleri, Tanpınar'ın günlükleri, W.B. Yeats'in altmış yaşından sonra yazdığı şiirler, Yunus'un "ışk" derken Orpheus gibi kurdu kuşu kendine doğru kımıldatan sesi, Bir Yusuf Masalı, ... Hepsi genç metinlerdir hâlâ. Gençlik göz acısıdır; bu acı dünyaya cepheden bakabilme cesaretinden kaynaklanır. Dünyaya cepheden bakma cesaretini hangi yaşta gösterirseniz o yaşta gençsiniz demektir.

Yalnız şöyle bir açmaz var. Yaş ilerledikçe yazar/şair bir üslup benimsemek suretiyle zamanın sınavından geçmeyi başarır. Ancak çürüme de o zaman başlar. Üslubun tıpkı hayatını rutine bağlayan bir memur hayatı gibi öldürücü bir tarafı da var. Kendini konforlu bir eve, yazarını da o evin bir 'sakinine' dönüştürüyor. Yazar bu üslup içinde sakinleşiyor, giderek bir kuruma, bir edebiyat profesörüne dönüşüyor. Ayakta kalmak için kendini hayatın atardamarlarına, ana caddelerine hapsediyor. Oysa gıda kılcal damarlardadır. Dokularla en yoğun etkileşimi olan kılcal damarlardır. Ciğerlere oksijen ve su taşıyan onlardır. Bu yüzden üslup sahibi (orta yaş ve üzeri) yazarın, bedenin ve hayatın su sakalarına kulak vermesi, yazısını beslemesi açısından önem arz eder. Bir üslup aristokratı olmaktan korunmanın başka yolu var mı? Turgut Uyar bu açmazı "efendimiz acemilik" formülüyle aşmıştı.

Gençlik, bütün uzlaşmaların ve hesapların ötesinde olduğu için önemlidir. Hayatın ritmiyle uyum sağlayacak çeviklik, bu hesapsızlıkta yatar. Yazarın vicdanı da buralarda araması, üslubun öldürücü yan tesirlerini azaltma potansiyeli taşır. Roberto Bolaño'nun sözleriyle

"Hükümetlerin arpalığından gelen ödeneklerle ayartılmamış, henüz resmi eleştirmenlerin sefil övgüleri, bayağı ve şehvetli halkın alkışlarıyla yozlaşmamış" bir yaban, bir yabancıdır genç dediğimiz. Vahşi bir hafiyedir. Mevcut sözlüklere uygun bir ruh hali değil, ruh haline uygun bir sözlük arayışı içindedir.

"Şair varsa, şiir üstüne edilmiş her söz boşunadır." diyor Turgut Uyar. Bu sözün altını onaylayarak çizmiştim ben de. İkinci okumamda ise eleştiri şerhi koyarak. Tabii ki şiir kalıcıdır. Şiir üzerine yazıların aynı kaderi paylaşma ihtimali zayıftır. Ancak insan neyin peşindeyse onun hakkında bilgi sahibi olmalı değil midir? Şiir eğer bir duruş/yapı/biçim meselesiyse ayak basılan zeminin etüdü kelimelerle değil fikirlerle yapılmalıdır. Üvendirenin üzerindeki ağırlıktır fikir. Bence şiir üzerine yazılmış yazılar -ki "Korkulu Ustalık," en önemlilerden biridir- boşuna değildir."Şiir Okuma Kılavuzu", "Şiir Anayasaya Aykırıdır," "Modern Türk Şiirinin Doğası" da öyle.

Bugünkü şiirimizin sıkıntısına gelince... Modern şiir ya da Türk şiiri üzerinden pek çok başlık açılabilir belki. İlk aklıma gelenleri sıralayayım: Biliyorsunuz İmgeci şiirin en bilinen örneği Pound'un "Bir Metro İstasyonunda" şiiri sadece iki dizeden oluşur. Yirmi iki dizeden iki dizeye indirmiştir Pound bu şiiri. Kalan iki dizenin dalları, üzerine sayfalarca konuşulabilecek kadar imge yüklüdür. Neden? Çünkü Pound, İsmet Özel'in deyişiyle neyi dışarıda bırakacağını çok iyi hesaplamıştır. Günümüz şiirinin ve genel olarak insanının sorunu neyin dışarıda bırakılacağı konusunda kararsız olması, çoğu zaman da yan çizmesidir. Her yerden yazı fışkırması iç ve dış arasındaki sınırın ortadan kalkmasındandır. Agamben'in Dante üzerine, Ranciere'in Mallarme üzerine çalışmaları nelerin yol gösterici olması gerektiği konusunda hem yazarken hem de okurken oldukça iyi fikir veriyor. İkinci sıkıntı ise hedef küçültmesi. Shakespeare ne için yazıyordu? Ya da Şeyh Galib? Bir holding dergisinde yayımlanmak için mi? Dante'nin o anıtı sadece bir taşralı kıza kendini kanıtlamak ya da Üstad Don Quijote'nin sırf Dulcinea'yı kandırmak üzere yola çıktığını zannetmek meseleyi hafife almak olur.

Şairin başka alanlardaki verimleri şiirin dışında bıraktıkları ile ilgili biraz. "Sinema tiyatronun attığı hareketleri ele alır," diyor Tanpınar. Neyin dışarıda bırakılması gerektiğini bilen şair, şiirinde dışarıda bıraktıklarını düzyazıya aktarıyor aslında. Şiirin atlarını düzde koşturarak şiir tâlimi yapıyor. Çok da iyi oluyor. Ben kendi payıma yazı hayatına şiirle başlamış olan yazarların hikâye ve romanlarını daha sıcak ve kendime yakın buluyorum. Şiirden taşan sözü düz yazı rahatlıkla taşıyabiliyor. Benim ilk aklıma gelen isim Ali Ayçil'in deneme ve hikâyeleri. Şiiri bilen yazar, nesirde yapı sorununu daha kolay, sözü yormadan aşabiliyor. Keza Mehmet Erte de şiirini daha geniş bir düzlükte koşturuyor. Yine de iyi olan her şey şiirdir aslında. Adı ne olursa olsun. Şiir, yazının cücüğüdür çünkü. Coşku da hayatın. İkisi aynı yere vurur asasını: Kaynağın üzerine.

Yakın zamanda yayımlanmak üzere şiir dosyamı yayınevine gönderdim. Adı: "Bakış Tâlimi." Kitaba aldığım son şiirin bir kısmı şöyle:

Kırgın değilim göğsümü ıskalayarak giden şu
mevsime
beni tanımadan geçen günlere dargın değilim
çoktan bağışladım sözünde durmayan uykuları
kentlerle aramı açan çingene, seni de bağışladım.

Bir de deneme kitabı hazırlığı içindeyim. O da "Hata Günlüğü" olacak muhtemelen. Yıllar önce Alyoşa ile beraber, "yarım yamalak bir uzlaşmaya yanaşmayacağız" diye söz vermiştik. O sözünde duruyor hâlâ. Ben de yazıyla, şiirle direniyorum elimden geldiğince. Deleuze'ün sözünü ufak bir tadilatla söylersek: Bir insan olmanın asaleti- yazmak için daha iyi bir sebep var mı?*

*the shame of being a man -is there any beter reason to write?

Bengü ÖZSOY

Her ne kadar şu an ne yaptığımızı bilemiyor olduğumuzu düşünsem de genç şairlerin şiire yön verdiğini söyleyebilirim ancak hangi yöne doğru ilerlediğimizi zaman gösterecek kanısındayım. Toplum olarak 'ilginç' bir dönemden geçiyoruz, bunu da en iyi takip edenler gençler. Genç şairin şiiri, Gezi sürecine götüren koşullar, Gezi süreci ve sonrasında yaşanılanlarla beraber daha da netleşecektir. Şu an genç şair diyebileceğimiz hemen hemen herkesin en güzel, en enerjik yılları aynı iktidar gölgesinde yaşandı, yaşanıyor. Bunun elbette bir sonucu olacaktır, şu an ustaca bir yorum getiremiyor olsam da geçmiş tecrübelerle tüm bu olayların şiirde -şimdiden hissedilen- bir sonuca varacağını söyleyebilirim.

Küçük İskender, Lale Müldür, Ahmet Erhan, Didem Madak, Birhan Keskin, Bejan Matur, Altay Öktem gibi önemli isimlerin genç şairin şiirine etki ettiğini, ilham verdiğini, yol gösterdiğini düşünüyorum. Tek bir isime indirmek gerekirse, yıllardır bozmadığı duruşu, keskin dili ve genç şairlere cesaret verişiyle Küçük İskender'i belirtebilirim. Hatta tüm bunlar için bir de kendi adıma teşekkür edebilirim.

Vereceğim isim dönemimize hayli uzak bir isim ancak, bir dönem Kastamonu'da da valilik yapmış hatta Kastamonulu olarak da anılan Galip Paşa'nın şiirimi okumasını isterdim, bunu çok isterdim. Şunu da eklemeliyim; Oğuz Atay'ın, Rıfat Ilgaz'ın şiirlerimi okumasalar bile, iyi bir şeyler yapma çabamı bilmelerini ve kafam karıştığında bana yol göstermelerini isterdim. Ne yaptığımı en iyi onlar anlayabilir, çabamı en derin onlar takdir edebilirmiş gibi bir hisle yaşıyorum.

Düzenli olarak şiir kitabı okuyan, şiir kitabı edinemese dahi dergileri takip eden bir kitle olduğunu düşünüyorum. Yaygın internet kullanımı, şiirlerin profesyonel olmayan okurdan uzak kalması, şiirlerini yayımlatamama gibi etkenlerden dolayı da bu kitle giderek küçülmekte. Edebiyat dergilerinin dergide yer alma düşüncesi ile satın alındığını düşünüyorum, öyle olmasa bile bir süre sonra bu tür bir beklenti belirdiğine çok kez şahit oldum. Diğer dergileri okuduğu gibi okumuyor edebiyat okuru, kendini geliştirmek ve dergide bir gün yer almak için okuyor. Bu da ister istemez bir süre sonra hayal kırıklığına sebep olabiliyor; çok sayıda küskün bırakılıyor geride. Bunun sorumluluğu tek başına edebiyat dergilerinde değil elbette, toplumdaki şiir ya da genel olarak edebiyat algısında. Sanırım kimya meraklıları arasında böyle şeyler yaşanmıyordur, belki de yaşanıyordur, yaşanıyor mu?

Elbette, her ne kadar şiir okunmuyor, dergiler satmıyor desek de genç şaire, şair adayına yol gösterecek 'gerçek' kaynaktır dergiler. -Son dönemde internet sitelerinde de çok güçlü yazılar yayımlandığını, derlemeler hazırlandığını, çeviriler yapıldığını görebiliyoruz, ancak bunları da rastgele yazılar olarak değil dergi prensibiyle değerlendirebiliriz belki- Dergilerde yer alan yazılar, bilmediğimiz bir konuya dikkat çekebileceği gibi, bildiğimizi sandığımız bir konuya da farklı bir bakış açısı ile bakma imkanı sunabili-

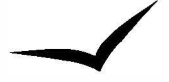
yor. Belli bir okuma düzeyi için sıradan gelebilir bu cümlem ancak, ne okuyacağından, hangi kaynaktan besleneceğinden emin olamayan özellikle lise çağındaki gençler ne demek istediğimi anlayacaklardır- Birbirimizi tanıyoruz, yeni isimler keşfediyoruz. Tüm bu sebeplerle bu tür yazıların gerekli olduğunu düşünüyorum. Şiir hakkında yazma yetisi kolay elde edilmiyor. Sadece bahsetmek istediğiniz konuya hakim olmanız şiir hakkında yazmanız için yeterli olmayacaktır, bana kalırsa. Türkiye kadar dünyayı, yeni kadar eskiyi, devam edenler kadar terk edenleri de bilmeniz gerekir. Hüseyin Alemdar, Betül Dünder, Cihan Oğuz şiir düşünen, şiir yaşayan isimler; takip etmekten zevk alıyorum. Saydığım isimlerden çok daha fazlası da var elbette ama bu isimlerin bir diğer özelliği tek odaklarının şiir olmaması. Hayattan, gündemden, sanatın diğer dallarından beslenen/besleyen ve gençlerin de zevkle okuyacağını düşündüğüm isimler.

Zaman. Tek bir neden belirtmem gerekiyorsa tüm nedenleri "zaman" altında toplayabilirim. Zaman değişiyor ama şiir dergileri kemik okurun da talebiyle olduğu gibi kalmaya devam ediyor. Yeni bir bölüm eklemekten bile imtina ediliyor. Oysa her bilgiye internet üzerinden ulaşan bir nesle şiiri, edebiyatı sevdirmek, gençler ve şiir arasında bir bağ kurabilmek için dergilerin elektronik ortama aktarılması gerekiyor. Bu yapılamasa dahi, sosyal medyanın aktif bir şekilde kullanılması gerekmekte. Ben Facebook'ta dergi sayfalarını aradığımda bulamıyorum. Oysa dosya konuları önceden paylaşılabilir, fikir alışverişinde bulunulabilir, kitap ya da dergi hediye edilebilir, dergide yer alacak eserlerle ilgili kısa paylaşımlarda bulunulabilir; ama maalesef genç dergilerde bile benzer bir çaba görmüyorum çoğu zaman.

Farklı türlere farklı dönemlerimde ilgi duydum. Şiirden önce hikayeye ilgi duyuyordum, okuma-yazmayı öğrenir öğrenmez hikayeler yazmaya başladım. Bir bezelye tanesinin macera dolu ama duygusal hikayesini yazmıştım sanırım 10 yaşımda. Şiir, deneme, roman, araştırma-inceleme... Sadece şiir yazabiliyorum, zihnimin hızından dolayı. Zihnim fazla hareketli ve düzyazıya odaklanamıyorum. Bir süre sonra tüm bağlantı kayboluyor ve bambaşka bir biçime bürünmüş oluyor metnim. Bu kusurumu bazen şiir bile kapatamıyor. Denemekten vazgeçmeyeceğim.

Ne zaman biteceğini bilmediğim yeni bir dosya üzerinde çalışıyorum. İlk şiir dosyamı ilk gençliğimde ve taşrada yazmıştım, şimdi gençlikten yetişkinliğe geçiyorum ve İstanbul'da yaşıyorum, üstelik tüm zamanımı alan bir işim var. Şartlarım şiirimi değiştiriyor, hissediyorum. Dosya bitmeden ben de aradaki farkı tam olarak bilemeyeceğim.

"kadınım, bugün bir kez daha çoğaldın
iyi ki doğdun, iyi ki varsın"

Beşir SEVİM

"Söz konusu eylem belki çok düzenli yapılmıyor olabilir. Ama şiirin her daim kendisine ihtiyaç duyan bir okur bulduğu kesin. Bu anlamda iyi şiir, her zaman "çok satmak"tan ziyade "sürekli satma"ya yani "best-seller" yakıştırmasından çok "longseller" olmaya yakın duruyor."

Türk edebiyatında çığır açan, iz bırakan ve dahası mevcut şiirin mecrasını değiştiren ve belirleyen edebî oluşumların ya da şiirsel devrimlerin aktörlerine baktığımızda genellikle "delikanlı çağlarındaki cevher"i dışa vuran şairlerle karşılaşıyoruz. 1866'da Tasvir-i Efkâr gazetesinde yayımlanan "Lisan-ı Osmanî'nin Edebiyatı Hakkında Bazı Mülâhazatı Şamildir" başlıklı makalenin müellifi Namık Kemal ve Türkçe şiirin son yüzyılının başlarında kaleme aldığı Piyâle ön sözününün yazarı Ahmet Haşim'den başlayarak günümüze doğru kronolojik bir silsilede Nazım Hikmet Ran, Necip Fazıl Kısakürek, Orhan Veli Kanık, Melih Cevdet Anday, Oktay Rifat, Attila İlhan, Sezai Karakoç, Cemal Süreya, Turgut Uyar, Edip Cansever, Ece Ayhan, Ataol Behramoğlu, İsmet Özel gibi ustaları ele alacak olursak adı geçen sanatçıların hemen hepsinin "karşı" bir şiirin peşindeyken ortaya çıktığını görüyoruz. Bu karşı çıkışla birlikte halefi oldukları şiiri yıkıp selefinin yerine; kimi daha modern, kimi daha mistik, kimi daha toplumcu bir duyarlılıkla kaleme alınan metinlerle Türkçe şiire yeni olanaklar kazandırmaya çalışmışlardır. Söz konusu isimlerin neredeyse tümü, daha "yolun yarısı"na gelmeden hatta otuzuna bile varmadan yazdıkları şiirlerle, yazılarla yaşadıkları dönemin şiir anlayışını etkilemeyi başarmış ve yayıma hazırladıkları dergilerle pek çok ardıllarının ortaya çıkışına önayak olarak şiirimize yön vermiş ve belirleyici olmuşlardır. Günümüz edebiyat ortamında gerek yazılarıyla gerek şiirleriyle öne çıkan gençlerin olduğu, muhakkaktır. Özellikle son on yılı düşündüğümde genellikle bu genç isimlerin çıkardığı Yeniyazı, Heves, Yom Sanat, Karayazı, b(aşk)a, Sonra Edebiyat, Edebiyatta Üç Nokta, Karagöz, Yumuşak G, Natama, Fayrap, Mühür, Ada, Yitik Ülke, Yaratım gibi ilk anda aklıma gelen dergilerin etrafında kümelenen bu şairlerin dikkat çekmeyi başardıklarını söylemek mümkün ve bu doğrultuda şiirin mecrasına çeşitli açılardan tesir ettiklerini söyleyebiliriz. Ancak bu genç şairlerin, yazının başında adı geçen sanatçılar kadar etkili olup olamayacaklarını açıkçası zaman belirleyecektir.

80 ve 90'lı yıllarda yazmaya başlayan şairlerden bugünkü şiiri etkileyen isimlerin olduğu mutlak bir gerçek. İlkin 80'lerde öne çıkan (ilk bakışta hatırladığımız) isimleri herhangi bir tasnife başvurmadan sayalım: Hüseyin Ferhad, Haydar Ergülen, Akif Kurtuluş, Adnan Özer, Seyhan Erözçelik, Lale Müldür, Ahmet Güntan, Hüseyin Atlansoy, Küçük İskender, Nilgün Marmara, Tuğrul Tanyol, Emirhan Oğuz,

Ali Cengizkan, Osman Konuk, Mehmet Müfit, Birhan Keskin, Enver Ercan, Hüseyin Alemdar, Metin Celal, Osman Hakan A., Murathan Mungan, Turgay Fişekçi, V. Bahadır Bayrıl, Oğuzhan Akay, İhsan Deniz ... Daha sonra 90'lı yıllarla birlikte öne çıkan isimlere bakalım: Orhan Alkaya, Turgay Kantürk, Aydın Afacan, Didem Madak, Şeref Bilsel, İbrahim Tenekeci, Metin Kaygalak, Selim Temo, Mehmet Can Doğan, Ömer Erdem, Ali Hikmet Eren, Baki Ayhan T., Bejan Matur, Altay Öktem, Enis Akın, Necmi Zeka, Melek Özlem Sezer vs... Yazko Edebiyat, Üç Çiçek, Şiiratı ve Sombahar gibi dergilerde öne çıkan 1980 şairleri için ortak bir anlayıştan çok, grupların ve kişilerin ayrı ayrı şiir anlayışlarından söz edilebilir. Bu özellikten yola çıkarak 90'larda ve 2000'li yıllarda yazılan şiirin de 80 sonrası şiirle aynı iz ve izlekleri takip ettiğini görüyoruz. Günümüz genç şairlerinin yazdığı şiirler de doğal olarak bu isimlerin yazdıklarından farklı bir yerde durmuyor. Daha çok 'zincire eklenen yeni bir halka' imajı yarattığı için söz konusu isimlerin kuşağımızın üzerinde büyük bir etkisi olduğunu düşünüyorum. Severek ve büyük bir ilgiyle okuduğum söz konusu şairlerin pek çoğundan ben de etkilendiğim için akranlarımın da benimle aynı durumda olduğunu düşünüyorum. İsim vermeden, sadece yazılan şiirlere bakacak olursak örneğin Haydar Ergülen, Ahmet Güntan, Küçük İskender, Enis Akın ya da Metin Kaygalak'ın kimleri etkilediğini veya kimlerin onları okuduğunu ve takip ettiğini anlamak için kırık dökük bir şiir bilgisi bile yeterli sanırım.

Böyle bir şey mümkün olsaydı; tereddüt etmeden ilk olarak Fuzûlî'nin yazdıklarımı okumasını isterdim. Arapça, Farsça ve Türkçe yazdığı divanlarla ve diğer eserleriyle kendini üç dilde var ettiği için bana göre dünyanın en büyük şairi olmayı hak ediyor. Böyle bir şairin şiirime dair eleştirilerini, önerilerini duymak; metinlerime nasıl bir değer biçtiğini görmek kuşkusuz, anılarıma "fantastik" bir güzellik katardı. Ondan sonra Yunus Emre, Şeyh Galib, Hafız-ı Şirazî, Karacaoğlan, Charles. Baudelaire, Louis Aragon, Pablo Neruda, John Donne, Paul Eluard, Andre Breton, Ahmet Haşim, Nazım Hikmet Ran, Ahmet Hamdi Tanpınar, Cahit Sıtkı Tarancı, Behçet Necatigil, Turgut Uyar, Cemal Süreya, Edip Cansever, vs...

Şiir kitaplarının öykü ve özellikle romana nazaran -istisnaları olmakla birlikte- pek satmadığı ve çok az kişinin dergi takip ettiği ya da satın aldığı doğru... Ancak her şeye rağmen çok da karamsar olmamak gerektiğini düşünüyorum. Doğru ve ya nitelikli dediğimiz okurun şiire daha yakın durması diğer türlere kıyasla şiiri daha şanslı kılıyor bence. Söz konusu eylem belki çok düzenli yapılmıyor olabilir. Ama şiirin her daim kendisine ihtiyaç duyan bir okur bulduğu kesin. Bu anlamda iyi şiir, her zaman "çok satmak"tan ziyade "sürekli satma"ya yani "bestseller" yakıştırmasından çok "longseller" olmaya yakın duruyor. Bu durumu örnekleyecek olursak Nazım Hikmet Ran, Cahit Sıtkı Tarancı, Ahmed Arif, Orhan Veli Kanık, Attila İlhan, Necip Fazıl Kısakürek, Hasan Hüseyin Korkmazgil, Özdemir Asaf, İkinci Yeni şairlerinin hem tekil kitapları hem de toplu şiirleri, hatta günümüzde Ataol Behramoğlu, İsmet Özel, Haydar Ergülen, Şükrü Erbaş, Ahmet Telli, Küçük İskender, Murathan Mungan gibi şairlerin yeni kitaplarının yanında eski kitaplarının da hemen hemen her sene yeni baskılar yaptığını söyleyebiliriz. Bu durum da her zaman kitap ve dergi satın alan bir kitlenin varlığına işarettir.

Dergilerde, gazetelerin kitap eklerinde, fanzinlerde ve internet dergilerinde 'şair/şiir' odaklı çok sayıda yazının yayımlandığı doğrudur. Özellikle bu yazıların içinde dosya olarak hazırlananların daha etkili olduğunu düşünüyorum. Bir zamanlar Yeniyazı, Yom Sanat, E, kitap-lık; bugünlerde de Yasakmeyve, Edebiyatta Üç Nokta, Mühür, Özgür Edebiyat, Hece gibi dergiler -kimi metinleri hariçte tutarak- dosya konularıyla bana çok şey öğretmiştir. İlk şiirimi yayımladığım1999 yılından bu yana kimini dergilerden takip ettiğim, kimini de kitaplaşmış yazılarından okuduğum Hilmi Yavuz (özellikle Edebiyat ve Sanat Üzerine Yazılar), Özdemir İnce (Şiir ve Gerçeklik, Yazınsal Söylem Üzerine, Tabula Rasa), Mustafa Durak, Or-

han Koçak, Mahmut Temizyürek, Mehmet Can Doğan, Celal Soycan, Metin Celal, Serdar Aydın gibi ilk etapta hatırladığım bu isimlerin şiir/şair odaklı yazıları şiirim için önemli bir yol gösterici olmuştur. Hatta bu isimlere -ilk şiirlerimizi aşağı yukarı aynı dönemde yayımladığımız- Ersun Çıplak, Gökhan Arslan, Kemal Varol, Veysi Erdoğan, Nilay Özer gibi akranlarımı da ekleyebilirim.

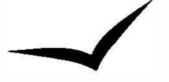
Her ne kadar şiirle edebiyat dünyasına girdiysem de ilk göz ağrım öykü aslında... İlk zamanlar yazdığım öykülerin gerek şiirsel dili gerek anlatımındaki örtük söylem, çevremdekilerin eleştiri ve önerileri doğrultusunda yazdıklarımın şiire evrilmesine sebep oldu. Bundan da hiçbir zaman pişmanlık duymadım tabi. Ama yine de her edebî türün kendine özgü bir dünyası ve atmosferi olması hasebiyle "yazacağım konular, kişiler, olaylar ya da duygular" şiirden farklı olarak başka bir dünya veya atmosfere ihtiyaç duyabilir. O zaman da "kendini yazdıran şey"in karşılığı hangi türdeyse yüzümü ve kalemimi oraya dönebilirim. Bu nedenle küçük küçük öyküler ve uzun zaman önce başlayıp yarım bıraktığım bir roman müsveddesi epeydir aklımı meşgul ediyor. Muhtaç olduğum kudret beni bulursa ve gündelik hayatımdan artırdığım zaman kırıntılarını daha büyük dilimlere dönüştürebilirsem söz konusu metinleri okuyucuların beğenisine sunabilecek kıvama getiririm sanırım.

İlk şiir kitabım Yalancı Kehribar yayımlanalı sekiz yıl oldu. O gün bugündür bir türlü son şeklini veremediğim şiirlerle dolu bir dosya var elimde. Adında "masal" geçen şiirlerden mürekkep bir dosya... Hayat ve ölümün arasındaki o ince çizgide, dengede durmaya çalışan; aşk, insan, güzellik, dünya ve devlet karşısında inançlarına, umutlarına, hayallerine yenilen ve bu yenilgilerden bir türlü ders çıkar(a)mayan herhangi bir bireyin yenilgilerini, mağlup olma hâllerini, masal kisvesi altında anlatmayı deniyorum. Yer yer masal motiflerinden, kimi zaman kaynak göstererek yaşanan gerçeklikten alıntıladığım numunelerle derme çatma metinler biriktirdiğim bu dosyayı üç-beş aya kadar bitirmeyi planlıyorum. Dosyamı büyük oranda tamamlamış olsam da kendini tekrar yazdıracağını bildiğim birkaç şiir var. Onlar için her şeyi bekletiyorum...

Sözünü ettiğim dosyadan "göz masalı" isimli şiirin son bölümü:

(...)
bunu ağla buraya!
yüzünün kırsalında
beni vurmuş gibi
...ela,
bir çift gerilla.

Ece APAYDIN

"2000'ler de yazılan şiire yön verebilecek yetkinlikteki yapıtların belli başlı direnç noktaları olmalı. Sosyolojik derinlik barındıran, çağın koşullarının farkında olan bir şiirden söz ediyorum."

Bugün genç şiirin çokça referansı olduğuna inanıyorum. Gelenekle bağını sıkı tutanların yanısıra, 80'li ve 90'lı yıllarda yazılan şiirden ziyade, ikinci yeni şiiri genç şiir yazıcılar tarafından daha çok önemsenen bir yerde duruyor. Bunun nedeni başka bir dosya tartışmasıdır. Ancak, kısaca şunu da eklemek isterim, gelenekten bağımsızlaşmış -elbette geleneğe nüfuz ettikten çok sonraları- kendini koruyabilme yetisine sahip, genç şiir yazıcıların eklemlenecekleri şiir, 80'ler ve 90'lar şiiri olmamıştır... Çünkü, şiirsel dilin geleneksel sınırlar içindeki anlaşmalı niteliği, 2000'li yıllar şiiriyle yerini merkezsiz bir öznelliğe bırakmıştır. 2000'li yıllar şiiri hiçbir geleneğin içinden konuşmaz, hiçbir belleğin iyeliği altına girmeye yanaşmaz. Bireysel çıkışların şiiridir 2000'li yıllarda yazılan, yazılmakta olan şiir.

Şiirin özerk oluşunu başka nasıl açıklayabiliriz ki? Ahmet Oktay, *"Cumhuriyet Dönemi Edebiyatı (1993)"*nda 1923-1950 arasındaki edebiyatın arka planını, edebiyat ortamı ve arayışlarının bir manzarasını sol bakış açısıyla tablolaştırdığı çalışmasında; Erken Cumhuriyet Dönemi şairlerinin devletin ideolojisiyle paralel şiir anlayışlarının Türkiye'de şiirin özerk bir disiplin olarak gelişmesinin ve Türk şiirinde avangart akımların oluşmasının önünde engel oluşturduğunu iddia etmektedir. Şiirin bütün tarih boyunca egemenlerin ideolojisinin taşıyıcısı olduğunu unutmaksızın, avangart akımların olmadığı iddiasına yanıt vermek gerekirse, halk kitlelerini medeniyetten uzak, geri, 'öteki' olarak gören ve onları dönüştürmeye çalışan, üstelik savaş yorgunu, inanılmaz yoksul bir ülkede dönemin Türk şairleri Batı'dakilere benzemese de kendi ülkeleri için avangarttır. Şiirin özerk bir disiplin olarak gelişemediği iddiasına gelince, bunun nedenleri Türkiye'nin modernleşme sürecinin yukarıdan aşağıya gerçekleşmesi ve modernleşmeyi talep eden bir sivil toplumun olmayışıdır. Şiir bu nedenle devlete bağımlı olarak gelişmiştir.

Ancak, ne kadar çok şiir varsa o kadar çok hareket ve cıva gibi elimizin altından kayan, kimi zaman parçalanan, küçülen, bir başka mekânda tekrar birleşip büyüyen bir şiirimiz var, demektir. Adalarımız var demektir. Gilles Deleuze'nin bize adalar hakkında söylediklerini şiirsel bir kıvamda düşündüğümüzde: *"İnsanı adalara taşıyan atılım, adaların kendisini üreten ikili hareketi devam ettirir. Sevinçle ya da kay-*

gıyla adalar düşlemek, ayrıldığımızı, zaten ayrı olduğumuzu, kıtalardan uzakta yalnız ve kayıp olduğumuzu düşlemektir-veya sıfırdan başladığımızı, yeniden yarattığımızı, yeniden başladığımızı düşlemek... Türemiş adalar vardır, ama ada aynı zamanda kendisine doğru yola çıktığımız şeydir, kökensel adalar vardır, ama ada aynı zamanda kökenin ta kendisidir. Ayrıca bir adanın ıssız olmaktan çıkması için üzerinde insanların yaşaması gerekmez."

Adalarımız kalabalıklaşsa da bu yazmakta olduğumuz şiirin ıssızlığını örtemiyor. Okurlar da Ramon Jimenez'in deyimiyle *"uçsuz bucaksız bir azınlıktır."* Kendi derinliklerimizi kaybedip, kendi adamızın mitolojisiyle, bilinç ve bilinçdışı etkileriyle yüzleşemedikten sonra yaşamı yorumlayıp şiir yapıtına dönüştürmemiz de olanaksız görünüyor... Üretilen yapıt üzerinden şairin poetik duruşu okunabilir ve yorumlanabilir. Şiir bu anlamda kendi gücünü ve duruşunu doğurabilmelidir, yoksa manifestoları ve poetik söylemleri desteklemeyen şiirin varlığı ironiktir.

Günümüzde şairden çok şiirin gencelmiş olup olmadığına bakmamız çok daha önemli görünüyor. Edebiyat dergilerinde yoğunlaşan yaşı genç olup da şiir dili 80'ler şiirinden bir adım öteye geçemeyen genç şiir yazıcılarının yapıtlarını okuyoruz. Yine, yaş olarak orta yaş ve orta yaşın üstündeki kimi şairlerin ise kırılmalar yaşadıklarını ve yeni bir şiirle okur karşısına çıktıklarını da gözlemliyoruz.

2000'ler de yazılan şiire yön verebilecek yetkinlikteki yapıtların belli başlı direnç noktaları olmalı. Sosyolojik derinlik barındıran, çağın koşullarının farkında olan bir şiirden söz ediyorum. Ayrıca, günümüzde genç şiir yazıcılarının şiirin poetikası üstüne düşünmeleri de oldukça umut verici ve bunun beklenen gelişmeyi doğuracağını düşünüyorum. Bu, zor bir süreç; bilinmezlikleri ve belirsizlikleri kaygı üretiyor. Ama en zoru da, burada genç şairin kendini ortaya koymasının kaçınılmazlığı. Özellikle günümüz şiirinde neden yaratıcı eylemin cesaret gerektirdiği üzerinde durulmakta. Ortaya yeni bir şey çıkartmak neden sancılı? Bu aslında şairin kendi iç dünyasıyla yeni ve yoğun bir şekilde karşılaşması, yüzleşmesi. Yaratıcı süreçte, şair yoğunlaşmış bir bilinçlilik ile kendi potansiyelini ortaya çıkarabiliyor. İyi, çok da iyi, şiirler üreten genç arkadaşlarımızın varlığını duyumsuyorum. Evet, bazıları edebiyat ve şiir dergilerinde görünme şansını yakalamış olabilirler. Bazıları kendi dergileri ve fanzinlerini çıkarıyorlar ve takip edilmeyi hak ediyorlar. Ancak şiirlerini kitaplaştırma sürecinde birçok engelle karşılaştıkları da apaçık ortada. Kitap, genç şaire bir külfet olarak dönmektedir. Yine de azimle yazmaya devam ediyoruz, ediyorlar... Bu da şiirin büyüklüğündendir. Şiirin asiliğindendir ki edebiyatımızda ortaya atılan çoğu şiir manifestosunu ateşleyen duygu da budur: -Genç şiir yazıcıyı rahatsız eden unsurların birikmesi... Bunu da farklı bir bakış olarak eklemek istedim-.

1) Genç şiir yazıcıların yukarıda sözünü ettiğim nedenlerden dolayı şiirimize yön veremediğini, belirleyici olamadıklarını düşünüyorum. Ancak, üretmiş olduklarının güçlü bir kaynak olduğunu da derinden duyumsuyor ve onlara güveniyorum.

2) Bugün yazılmakta olan şiiri etkilemiş olduğunu düşündüğüm şairler; Nilgün Marmara, Lâle Müldür ve Küçük İskender'dir.

3) Ben Nilgün Marmara'nın kitaplarımı okumasını isterdim... Ancak, o yıllarda Nilgün Marmara'yı ilgi ve özenle takip eden okurlarının da beni ayrıca okumasını çok daha fazla arzu ederdim.

4) Günümüzde şiir dergilerine ve yeni çıkan şiir kitaplarına yoğun bir ilginin olmadığını biliyoruz. Yine de bir azınlık var... Yazımın başında da alıntıladığım gibi, uçsuz bucaksız bir azınlık... Kime yetmez ki? Italo Calvino, *"Jaguar Güneş Altında"* başlıklı öykü kitabının sunuşunda, üzerinde çalıştığı kitabı yazarken *"öteki*

durumlarda olduğu gibi bu durumda da amacım, ortaya bir kitap çıkarmaktan çok, kendimi değiştirmek: Kanımca, her insani girişimin amacı olması gereken bir amaç bu," diyor.

5) Evet oldukça çok yazı yayımlanıyor. Çeşitlilik, renklilik katan yazılar; ancak poetik bir arka planın olmadığı da ortada. Kitap tanıtım yazıları reklam yazılarından öteye geçemiyor. Yine de dergilerde karşımıza çıkan nitelikli eleştiri yazıları yok değil. Ben Ahmet Oktay, Mustafa Durak, Enis Batur, Hilmi Yavuz, Hasan Bülent Kahraman, Koray Feyiz, Mehmet Can Doğan ve Ali Galip Yener'i bu anlamda önemsiyorum.

6) Bir bütünün taşıyıcısı olan öğeler yeni bir bütünün taşıyıcılarına dönüşürken, hem geldikleri geleneğe içten bağlanır, hem de onları karşılarına alırlar. Bu dönüştürmede izler ne kadar örtükse, kazanımın sınırları da o kadar geniştir. Modern şiirde geçmiş şimdinin belleği olarak yeniden kazanılan şeydir. Dolayısıyla kuşağı topyekün kazanmak için, kuşağın dışına çıkmak gerekiyor. Ama bu kuşak-dışılık köktenci bir kopuşun olduğu kadar, köktenci bir bağlanışın da ifadesidir. En derin anlamda bir içselleştirme ve dışsallaştırmadır.

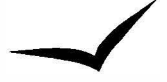
Böylelikle, 2000'li yıllarda yazılmakta olan şiir de ancak salt bir zaman aralığını işaret ediyor... Başka bir içeriği yok!

Modernist evrensel 'kuşak' bellek örtücüdür. Farklılıkları yok sayar, farklılıkların kaynağını örter. Buna karşın postmodernizm geçmişi tüm çeşitliliğiyle ve tam bir tarafsızlıkla geri çağırır. Postmodernizmin farklılıkları indirgediği tarafsızlıksa, farklılıkları mutlaklaştıran doğallaştırıcı bir üst-dilin ifadesidir. Bunun üzerine eğilmemiz gerektiğini düşünüyorum. Yıllıklar, antolojiler, şiir etkinlikleri, ödüller beni meşgul eden konular olmadı hiçbir zaman.

7) Şiir dışında yetişkinlere yönelik bir alanda yapıt oluşturmayı düşünmedim, düşünmüyorum. Şiirle kendi ifade kanalımı oluşturabildiğimi ve bana yakın en edebi dilin şiir dili olduğu konusunda kemikleşmiş hislerim var. Ancak geçtiğimiz aylarda 7-12 yaş arası küçük kardeşlerimize bir armağanım olsun istedim ve bir tek kitaplık bir öykü çalışması yaptım. İzleğim benim için çok önemliydi ve bu kitabı yazmaktaki amacımdı.

8) Benim için kitap kendiliğinden oluşan bir toplamdan ibaret. Bir kitaba ya da kitap dosyasına çalışmak tercihim değil. O yüzden üstünde çalıştığım bir kitap yok. Yaklaşık bir yıl önce dolaşıma sunduğum *"Kemik Ağacını Kar Sesiyle Süsleme Sanatı"* isimli ikinci şiir kitabımdan sonra şiir çalışmaya her zamanki tutkumla devam ediyorum. Ve bu şiirleri edebiyat dergileri aracılığıyla okurla paylaşıyorum.

"Bağışla bu yüzden senden kalan işaretimi
Sana her zaman rüzgârı çizmiş
cüretimi"

Engin ÖZMEN

"Bir yandan da genç şair diye önümüzde duran, şiir yazan kimselere fabrika çıkışlarında, otobüs duraklarında, ekin tarlalarında, köy mezarlığında, deprem evlerinde, meydanlarda, boşaltılan köylerde, taziyelerde rastlamak günbegün zorlaşıyor."

Bugün genç şairlerin şiire yön verip vermediğinden ziyade şiire yeni imkânlar ve nirengi noktaları aramakla meşgul olduklarından bahsedilebilir. Yön veriliyorsa da bunu ancak ileri zamanlarda yazılan şiirin mahiyetine bakarak kavrayabiliriz. Yeni imkânlardan bahsederken de sözü geleneğe getirmekte bir beis görmüyorum. Çünkü geleneği, geçmiş ile şimdiyi aynı hat üzerinde birleştiren yekpâre bir süreç olarak algılıyorum. Şiiri, başı sıkışınca geleneğin örtüsü altında derman arayıp, başı bulutlara değince geleneğin üzerine bir kürek toprak atanların uzağına düşen bir hâl olarak aklımda tutuyorum. Şiire yön verme gayretinde olanlar gelenekle beraber yürürken yeni bir şiirin avlusuna varabilirler. Tabi bu, şiir buna izin verdiği müddetçe sonuçlanacak bir durum. Şiir havzasına yakından baktığımız için şiire yön verenler belirdikçe kayıt altına alacağımız şüphe duyulmasın.

Bir yandan da genç şair diye önümüzde duran, şiir yazan kimselere fabrika çıkışlarında, otobüs duraklarında, ekin tarlalarında, köy mezarlığında, deprem evlerinde, meydanlarda, boşaltılan köylerde, taziyelerde rastlamak günbegün zorlaşıyor. Karşımıza çıkan bu genç şair fotoğrafının hangi yolları yürüdüğü, hangi yollarda yürümediği en az şiir üzerine edeceğimiz sözler kadar manidar. Çünkü şairin önüne koyulanları kabul ettiği kadar kabul etmediklerini de ilgilendiriyor bizi. Yoksa ne diye onca kalem arasından kelâmına rey verdiğimiz şair sayısı iki elin parmaklarından az olsun! Bir de seksen ve doksanlı yıllar şiirinden bugünün şairini etkileyebilmiş şairler var. Ancak bundan bir yirmi sene sonra seksen ve doksanlar şiirinden adı okunmayacak, nefesi tükenecek, zamana dayanamayacak şair sayısı da epey kabarık. İyi bir şiir damarı bulmuş, bir önceki kuşağın şiirini de omzuna almış genç şairler seksen ve doksanlı yılların şiirinin bize bıraktığı hasarı da tamir edebilecek güçte. Bu şairler de dönüp dönüp okuduğumuz Faris Kuseyri, Mustafa Atapay, Seyyidhan Kömürcü, Mehmet Erte, Yavuz Türk gibi isimlerdir.

Dünyaya geç gelmiş, çoğu kalemle hiç tanışamamış olmakla kederim üzerine keder vuran, edebiyat tarihinin içinde nicelik olarak yekün tutmasa da nitelik olarak beni mezarıma kadar taşıyacak güçte isimlere var. Bunlardan

Seyyid Nesîmî, Fuzûlî, Gevheri, Asaf Hâlet Çelebi, Füruğ Ferruhzad, Ergin Günçe, Cahit Zarifoğlu, Turgut Uyar ve Zafer Ekin Karabay ile insana, vicdana, toprağa, göklere, şiire ve yolculuğa dair her şeyi uzun uzun konuşmak, dertleşmek isterdim. Ve kitabımın dağıtımı iyi yapılmışsa az önce saydığım isimlerin şiirlerimi okumaları elbette beni sevindirdi.

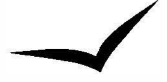
Gelelim şiir kitaplarının, edebiyat dergilerinin raflardaki huzursuzluğuna. Bana kalırsa şiir kitapları ve edebiyat dergileri yeterince satıyor. Çünkü günümüz şairi de şiir kitaplarına, edebiyat dergileri sırt çevirmiş durumda. Kendi çağdaşlarının şiirini merak etmeyen, okumayan, takip etmeyen, aynada kendi saçlarını tararken yaşlanacak onlarca genç şair var. Şairlerin, bu konuda şiir okurundan daha kabahatli oldukları ise aşikâr. O yüzden okura çamur atmayı yersiz ve haksız buluyorum.

"Şair varsa, şiir üstüne edilmiş her söz boşunadır." der Turgut Uyar ve haklıdır. Çünkü iyi bir şiir, şiir üzerine yazılmış yüzlerce sayfadan daha fazla kağıt kaplar. Bugün şiir üstüne yazı yazan epey isim var. Ancak bazı şairlerin yazdıkları tuğla gibi şiir kitapları yanında şiirlerinden bir mısrayı ezbere söyleyemiyoruz. Sanırım şiir üstüne yazdıkça şairliklerini pekiştireceklerini hayâl ediyorlar. Oysa iyi şiir her yerde oturacak bir sandalye buluyor. Öte yandan şiir üstüne yazdıklarıyla şairi ve okuru da kendi dairesine çeken, eleştirmenlerin kalemlerini dürten, ortaya kondukları yazılarla bizi tekrar tekrar okumaya sevk eden kalemler yok değil. Yazdığı şiirler kadar şiiri üstüne yazdıklarıyla kendinden önceki ve sonraki kuşaklara şiiri ve insanı dünyadaki yerine teslim eden Şeref Bilsel var. 'Türk Şiirinde 80 Kuşağı' ve genç şairler üzerine yazdıklarıyla Baki Asiltürk son yıllarda şiiri üzerine fazla mesai harcamış bir isimlerden biri. Ve benim yazdıkları her yazıya gözüm değsin diye çırpındığım Nihat Bayat, Atakan Yavuz, Tahir Abacı, Cihan Oğuz, Nilay Özer, Faris Kuseyri, Betül Dünder, Mehmet Erte, Ali Ayçil aklıma gelen diğer isimler.

Germencik'te incir ve zeytin ağaçları arasında bir fabrikada, sesimi duvardan tek başıma indirmek zorunda kaldığım akşamlarda yazılan, Meydan Dayağı'nda yer almayı kendinde hak bilmiş, çok okunmamış 'Gönlü Dert Tutanlar İçin' adlı şiirimin son bölümü aşağıda şöyledir:

İçin beni
İnsan, ya dolar ya boşalır
Durmadan ağzını dünyaya dayayanlar
İçin beni âşık vurup gönlü kuruyanlar
Yalnız için

Ercan Y. YILMAZ

1) Evet, düşünüyorum.

2) Var elbet. Haydar Ergülen, küçük İskender, Enis Akın, İzzet Yasar, Ahmet Güntan, Seyhan Eröz-çelik...

3) İlk anda aklıma gelenler: Mustafa Irgat, Arkadaş Z. Özger, Metin Eloğlu, Turgut Uyar, Ece Ayhan, Melih Cevdet, Cemal Süreya... Ama özellikle Ahmet Haşim ve Yahya Kemal'in görsel şiirlerimi görmelerini çok isterdim.

4) Hayır; ama düzenli olarak şairlerden ve yayınevlerinden ücretsiz kitap bekleyen bir kitlenin oluştuğunu biliyorum.

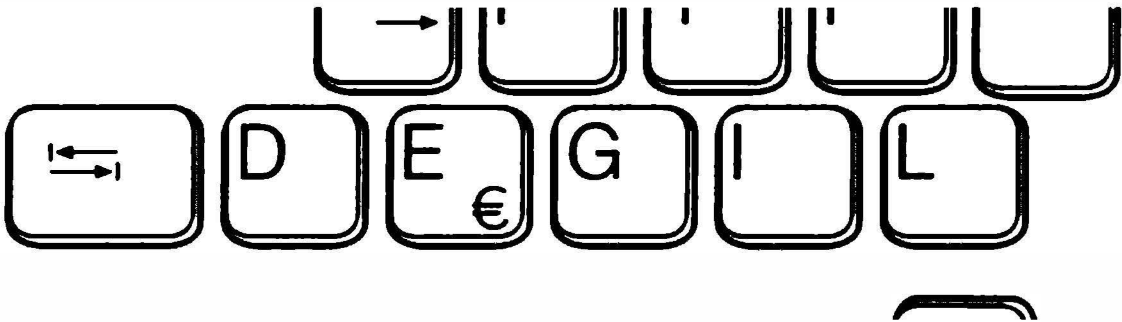
5) Şiiri etkileyen yine şiirdir. Eleştiri ve incelemelerin eseri etkileyeceğini düşünmüyorum. Bunun yanında inceleme ve eleştiriyi önemli bir bilim olarak görüyorum. Enis Akın, Yılmaz Varol, Gonca Özmen, Ali Özgür Özkarcı, Veysi Erdoğan, Murat Üstübal, Mehmet Öztek'in bu alandaki çalışmaları çok önemli.

6) İzninizle, cevap niyetine, parantez içinizi emanet alıyorum: (ve şiirimizi tamamlayan dergiler, yayınevleri, yıllıklar, antolojiler, şiir etkinlikleri, ödüller de kastedilmektedir bununla)

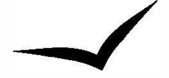
7) Hâlâ tür ayrımı kaldıysa; öykü de yazdım, çalıştığım roman da mevcut, bitmiş senaryom da. Neden mi? Çünkü yazmak istedim.

8) Ne zaman yayımlanır bilmem; ama görsel şiirlerden oluşan bir dosyam var.

Yayımlanan son şiirim olan ESCAPE'ten iki-üç dizelik alan (Ücra; Mart-Nisan 2014 sayısı)

Gülce BAŞER

Geçmişten farklı bir durumun sözkonusu olduğunu düşünmüyorum. Bir Garip ya da İkinci Yeni akımı çıkaran bir 20'li yaş kuşağı yok. Dergi editörleri yeni 30'luk ve 40'lıklara geçmeye başladı. 30'lar, 40'lar zaten editörlük koltuğuna geçiş yaşları, 1990'ların *Sombahar*'ı da 80 kuşağının 30 yaş dönemi dergisiydi, örneğin. Yani editörlüklerde bir kuşak değişimi var, bu değişim de yeni şiir beğenilerini öne çıkarıyor, olup biten bundan ibaret. Geçen yıllarda kapanan *Heves* mesela 20'lerin sonu, 30'ların başı yaşlarında editörlerin işiydi. Genç bir dergiydi. Manifesto başka bir şey, bence çoğunun rüzgârı olmadı. 15 yıl da geniş bir süre. 30'larda şiir için genç yaşlar değil aslında. Bu veriler ışığında sorunuza dönersek, herkes yaşının getirdiğini yapıyor, iyi ya da kötü diyemem. Ama çok şaşırtıcı bir şey olmuyor, devrim değil evrimden söz edebiliriz. (Hakan Arslanbenzer'in bir çoksatar yıllığı vardı, kabul, satış listelerine girdi. Ama arkası gelmedi, şaşırmadım da gelmemesine...) Yani yavaş yavaş bayraklar el değiştiriyor. Bu da gerçek anlamda bir "gençleşme"yi göstermez. Gelenler de 30'unu geçenler. Gençlik kavramı bile üst kuşağa göre tanımlanıyormuş gibi görünüyor bu açıdan. Üst kuşakla samimi, şiir üzerinden bir hesaplaşma olmadı, iktidar hesaplaşması oldu. Yani onlarınkinden yavaş ayrılan, hatta ayrılmayan bir şiirle, üst kuşağın kısmi reddinin üzerinden bir iktidar mücadelesi. Bunda şiir adına bir kazanım yoktu bence. Belki bundan sonra olur.

Var tabii, olmaz mı? Hatta o etki sorunlu da bir etki... 80'li 90'lı yılların şairlerine bakmaktan kendi şiirine bakamıyor bugünün şairi, tabii bu herkes için geçerli değil. *Yasakmeyve*'de ""Şair ve Okuru" diye bir bölüm var, bence tamamı önceki kuşakların ustalarından oluşması gereken röportaj serisi, ama normaldir, *Yasakmeyve* bir merkez dergisi. Ya genç dergiler? Herkesin etkilendiği biri var ve onunla iletişimini sıcak tutuyor, tam bir usta çırak düzeni... Bir kere 80 kuşağı tam kadro gündemde. Bu isim Hilmi Yavuz (ki 70 kuşağına aittir aslında ama 80 ve 90'larda da olağanüstü etkilidir) olabilir, Tuğrul Tanyol olabilir, Haydar Ergülen olabilir, Ahmet Güntan olabilir... Hadi, onunla çalışıyorum, kabul edeyim, Enver Ercan olabilir. Enver Ercan 1997'den bu yana şiir kitabı çıkarmıyor, pek de yazmıyordu, editör konumuyla daha çok öne çıkıyordu ama şimdi hem de güzel bir şiir kitabı çıkardı yeniden, kendi adıma ben de üst kuşak şairlerle çalışan bir şair durumuna düştüm. Bu açıdan bu eleştiriden kendimi de tenzih edecek yerim kalmadı, belki hiçbir zaman yoktu. Ben onunla çalışmayı sevdim, çünkü çalışma anlayışı açısından uyumlu olduğum bir editördü. Birlikte güzel işler yaptık. Bir de tabii ben hiçbir zaman edebiyat "camiası"nın sürekli müdavimi olmadım, hep "başka işler"im de vardı. Bir dergiye ilintili olmak gündemi daha kolay izlememi sağlıyordu. Peki, bu yeterli bir gerekçe mi? Hayır. Üstelik, pek çok kişinin birlikte çalıştığı üst kuşak şair için aynı cümleleri kuracağını da düşünüyorum, öte yandan. Demek ki neymiş? Öyle ya da böyle, kendi özerk şiir arkadaşlarımızı kuramadık. Veysel Çolak İzmir'de genç kuşak üzerinde etkili değil mi sizce? Etkili. Bunlar iyi bildiklerim. Sürekli kim kiminle çalışıyor diye izlemiyorum, sonuçta. Üst kuşakla çalışılır, çalışılmaz demiyorum. 80 kuşağından böyle gördük hatta. Ama bir mesafe koyamıyoruz. Aynı 80 kuşağı gibi. Bu da bizi anaakımın devamı kılıyor. Tanınmış bir şairin yanında var olursanız, onun ekibi gibi görünmekten hiçbir zaman kurtulamazsınız. Ne kadar "aslında" iletişim dinamikleriniz farklı olursa olsun, okur sizi "onun ekibinden" olarak algılayacaktır. Şimdiki genç kuşak da bu kez hazırdaki dergilere eklemlenme yoluna gidiyor. Haklıdır, oraların belli bir satışı var. Kendini daha kolay duyuruyor. Bu

durum önümüzdeki yılların hiyerarşisini de şimdiden yeniden üretir gibi duruyor. Ya da özerkliğini ilan edemeyen bir kesimin görünmeden erimesine yol açacak. Bu da bir ihtimal. Sonuç: Bu yoldan yepyeni ya da etki yaratacak bir şiir hareketi çıkmayacak. Şiir bir tavırdır da çünkü. Siz şiir yazıyorum, iktidarı sıgaya çekiyorum, diyorsunuz, çünkü şiir babadiline başkaldırıdır, sonra gidip bir iktidar odağına eklemleniyorsunuz. Son olarak, mesafe koymak ille kavga etmek anlamına gelmiyor aslında. Oysa, aynı toplumun geri kalanı gibi şairler de ya seviyor ya da nefret ediyor. (Bunlara örnekler vermeyi ancak sözlü ortamda ve örneklerimin de orada olduğu durumlarda yapabilirim.) Bu da doğru değil. Çünkü edebi bir tavır değil. Üst kuşakla çay içersiniz, kahve içersiniz, arada anıt bölüm yaparsınız, şiirini tartışırsınız. Ama asıl mesele, hem dergilerde hem söylemde, nasıl bir şiir yazdığınız, yazılmakta olduğu olmalı. Bunda da hedef, önceden söylenenleri, hocalarımızdan, kitaplardan gördüklerimiz arasında en inandırıcı olanları bile sıgaya çeken, bir adım ileri götüren, bilgili ve ikna edici tartışmalar olmalı.Bir son olarak daha diyorum, ne kadar anlatasım varmış, Deniz Durukan'ın (bu kitabın adını çok veriyorum, kitapta yazım olduğu için çıktığında bir tanıtım yapmadım, hata mı ettim diye düşünüyorum, yapsam bir işe yarar mıydı, diyorum, erkek editörler görmek mi istemedi, diyorum, diyorum da diyorum...) *Fahriye Abla'dan Çanakkaleli Melahat'e Modern Türk Şiirinde Kadın İmgesi* kitabına ciddi bir örnek olarak dikkat çekmek istiyorum. Orada yazan en üst kuşak yazar Arife Kalender'di. Durukan, tercihini tamamen akranları ve gençlerden yana aldı. Ne sattı, ne satmadı bilmem. Ama tavır mıydı, tavırdı.Kimseden onay bekledi mi, Deniz? Hayır. Şiir kitapları Yasakmeyve'dendir, bu kitap şiirsel bir iktidar teşkil etmeyen bir yayınevinden çıkardı. Görmezden gelindiğini düşünüyor muyum? Düşünüyorum. Ama Durukan bunu kafasına takar mı? Bence takmaz.

Bilmem. Bunu düşünmem ben.

Var ama az, dediğiniz gibi.

Valla ben aradığım çerçevede yazı bulmakta hayli güçlük çekiyorum aslında... Yazılsın, bence iyi, yaza yaza yeni şeyler yazmayı öğreneceğiz. Bakın, zar atmak, "şunlar iyi, şunlar önemli" gibi, yarına yönelik iddialardır, kendine usta ya da iktidar diyen edebiyatçıların işidir. Ben zar atmayı reddedenlerdenim. Evet beni heyecanlandıran, imzasını gördüğümde, "Acaba ne yazmış," dediğim imzalar var. Ama şu iyi şu vasat diyecek kadar yaşlı ya da genç değilim. Onlar yazılarını sevdiğimi biliyorlar mı? Evet, çoğunlukla. Adlarını anmak bir tür tanınmalarına katkıda bulunmak mı? Eh, bunun başka yolları da var, değil mi? Evet.

Samimiyetle yanıt veriyorum samimiyetsizliktir. Bir de tabii finansman güçlüğü... :-)

Çok klasik olacak ama 7-8 yıldır bir roman projem var. Belki bir gün yazarım. Birsüre öyküye zorlanmış biriydim. Hatta üzerinde çalışsam hazır bir öykü dosyam da var. Ama öyküde iyi değilim, öykü erimce mizacıma uygun değil, ya kısa ya da çok uzun mesafe koşucusuyum. Şimdi doktora tezi yazıyorum.

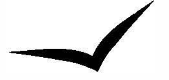
Doktora tezim. 1980 dönüşümü ve Şiir. Şiir kitabım seneye hazır olabilir, tezi biraz daha ilerletip daha çok şiir çalışabileceğimi sanıyorum önümüzdeki aylarda.

"karikatür değil de çizgi roman diyelim

yükseklikten yoksun oluşa"

Daha yayımlanmadığı için başından dize verdim.

Hakan GÜZELDERE

"Edebiyatın kurallar manzumesinden oluştuğu doğrudur; fakat ucu bucağı görünmeyen bu gümrâh sanatı dar bir kalıba sokmak, katı kurallara hapsetmek biraz hâd bilmezlik olur."

Kırklı yaşlarına girmeye hazırlanan biri olarak şiirde beni hangi kuşağa dahil edersiniz bilemiyorum. Cahit Sıtkı'nın dizelerini ölçü alıyorsanız; en azından üç yıldır orta yaşın üzerindeyim. Fakat, bana sorarsanız; kendimi, hem şiir hem de yaşanmışlık olarak hiç de genç veya orta yaşta hissetmiyorum. Sanki, sırtımda koskoca edebiyat tarihinin yükü varmış gibi. Mesela; şiir ve algı evim, 14. yüzyıl Yunus'undan çok da kopuk değil. Hoş, şiir biçimi bakımından bambaşka görünsek de, iyi bir arkeolog, dikkatli bir çalışmayla şiirimi kazıyarak içinden Yunus'u da Nâzım'ı da çıkarabilir. Bunu sadece kendi şiirim için değil, kendimden hareketle bütün şairler için söylüyorum. Çünkü; bana göre şiir denen yapı, temelinden son katına kadar sürmekte olan bir inşaattır. Tamamlanmamış, devam edip yükselen ve genişleyen. Şair, bir vakitler dillenmiş dizelerin üzerine ekler şiirini. Şiirlerinin geçmişe benzemediğini idea etse bile, en azından yazdığı şeyin adına, şiir demekten kaçamaz. Çok eski tarihlerden söylene gelen o isimle, şiirle, adlandırır ürününü. Bununla birlikte, günümüzde çok özgün biçem ve şekillerde şiir yazan yahut yazmaya özen gösteren şairlerimiz yok değil. Ancak, onların da kendinden önceki şiire yabancı olduğunu söylemek, o özgün şairlere hakaret olur. Tam da bu noktada Picasso örneğini verebilirim. Picasso, ressamlık yaşamında, önce, o döneme kadar var olan resim bilgisini edinmiş, çeşitli merhalelerden geçmiş, klasik resim kudretinde eserler meydana getirmiş; daha sonra da öğrendiklerini dekompoze ederek kübizmi yaratmıştır. Günümüz şairi de yeni bir şiir yaratacaksa, önce kendinden önce yazılmış olan şiiri parçalaması gerekir ki üzerine yeni bir şey inşa edebilsin. Ben, bugün dergilerde sıklıkla gençlere rastlıyor oluşumuzun nedenini; gençlerin çok güçlü şiirlerinin olduğuna ve edebiyat zümrelerince tercih edildiklerine değil de; gençlerin atak, çalışkan, cesur bir ruha sahip olmasına bağlıyorum. Gençler var olabilmek için, daha çok çalışıp tırnaklarıyla kazımak zorunda. Zîrâ, hâlâ Refik Durbaş, Ülkü Tamer, Sezai Karakoç, Gülten Akın veya Şükrü Erbaş gibi üstatlar hayatta. İyi ki de hayattalar.

Yok.
Yok...

Cahit Zarifoğlu, Atillâ İlhan, Cahit Külebi, Edip Cansever, Faruk Nafiz Çamlıbel, Nâzım Hikmet...

Evet az satıyor, günümüz dergi ve kitapları çok az kişiyle buluşuyor; fakat buluştuğu kişilerin de oldukça sıkı edebiyat severler olduğunu göz ardı etmeyelim. Bu tiraj sorunun müsebbibi ise, her şey de olduğu gibi tamamen 40'lar sonrası gelişen devlet politikalarıdır. Unutmayalım ki, şairlerin en üst düzey devlet görevlerine getirildiği, devlet himayesinde büyük maaşlarla mükâfatlandırıldığı, edebiyatın ve edebiyatçının büyük saygı gördüğü, şiirin baş tacı edildiği dönemlerden geliyoruz bugün-

lere. Her zümre, fikir ve sanat görüşünü, ya da kaleme alınan yeni eserini, dergi sayfalarında görücüye çıkarır, edebî tartışmalar, sanata dair manifestolar, madde madde bu dergilerde yayımlanırdı. Büyük tiraj yapar, milleti bu dergiler yönlendirirdi.

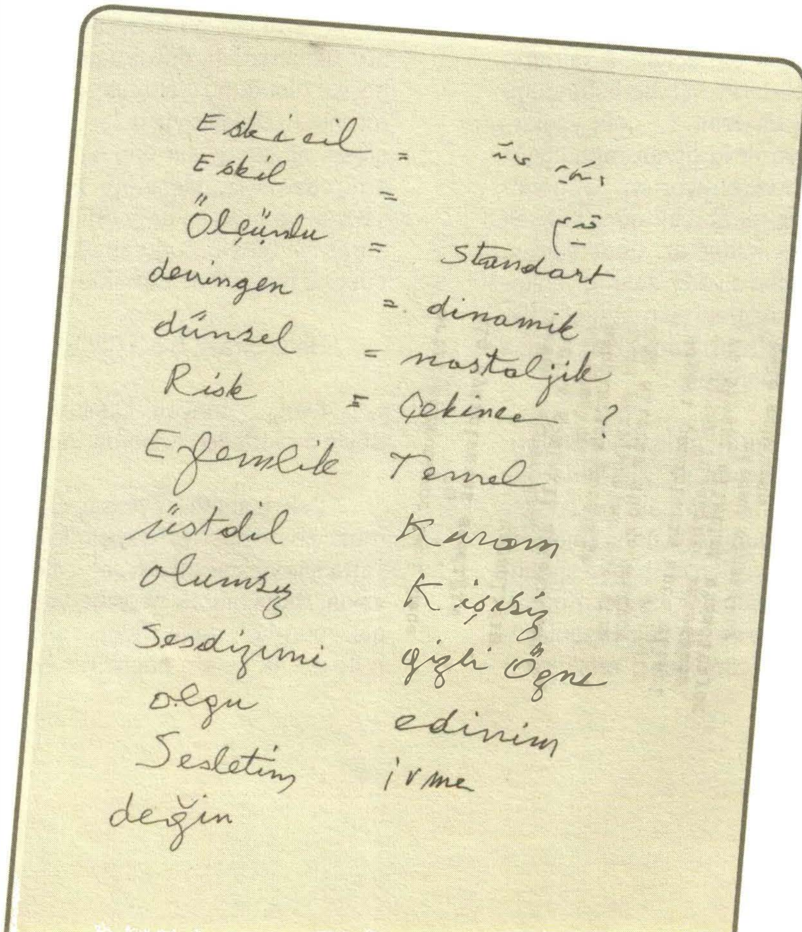
Kararında durursa neden yararlı olmasın. Şayet yazar, sürekli üst perdeden seslenip ahkâm kesme noktasına gelmişse; biline ki, sözler tırmalamaya başlamış, edip de saygınlığını yitirerek yazısı mecrasından artık çıkmıştır. Edebiyatın kurallar manzumesinden oluştuğu doğrudur; fakat ucu bucağı görünmeyen bu gümrâh sanatı dar bir kalıba sokmak, katı kurallara hapsetmek biraz hâd bilmezlik olur. İsim vermeye lüzum yok galiba, herkes kendini en iyi bilendir.

Editör, seçici kurul/jüri, ekonomi gibi hegemonyalardan kurtulamaması ve siyasi angajmanlara dayanması...

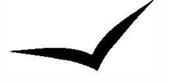
Şimdilik düşünmüyorum. Bu ikisinin, edebiyatın farklı disiplinleri olduğu kanısındayım. Her şair, aynı zamanda roman da öykü de yazabilir anlamına gelmez. Yazmayı başaranlar ise, bu donanıma sahip, seçilmiş özel ediplerdir.

Evet, şu an baskıya hazır bir dosyam var. Aksilik olmazsa 2014'ün sonunda yayımlanmış olur. İkinci çalışmam "Meydanlar" adını taşıyor. Meydan olgusu, mekân ve üstlendiği anlam bakımından milletler tarihinde çok önemli bir yere denk gelir. Burası, sanattan mimariye inançtan folklora kadar milletlerin açık hava müzesidir. Yalnız ne acıdır ki; aynı mekânların göğe yükselen burçlarında kanla yazılmış trajediler okunur, sokaklarında parçalanmış masum bedenlerin hayaleti dolaşır. Tarih, buralarda asılan, kesilen, yakılan filozof, bilgin ve devrimcilerin ölümlerine tanıklık eder. Bana da bu kahramanların destansı şiirini yazmak düştü. O sebeple, bu çalışmayı vicdan hesaplaşması, ödenmesi gereken bir borç olarak görüyorum.

Şairini öldürten mısralar
okurunu hayata bağlar
her kim,
soydurursa postunu sırtından
derler ki, o kişi
içmiştir ab-ı hayat suyundan

Hasip BİNGÖL

"Zira günümüzden geriye doğru gittiğimizde –bireysel birkaç ismi istisna tutarsak- yazılan şiirin, henüz dinelmediği, durulmadığı, tesir boyutunun geçici olduğunu rahatlıkla müşahede etmek mümkün. Dolayısıyla bu anlamda İkinci Yeninin şiirsel algıda iyi şiir için bir çıta olduğunu göz ardı edemeyiz. Meseleye böyle baktığımızda, seksen ve doksanlar şiirinin İkinci Yeni şiirinin aurasının oluşturduğu atmosferin gerisinde olduğunu müşahede etmekteyiz."

Açıkçası yazdığı şiirle şiire yön vermediğini düşünen, böyle bir düşünceyi kalbinde taşıyan genç şair varsa şiirle arasına mesafe koyması lazım. Şiir, gençliktir şeklinde klasik bir mottoyu çoğumuz biliriz. Zira büyük şair olarak okuduğumuz, kitaplarına itibar ettiğimiz, raflarımızdan eksik etmediğimiz şairlerin hemen hepsi en iyi şiirlerini, içinde bulunduğu dilde şiire yön verdiği şiirlerini çok genç yaşlarda yazmışlardır. Ne yazık ki gönül rahatlığıyla sorunuza 'evet' cevabı veremiyorum. Şiir gençlik olmasına gençliktir, fakat tesir gücü yüksek genç şiir yok denecek kadar az. Genç şairler, şiire yön veren şiirlerden ziyade 'zıpır' diyebileceğimiz, bu anlamda ses getiren metinler daha ön planda. Şaşmamak lazım buna. Ne de olsa çağımızın zirzop ruhuna uygun.

Modern Türkçe şiirin giderek adımlarını sıkılaştırdığı cumhuriyetin ilk yıllarında öne çıkan birkaç şairi istisna tutarsak, neredeyse İkinci Yeni şiiri dışında günümüz genç şairlerini ciddi manada tesiri altına alan bir başka şiir anlayışı, dönem yoktur diyebiliriz. Sadece günümüz genç şairleri değil, seksen ve doksanlarda şiir yazanlar da büyük ölçüde İkinci Yeni'nin etkisi altında kalmışlardır. Elbette seksen ve doksanların şiirinin genç şairler/şiir üzerinde etkisi söz konusudur. Fakat genç şairleri derinden etkilediğini söylemek mümkün değil. Zira günümüzden geriye doğru gittiğimizde –bireysel birkaç ismi istisna tutarsak- yazılan şiirin, henüz dinelmediği, durulmadığı, tesir boyutunun geçici olduğunu rahatlıkla müşahede etmek mümkün. Dolayısıyla bu anlamda İkinci Yeninin şiirsel algıda iyi şiir için bir çıta olduğunu göz ardı edemeyiz. Meseleye böyle baktığımızda, seksen ve doksanlar şiirinin İkinci Yeni şiirinin aurasının oluşturduğu atmosferin gerisinde olduğunu müşahede etmekteyiz.

Hafız Şirazî, Şeyh Gâlib derim.

Evet, satmıyor, basılmıyor, dağıtılmıyor. Böyle bir kitleden haberdar değilim.

Çok isabetli söylemiş Uyar. Evet, günümüzde hem neşriyat sayısında hem de bu neşriyatta şiir ve şair odaklı pek çok yazının yazıldığı vakıa. Okur olarak hepsine yetişmek, okumak pek mümkün değil. Takip edebildiğimiz kadarı ile ancak kelam edebiliriz. İyi, isabetli, derdi

olan yazılar yazılıyor tabii. Bunlardan müstefid olmaya gayret ediyorum mümkinat dairesinde. Sualde buyurduğunuz gibi "her yerden adeta yazı fışkırıyor" ifadesi esasında meseleyi vazıh kılmaya kâfi. Öyle ki okumayla arası pekiyi olmayan bir geleneğin içindeyiz. Okumaz-yazarların sayısının her geçen gün arttığı bir yerde "fışkırmasın" da n'apsın. Jüri refleksi gelişmedi bende, onunçün müsaadeniz olursa kimlerin ön plana çıktığı hususunda sükût kalayım. Hem istifade ettiğimiz kişi/lerden adını unuttuğumuz olursa hoş olmaz, hem edebiyat camiası da malumunuz bunu kaldırmaz.

Yekpare olarak şiirimizin sıkıntıları nelerdir, açıkçası öyle uzun uzadıya bilemem. Lakin şu manzarayı sanırım çoğumuz müşahede ediyoruz. Şiir, epey bir zamandır salt bir "kur yapma" aracı olarak görülüyor, algılanıyor olmalı ki şuaradan kimilerinin buna ayak uydurmanın gayreti içinde olduğunu rahatlıkla görmek mümkün. Öyle ki giderek sloganlaşan, şairane, beylik ve parlak lafların mısra olarak tebarüz ettiği bir durumla karşı karşıyayız. Hatta şiire ilişkin ne varsa, buna itibar edilerek, dert edinerek yazılan şiir o kadar az ki... Estetik beğeni, derunî ahenk ve musikiden nasibini almamış, adına şiir denilen metinlerin sayısı giderek şiiri kuşatan -*hakiki şiir ne ise*- onun alanını daraltan bir şey olarak karşımıza çıkıyor. Bu bağlamda Yahya Kemal'in şu sözlerini hatırlamak lazım, derim: "Şiir, kalpt*en geçen bir hadisenin lisan halinde tecelli edişidir, hissin birdenbire lisan oluşu ve lisan halinde kalışıdır. Düşündüklerimizi vezinle ve lisanla ifade edişimiz şiir değildir. Bir mısraın şiir olup olmadığı aşikârdır. Deruni ahenkle ifade edilmişse şiirdir. Fakat duyulmaksızın, yalnız vezin ve lisan mümaresesiyle söylenen söz şiir olmaz. Şiir bir nağmedir. Lakin Frenklerin kuğu nağmesi dedikleri çok nadir ve halis bir cevherdir.*" der. Açıkçası, şiirin kalpten geçmeden yazıldığı hissi giderek bende yerleşik hale geliyor. Bilemedim, çok mu üzerine gidiyorum şiirin, şuaranın.

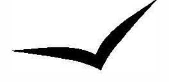
Sanatın yekpare bir aktivasyon olduğunu düşünüyorum. Edebiyatın herhangi bir türünde eser verenin ilelebet bu türe devam etmesi gerektiği fikri varsa -ki ben böyle bir şeyi seziyorum- bunu kendi adıma problemli bulduğumu söylemeliyim. Mesele derdimizi anlatmaksa, fikrimizi beyan etmekse hangi türde yazdığımız değil, ne yazdığımız mühimdir. Roman neden olmasın, derim. Sanırım böyle bir enstrümana şimdilerde ihtiyaç duyuyorum, yahut bu kurgusal dünyada bir miktar ruhumu dolaştırmak istiyorum.

Bir çeviri antoloji çalışmam söz konusu. Yayımı konusunda takvim belirsizliği söz konusu.

muhayyer kaç hesap yaptıysam
dinmedi içimdeki histerik nöbet
dinmedi ruhumu kirleten toprakların kokusu!

(Neftî Bir Yaz Gecesi'nden)

Kadir AYDEMİR

Hayır, düşünmüyorum. Bugün şiire yön veren herhangi bir kuşak olduğunu da düşünmüyorum. Şiir dergileri ve şiir kitapları can çekişiyor. Şiir okumadan şiir yazılan bir dönemdeyiz. Bu nedenden dolayı bu konuda ciddiye alacağım bir isim yok. Elbette ki şiir yaşamını ve gelişimini sürdürüyor. Bu gelişim şiir yazan herkesin katkısıyla oluyor bence. Özellikle son 1-2 yıldır internet hepimizin hayatını ele geçirdi. Değil film izlemek, kitap okumak, gözümüzü bilgisayardan ve mobil aygıtlardan ayıramıyoruz. Bu da önemli bir ayrıntı.

Bu tür konularda isim vermeyi pek sevmem. Kimi yazsam, cevabımdan sonra unuttuğum birçok isim aklıma geliyor. Şiirin bir bayrak yarışı olduğunu düşünüyorum. Elden ele ilerliyor ve büyüyor. Elbette birçok iyi isim vardır o yıllardan bugüne uzanan ve birçoğumuzu etkileyen. Ama benim şiir dünyamda sayabileceğim birkaç isim unuttuklarım hariç şöyle: Mustafa Köz, Sina Akyol, Turgay Kantürk, Serdar Koçak, Altay Öktem.

Turgut Uyar ve Cemal Süreya ile tanışmak isterdim. Şiirlerimi okumaları mutluluk verirdi. Şans işte, geç kaldık.

Elbette ki, sayısı az da olsa öyle bir kitle var. Kitap yayıncılığı da yaptığımdan dolayı bu konuda oldukça tecrübe sahibiyim. Şiirin kendine has, ama güçlü bir okur kitlesi bulunuyor. İnternet hayatımızı ele geçirse de şiir kitaplarına, dergilere önem veren özel insanların varlığını hissetmek mutluluk verici.

Şiir şiirden çıkar bana göre, ama poetik bir bilinçaltına sahip olmak, yani daha doğrusu şiirin ne olmadığını anlamak için okumalar yapmak da önemli. Şiir sanatı üzerine yazılan yazıları önemli buluyorum, okumak gerek elbette. Bu, oldukça özel bir alan. Öne çıkan isimler genelde birbirini sevmez. Veysel Çolak, Şeref Bilsel, Nihat Ateş, Metin Cengiz, Celal Soycan, Baki Ayhan T., Mustafa Ergin Kılıç, Mustafa Fırat, Orhan Kahyaoğlu, Metin Celal gibi değerli isimlerin şiir/şair üzerine yazılarını elden geldiğince okumaya, izlemeye çalışıyorum. Dediğim gibi, unuttuğum isimler olabilir. İnsan olgunlaştıkça pek çok şeye bakış açısı değişiyor. İnsan okudukça değişiyor...

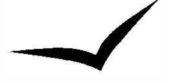
En önemli sıkıntı; şiir yazanların, şiirle ilgilenenlerin, şiiri seven herkesin şiir kitaplarını ve şiir dergilerini alıp okumamaları, şiiri yapayalnız bırakmaları. Dergilerin yok olması bu yüzden. Yayınevlerinin ve kitapçıların şiirden nefret etmesi bu yüzden. Şiir yazan herkes şiire sahip çıkmalı. Bu da onu okuyup yaşatarak mümkün. Şiir kaderine terk edilemez.

4 şiir, 2 de kısa öykü kitabım var, "Aşksız Gölgeler" ve "Sonsuz Unutuş". Şiir yazamadığım zaman öykülere çalışıyorum, notlar alıyorum. Öyküyü yazmayı seviyorum. "Aşksız Gölgeler" adlı öykü kitabım geçen sene Kültür Bakanlığı'nın TEDA pojesinin de desteğiyle Almancaya çevrildi ve orada yayımlandı. Şiiri bıraktım mı, hayır. İnsan her türde üretmeli. İçinizden gelen neyse o dökülmeli kâğıda. Keşke roman da yazabilsem. Şiirin yeri apayrı elbette, onu terk edemem asla. Düzyazının enerjisi çok farklı, okurun ilgisi de farklı. Önemli olan sözcükler, nerede nasıl bir araya gelirse gelsin, üretilen şeyin adı ne olursa olsun, aslolan "yazmak" bana göre.

Geçen aylarda, 7 yıl aradan sonra yeni bir şiir kitabım yayımlandı. "Soğuk Yazgı" adını verdim bu kitaba. Onun dışında kurucusu da olduğum Yitik Ülke Yayınları için çok yazarlı kitap projeleri hazırlıyorum. 133 yazarın aşk öykülerini bir araya getiren "Mutsuz Aşk Vardır" adlı bir öykü derlemesi yaptım. Haziran ayında da Twitter üzerinde hazırladığım, 140'a yakın yazarın bir araya geldiği Yitik Öykü adlı bir kısa öykü kitabı yayımlanacak. Hepsi bir yana, "Soğuk Yazgı" bir yana... Yaşasın şiir.

"Demek vakit geldi
Sevgilim,
İçimdeki kıyıya vuran ölü

Yalnız bu şiir acı versin sana."

Mazlum ÇETİNKAYA

Türkiye'de genel anlamda aydın özelde de şair ve o'nun paralelindeki okuru perde arkasını merak eden bir yapıya sahip değildir. Bu tanımlamanın bir bütün olarak aydın ve şairlerin tamamını kapsadığı gibi bir genelleme yaparsak çok doğru olmaz. Ama bu azımsanmayacak bir çoğunluğa da sahiptir.

Bugün şiirimize (Türkiye Şiiri) yön verenler ve bu manada belirleyici olanlar da, yukarıda tanımladığım çoğunluğun dışında kalanlardır. Birazda perdenin arkasını merak edenlerdir... Bu meraktır ki şiiri bugünlere getirdi. Ama bugün, şiirin/ şairin işi çok daha zor. Meraksız, sorumsuz/ sorunsuz, kafası öne eğik duran, kravatlı bir çoğunlukla meraklı bir o kadar her şeye karışan, her şeyi dert eden, sorunları da olan kravatsız sivil bir azınlık dili ne kadar iç içe yaşayabilir ya da ne kadar birlikte yol alabilir ki... Ha unutmadan az önce parantez içine aldığımız Türkiye Şiiri kastım; Türk olmayan şairlerin Türkçe kaleme aldığı/almak zorunda kaldığı Kürt Laz ve diğer bazı kimliklere dairdir. Mesela Kürtçe düşünüp Türkçe yazmak zorunda kalanlar gibi...bundandır Türkiye Şiiri demem. Bu yüzüyle Türkiye Şiiri türk olmayanlarında kaleminden ve dilinden dökülmüş "dahiliye bir şiirdir" bana göre. Tabi bunun başlı başına farklı bir konu olarak (ezilen halkların/ulusların şiirinde ve şairinde sapmalar)ele almak gerektiğine inanıyorum. Şiir bir yönüyle de meydan okumadır aslında...

Seksen ve doksanlı yıllar şiirinden bugüne etki etmiş isimler elbette var. Seksen ve doksanlı yıllara bir öncesi nasıl etki etmişse günümüz şiirine de seksen ve doksanlı yıllar şiiri etki etmiştir. Şükrü Erbaş, Ahmet Telli, Haydar Ergülen, Hicri İzgören, Selim Temo, Şeref Bilsel... ilk aklıma gelenlerdir. Kendi adıma söyleyeyim ismini sıraladığım şairler üzerimde etkisi en çok olanlardır.

Bu gün aramızda olmayan şairlerden -üzerimdeki etkisi bakımından- Ahmet Arif ve Turgut Uyar'ı ayrı bir yere korum. Bu isimler benim için yeri ayrı olan şairlerdir. Aynı zamanda şiirimle karşılaşmasını istediğim bu iki isme şu isimleri de eklemek isterdim; Ece Ayhan, Nilgün Marmara bir de "mendilindeki kan sesleriyle" bana Ahmet Abileri sevdiren Edip Cansever'i. Tabi bunun yanında yüz yüze karşılaşmak istediğim Nazım Hikmet'e ise şiirinde niye bizi bu kadar unuttuğunu sormak isterdim... Tersinden Kürdistanlı şair Cigerxîn ile ise hiç karşılaşmak istemezdim, ana dilimle yaz(a)madığımı görünce... İşte bu çelişkilerimdir ki aslında aramızda olmayan şairlerle fazla karşılaşmak istemem. İki taraflıda iyi olacağını zannetmiyorum. En iyisi bırakın böyle kalsın...

Şahsım adına söyleyeyim, sorunlar esasen bugüne ve yarına dairdir en çok da... Bugün şiir ne kadar etkili ve ilerletici olabiliyor buna bakmak lazım. Bu ise ciddi bir okuma / okur kitlesiyle mümkün de böyle bir kitle olduğunu çok göremiyorum. Şiir kitaplarının da dergilerinde böyle bir kitlesi yok... Yaşadığım kent, nüfusu bir yana, elli bin nüfusu olan bir üniversiteli kitlesi var. Bu üniversiteli bir kitleye rağmen yeni çıkan bir şiir kitabını ya da bir edebiyat dergisini okuyan / takip edenlerin sayısı iki elin

parmak sayısını geçmeyecek kadardır. Üstelik bu kentte kendisine şairim diyen en az elli kişilik bir kitle olmasına rağmen. Bu kendisine şairim diyenlerle bu okumama/az okuma olayını konuşunca - hangi şairi takip ediyorsunuz ya da hangi dergileri takip ediyorsunuz sorusuna- cevapları da oldukça ilginç ama gerçek, "ben etkilenmemek için okumuyorum" oluyor... Buna ne denilebilir ki!

Tam da buradan "şair varsa şiir üstüne edilmiş her söz boşunadır" diyen Turgut UYAR bu günleri görebilseydi ya da bu sözleri duyma şansı olsaydı "şair varsa" dedikten sonra muhtemelen bir noktalama işareti kullanırdı. Çünkü bugün Türkiye'sinde binlerle ifade edilen bir şair kitlesinin var olduğu söyleniyor, bir de isminin önüne akademik unvan gibi şair sıfatını iliştirenleri de sayarsak bu sayı bir kaç bin daha artacaktır. Bu eleştirimi buna dair yapıyorum, yoksa şair yoktur derken severek ve etkilenerek -bizim etkilenmemek için okumayan şairlere inat- okuduğum ve yukarıda da ismini saydığım ve ismini sayamadığım onlarca değerli insana haksızlık etmiş olurum... Düşünülerek yapılan her şeyi demeyeyim ama üzerinde düşünülerek yazılan yazıları yol gösterici bulurum. Fışkırtılan/ fışkıran her yazı için bunu demek mümkün değil elbette... Şiir üzerine yazan şair/ yazarlardan öne çıkanlar gibi bir sıralamanın ölçüsü zor olduğu için böyle bir sorunu cevabı da liberalce olur herhalde... Böyle bir soruda isimlendirmeler yapmak doğrumu bilmiyorum. Bence böyle bir soruyu oluşturmamak lazım.

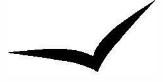
Bütün bunların ortasında ya da yanında şiiri tamamlayan dergiler, yayınevleri, antolojiler, etkinlikler gibi çalışmaların / emek ürünlerinin en önemli sıkıntısı açık söyleyeyim, para. Para kapitalizmin anası da, öyle bir ana ki şiire de en büyük darbeyi vuran şeydir. Para, şiirin koştuğu pistin sahibi adeta. İstediğini koşturuyor istediğini koşturmayacak kadar da etkili...

Şiirin pistinden çıkalım desek, ne var ortada, roman, öykü vs. ki para bu alanı da kuşatmış durumda. Bir de edebiyatta romanın, öykünün, şiirin hemen hepsinin bir mesafesi var. Ama şiir bu işin maratonudur. Bu yüzden de maraton dışında başka bir mesafeyi koşmak istemem. Koşmayı denemedim mi, denedim ama koşamadım.

Şiirimi çeşitlendirmek, mutfağıma zenginlik katmak gibi düşüncemden dolayı hazırladığım ama tamamlanmamış bir dosyam var. "Kedi" ve "İstasyon / tren" beni tamamlayan iki önemli öğe, önemli metaforlar mı desem, hem de denizden kopuk... Denizden ve havadan bağımsız kara parçasının, sudan arınmış yeryüzünün en çok hissesine sahip mirasçıları gibidir kediler ve istasyonların sahibi trenler... Kedi teması kadınla kendini tamamlıyor... bir de sabahçı işkembecilerin lokantalarındaki kaşık seslerini duyan trenlerin istasyonlarla buluşması üzerine eğilen şiirler... bu dosyayı tamamlayabilsem Haydar Ergülen'le istasyonları, trenleri konuşmak isterdim. O zaman Eskişehir mi Malatya mı diye bir iddiaya da tutuşabilirdik...

İstasyonlar da büyütmeye kıymadığım çocukluğum bakın şimdi nerede, hangi dizede...

"dün, daha dündü/ halkımın göğsünde uyuyan
bir mermiydi bu çocuklar(ın)
alnında şimdi gaz fişekleri."

Mehmet Said AYDIN

"Ama şiirin ölmesi falan gibi bir şeyin gündemde olmasını, son tahlilde şairlerin fahriye ihtiyacına bağlıyorum kendimce."

Tanıma göre, ben de o gençlerin içindeyim 30'una basmış biri olarak. Sözü dolandırmak da istemem, evet yaşıtlarım, benden birkaç yaş büyükler ve yaşça küçük olanlar, "ilk kitap"lar yayımlıyorlar, poetik metinler yazıyor, bazıları üniversitelerde çalışıyor, bazısı dergi editörlüğü yapıyor. Kuşak meselesi için dünya namüsait bir yer artık, Twitter da olduğundan, herkes herkesin az çok ne düşündüğünü, ne hissettiğini görüyor ve biliyor. Twitter ve Facebook gündelik dile isabetle "sosyal medya" diye girdi. Evet orası artık neredeyse asıl medya ve sosyallik için mühim mecralar. Çoğumuz birbirimizden haberdarız dolayısıyla. Yön vermek için hususi uğraşıldığını sanmıyorum ama bir dil oluştu ve okuduğum şiirler, bunun kendini "doğası gereği" dayattığını görüyorum.

Şiirin içinde de isim saymaktan imtina etmedim ben, burada kendim için olan kısmını yanıtlayabilirim. Ben 80'li yıllardan Akif Kurtuluş, Osman Konuk ve Ahmet Güntan'dan yazdığım şiirde çeşitli boyutlarıyla etkilendim, onlarla biraz boğuştum da. Evvelinde Şükrü Erbaş, Haydar Ergülen, Murathan Mungan, Orhan Alkaya da okudum severek. Ama yazdığım şiirde boğuşmak bağlamında asıl ilk saydığım üçlünün etkisi var kendimce. Fark etmeden mevcut olan etkileri dışlamıyorum elbette. 90'lı yıllardan daha yakın etkilerim var, çoğuyla tanıştım, ahbap oldum. Selim Temo'nun *Uğultular*'ı çok belirleyici bir kitaptır benim için. Diyarbakır Avesta'dan almıştım, dedemin ameliyatından dönüyorduk, bir lise talebesi olarak "steyşın" arabanın bagaj kısmında oturuyordum ve Kızıltepe'ye dönene kadar döne döne okumuştum. "Süleyman"lı bölümlerdeki müstehzi dili, oradaki garip ironiyi ve tanıdık dili çok sevmiştim. Etkisi pek geçmedi, geçsin de istemedim. Avesta'nın o dönem yayımladığı şiir kitapları aniden projeksiyon alanıma girmişti, Kemal Varol'un *Yas Yüzükleri*'ni ve Enis Akın'ın *Çok Sevmek*'ini de alıp hevesle okumuştum. Şiir yazmaya taze başladığım günlerdi de bir yandan. Ardından *Heves*'e kadar uzun süre iyi bir şiir okuyucusu olamadım çeşitli nedenlerden ötürü. Ama bu saydığım isimlerin de şiirimde emeği vardır. Birçok yaşı bana yakın, benzer zamanlarda şiir yazdığım ismin emeği olduğu gibi.

Bu epey zor bir soru, cevabın klişe sayılabilmesi işten bile olmaz. Turgut Uyar'ın okumasını isterdim. İkinci kitabı Nâzım Hikmet'in okumasını isterdim sanırım bir de. Hem şair değil, hem de buralardan değil ama Salinger'ın okumasını isterdim çok. Belki bugünlerde gene çok Salinger okuduğum için böyle düşünüyor

olabilirim. Bir de fanteziden söz edeyim madem, Fuzûlî ve Xanî'nin günümüzde konuşulan dili konuştuğunun vehmiyle, ikisi de okusun isterdim, yalan yok.

Bu konuda Rıdvan Gecü'nün söyledikleri vardı, okuyucu-şair okuyucu meselesinden. Ben ümitsiz değilim, hiç de şikâyet etmedim şiirin bugünkü durumundan. Dolaşımın yolu ve yöne değişti, dergilerin okunmamasını tabiatına uygun buluyorum. Matbu olan şeylere hürmet azaldı, bunun da bir kamyon sosyolojik ve somut nedeni var. Ama şiirin ölmesi falan gibi bir şeyin gündemde olmasını, son tahlilde şairlerin fahriye ihtiyacına bağlıyorum kendimce. Şiire ihtiyaç var ve olacak. Bir gün ihtiyaç olmazsa, o gün zaten kimsenin gündeminde de olmayacak bu mesele. O gün de pek yakın gelecekten el sallıyor gibi gözükmüyor.

Her yerden yazı fışkırıyorsa, bir önceki soruda mevcut olan "yeterince" ile tenakuz doğuyor. Şiir, üzerine konuşmanın, şerh etmenin, şairin niyetini araştırmanın "çekici" olduğu bir şey. Roman üzerine o kadar uzun metinler okumuyoruz ama çok satıyor. Şiir dolaşımda ama çok satmıyor. Demek ki üzerine yazılması ve etki alanı ayrı şeyler ve bu da son tahlilde çeşitli sosyal bilimlerin araştırma konusu. Eleştiri eksiği, eleştirmen azlığı gibi konular da tahrik edici konular ama ben yeni akademisyenlerden de, şiir üzerine yazan isimlerden de çok şey öğreniyorum. Yalçın Armağan, Erkan Irmak, Utku Özmakas, Erhan Altan'ın yazdıklarını merakla okudum. Şairlerden de dergilerde eleştiri adına söz alanlar var, izlediğim dergilerde okuduklarım da ekseri yol gösterici oldu benim için. Kitap ekleri başka bir mecra, büyük çoğunluğu büyük yayınevlerinin halkla ilişkiler departmanı tarafından ilan vermek sopasıyla çıkıyor. Ama değil ki orada isabetsiz şeyler yayımlanıyor; bazılarında kallavi dergi yazıları da var, vardı. Orhan Koçak'ın da adını anmadan geçmeyeyim elbette. Turgut Uyar'ın sözü parlak ama ben Uyar'ın şiir üzerine söylediklerinden çok, şiirine bakmak gerektiği tarafındayım. *Bir Şiirden* bu bağlamda çok heyecan verici bir metin değil benim için. Yani aslında alıntıladığınız sözünü Uyar'ın kendisi için de kullanmak mümkün, tamamıyla hak vermememe rağmen.

Şiirimizin en büyük sıkıntısı dağıtımcılardır. Kitabın satışından büyük payı alan, şiire hürmet etmemeye karar vermiş dağıtımcılar var memlekette ve kitabın dolaşımına çok temelden mani oluyorlar. Yeni dağıtım ağı herkes için ferahlatıcı olacaktır, eminim.

Bir süredir, günlük bir gazetede köşe yazılarına benzemeyen ama tam manasıyla hikâyeye de benzemeyen yazılar yazıyorum. Disipline etmesi bir yana, hakikaten düzyazının neresine daha yakındır bilmiyorum gazete yazılarının. Roman büyük mesele, mimari cesaret istiyor ama hikâyeyle temasım sanırım gazete üzerinden mevcut.

İkinci kitabım henüz çıktı sayılır. Kitaptan sonra bitti denebilecek tek bir şiir bile yazamadım sanırım.

Kitaba görmemiş böyle bir şiir olmadığı için, ancak *Sokağın Zoru*'nun son birkaç dizesi bu sorunun yanıtı gibi duruyor benim için.

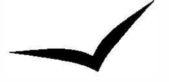
Mustafa ATAPAY

"Olanı yıkma gücünü içinde barındırma dönüşüm değişim gücü ile kendi olanaklarını cesaretle yaratabilir. Bir takım şairler fikri ve hissi enerjilerini aurasında toplayıp yayarlar iletirler bunun için kuvvetli bir omurilik gereklidir."

Ruha temas eden tesirli ve ahenkli dokunuş, bir şiirin okunuşu belki yüzde gezinen bir karınca yahut soyulan elma kabuğu ya da tok içimli sigaranın varlık kazanması duygunun salınıp duran burgaçlı sarkacında. Ve gençlik duygusu duyarlılığı ateşi kor olmuş bir küre gibi göğüste dolanmaktadır. Kalbe girer buradan ateş. Ateş nüfuz ettiği yeri hızlıca ele geçirir içine alır hükmeder. Bu yüzden genç şiir kuvvetli bir dalga olarak karşımıza çıkabilir ve öncü olmak ister. Olanı yıkma gücünü içinde barındırma dönüşüm değişim gücü ile kendi olanaklarını cesaretle yaratabilir.bir takım şairler fikri ve hissi enerjilerini aurasında toplayıp yayarlar iletirler bunun için kuvvetli bir omurilik gereklidir. Nev-i şahsına münhasır bir farkındalıkla kendi içinden dışa bakarak içi dışta süzebilmelidir. Tabi bu etkiperver şairler bir zemin vakit an itibarı ile süreçte var olurlar. Tecrübe ustalık ve ufki bir açıklık içinde olmalıdırlar. Kişi kendine yakın olanı benzer olanı barındırır içinde. Bu yüzden her etki her bünyeye nüfuz etmez. Bunun olabilmesi için aynı terminolojiyi yaşanmışlıkla ruhta oluşturabilenler arsında ancak etki ve bağ olabilir ben bunu Serdar Koçak'ta hissettim. İddia oynamayı üniversite sınavına çalışır gibi metodik bir sistemle hazırlanan gençliğin iktisadi siyasi kültürel düzleminde çarpıklık ve kayma vardır. Az ve öz olan belli bir konsantrasyondaki insanların özellikle üniversite gençliğinin bir kısmı okumayla ve şiirle bir organizma olarak ilgilenmektedir diye düşünüyorum yoksa şiirin pek bir okunduğunu bu zaman için sanmıyorum. Kişi kendi mayasına yakın olanı seçerse bunca yazı yığınının içinde olması gerekende doğal olanı da budur. Kendi kimyasına uygun bir yapı daha rahat gelişir serpilir. Son zamanlarımda yaşantımın bir kısmı içe kapalı bir taşra kasabasında ağır aksak yavaşlayarak geçti. Ne dergi geldi ne kervan geçti. Bu yüzden çok isim söyleyemem yanlış olur. Antoloji kime göre ve neye göre ve hangi etki alanı içine giren şiir ve şairleri kapsamaktadır. Bugün boş kümeye tekabül eden bir şiir/şair yarın bambaşka bir değerler bütünü içinde altın çağını yaşayabilir. Ya da tam tersi mümkündür. Ödülse şairi onurlandırmış gibi gözükse de bir nevi etiket değeri övgüyle gelen aşağı çekilme bile yaratabilir. Ödülü verenin güdümünde zoraki yapay bir rahatsızlığa dönüşmesi olasıdır. Ve şiiri ölçme metodu nedir. Şiir ölçülebilir mi ki? Şiir yazmaya devam ediyorum belli bir zaman sonra birikmiş su gibi bir depolanma olduğunda su akıp yeni bir dosya için yolunu bulacaktır.

"O eskiden melek olan şimdi umut ediyor.
Yeniden altın zamanlarda bir gülüş olmayı."

Mustafa FIRAT

"Bu yılların iyi dergileri vardır; ama Doksanlar kuşağı yoktur bence. Ama İkibin Kuşağı var. Siz de söylüyorsunuz bu isimler zaten dergilerde dosya hazır ediyorlar, yazıyorlar, söyleşiyorlar. En iddialı yazıları onlar yazıyor. En sıkı sorularla boş beyinleri dolduran yine onlar oluyor."

Çok düşünüyorum. Evet bugün genç şairler şiirimize yön veriyor. Belirleyici bir gücü ve arzuları var. Hatta özellikle altını çizmek de isterim iki elin parmak sayısını ya geçer ya geçmez olanlar tarafında da şiirin tarihi yazılmakta. Lakin şiirin dolaşıma girmesi meselesi var ki bunda hatalar yığını bizlerde. Çoklarımız okumuyoruz. Fakat bir yandan da okunan şairlerimiz var. Şimdi buradan hareketle bir hata aranıyorsa şiirimizin son zamanlarındaki haline, iki elimizi başımızın arasına alma zamanı. Sonra geç kalınabilir zira.

Seksenli yıllar şiirini çok önemsedim ben. Son beş yıldır özellikle çok önemsedim. Onlarla yaptıklarımız var. Ortada. Onlarsız bir şiirin yazılamayacağını bilmek lazım. Kanımca biraz abartı olarak bazı dostlarımız karşılayabilir, 80'li yıllarda yazan bu usta isimlerden yine belki on kişiyi geçmez o dönemin şiirini şaha kaldırmış, yollara revan olmuştur. Bu yol şiirin yoludur. Bugün İkinci Yeni şiirinden dahi çok konuşulmaktadırlar. Şöyle hamasi bir yaklaşımla söyleyeyim. İkinci Yeni şairleri o dönemde ne ise bugün 80'li yılların bazı şairleri de odur. Benim fikrimdir elbette. Ama bunu sadece ben düşünüyor olamam? Dönemlerinde, çok tartışılmış, polemiklere maruz kalmış bu güzide şairlerimizin ortak noktası, konuşacak o kadar çok şeyleri vardır ki, adeta bir memur gibi her gün şiir ve ona yakın olanı konuşmuşlar. Birbirlerini acımazsızca eleştirmişler. Kimse de onların içinde olanlardan kırılmamış. Hatta gözleri önünde o yazdıklarını yırtıp atmışlar. Yeniden çalışmışlar. Bugün bu hızlı tüketim ortamında böyle yapan, ya da çalışan kaç kişi vardır? İşte bu kişiler de yukarıda az önce söylediğim bugünün şiir tarihini yazan kişilerdir. Doksanlı yıllarda şiir yazılmıştır; fakat bu yıllarda bir öbek, kuşak, topluluk, moda ya da ne bileyim hareket oluşmamıştır. Bu yılların iyi dergileri vardır; ama Doksanlar kuşağı yoktur bence. Ama İki bin Kuşağı var. Siz de söylüyorsunuz bu isimler zaten dergilerde dosya hazır ediyorlar, yazıyorlar, söyleşiyorlar. En iddialı yazıları onlar yazıyor. En sıkı sorularla boş beyinleri dolduran yine onlar oluyor. 80'li yıllar şiirinden etki eden şairler mi? Elbette söylerim. Haydar Ergülen, Tuğrul Tanyol, Ali Günvar, V. B. Bayrıl, Orhan Alkaya, Oktay Taftalı, Hüseyin Atlansoy, Adnan Özer, Metin Celâl, k. İskender, Enver Ercan. Başka isim eklenebilir mi? Evet. Ama kanımca bu şairler o dönem şiirinin elbisesini dikmiştir.

Geçmişi geriye getiremeyeceğimiz için sanırım bugünün değerli isimlerine sahip çıkmak daha önemli geliyor bana. Onlarla aynı havayı solumak, görüşmek ve bir arada olmak mutlulukların en güzeli. Böyle düşünüyorum.

Dağıtım şirketlerinin telefonlarını çok sık çaldırdık. Son dönemde gazete kitap ekine ayırdığımız harcadığımız miktarı buraya dökmüyorum. Fakat bir güzellik bizim kitaplarımız, fena gitmiyor. Ciddiyim. Abartmıyorum da. Güncel stok raporlarından anlıyorum bunu. Özellikle internet siteleri üzerinden okuruna ulaşıyor. Bunlar sevindirici. Bunun için, ülkenin her yerine gitmediğini bildiğimiz için, kendi sitemizde kapıda ödeme kolaylığı kurduk. Muş'tan, Yatağan'a kadar okurlarımızın olduğunu gördük. Sağ olsunlar. Ben düzenli olarak kitap aldığını, dergi okuduğunu düşündüğüm bir kitle olmasa da insanların olduğunu düşünüyorum...

Eleştirmenlik kurumuna sığınacağız. Ama öyle bir kurum yok bizim şiirimizde. Eleştirmene adı çıkan şairlerimiz var. Her yerden fışkırana iyi bir okurun rağbet etmeyeceğini bilmek de lazım. Ben izlenimsel yazıyorum. Deneme tadında belki de. Şeref Bilsel'in, Bâki Ayhan T.'nin, Gonca Özmen'in, Betül Dünder'in, Gökhan Arslan'ın ve Celâl Fedai'nin yazdıklarını önemsiyorum. Kendi kuşağımın isimleri bu saydıklarım. Aynı zamanda iyi ve bir o kadar da sıkı şairler. Zaten böyle düşünüyorum. İyi bir şair aynı zamanda düzyazıyı da kuşatmalı. Yapboz gibi, oradan alıp, bir yere monte edilenden hiç haz almam. Almadım da. Sonra "montaj" denilse kanıtlayamama durumu da var. Malum hırsıza adı çıkmış da çok. Görüyoruz.

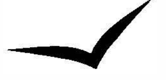
Bence zaman. Önemli sıkıntı bu. Zaman darlığı. Zamanın nakit ile olan ilişkisine girmiyorum. Şairlerin bir de her yerde görünme arzusu. Malum profilinden menkul şairlerimiz var bolca bizim ülkemizde. Aynaya aşık ve onsuz yapmayanlar da. Ben'i önemseyen şairlerimiz yüzünden belki de şiirimizin büyük bir alana, halka belki de yayılmadığını düşünüyorum. Çünkü şiirde bir var olma savaşı yapılıyor uzun yıllardır. Benim şiirim senin şiirini döver gibi çocukça yaklaşımlar yok mu? Var. Evet; ama şairler birbirini yerken, asıl yenenin şiir olduğunu unuttular. Hırslarından gözlerine mil çekilmiş olanları şiirin tanrısına havale etmekten başka çaremizin kalmadığını söylemeliyim. Ama sabır da bir yere kadar en nihayetinde. Arkalarından vaktiyle söven bu hırslı kişilik mahrumu tipler nasıl da karakterlerini çiziyorlar ortaya şimdi. Ama ben karakalemi sevmiyorum. Renkli olmalı deyip yolumuza devam ediyorum. Bir de şiirin öneminin yitirilişi demeliyim sorunuza. Sahi şiir kimin uğrunda birkaçımızın dışında?

Bu bir tercih meselesi. Şiiri bırakmadan düzyazıya eğilen çok esaslı şairler yok mu? Var. Kesin bir şey söyleyebilir miyim? Elbette hayır. Şu anda böylesi bir çalışma içinde miyim? Hayır. Ama bu ileride yazmayacağım anlamına gelmez. Fakat şöyle yaklaşayım bu soruya. Şiir bizim için bir ihtiyaçsa, ilerleyen dönemlerde de öykü veya romanı bir ihtiyaç olarak görürsem bu nedenle yazarım. Yoksa popüler olmasından ötürü değil elbette.

Şu anda yeni bir dosya için erken. Ama şiir ve şiir üzerine çalışmalarım devam ediyor.

"bayım, az önce uzun bir rüzgâr geldi sizden
ayaklarında binbir kıvılcım
kentin taşlarını deriyor...
bayım söylemiş miydim?
ne çok yalnızlıksınız bende büyüyen!"

Mutlucan GÜVENDİR

Sorunuza şöyle başlamak daha doğru olacak sanırım; 2013 Haziran'ında(Gezi)herkes kendi sözünü söyledi, şiirini yazdı. Kentin sakinleri kentin isyanıyla buluştu. Bu yüzden "Gezi Uzun Bir Şiirdir". Genç şair ve şiiri geleneği de arkasına alarak yeni şeyler söylemek zorundadır zaten. Bu olgu doğanın diyalektiği ve kaçınılmaz bir sonucudur da.

Özellikle 12 Eylül askeri darbesi sonrası cezaevi şiiri sloganist bir akım oluşturdu. Bu minvalde çok şair ve çok şiir türedi, üredi. Zaman bir elek olduğu için çoğunu eledi. Yine de o dönemden kalan birçok isim ve oluşum oluştu."Yeni Türkü" dergisini oluşturan şairler ve bunların dışında hala ürün veren, bugüne kalan nitelikli şairler de varlığını devam ettirmektedir.

Özellikle ikinci yeni şairlerini önemsiyorum. İddialı bir laf ama önce şiir vardı. Bugünlerin meşhur deyimiyle gerisi paralel yapı. Şiir hem iktidardır hem yeraltıdır. Çelişkisi de kendisidir, ağaç ve balta hikâyesi gibi; hem yapan hem yıkan. Hayat yerin üstünde bunaldığında bilinçaltından fışkıran ışığıyla bu inceliği görürsünüz ikinci yeni şiirinde. Bir metro tünelinden geçen uzun, kara ve daima ara duraklara soluyarak gider. Savaşta ilk kaybeden gerçektir yerini şaire ve şiire bırakır ve ölür. Hafıza faydalıdır şiire. Çünkü analık eder hayata.

Şiir rasyonel bir kuruluktan çıkıp prizmasından çelişkilerini arttırırsa yani sokağa ve insana temasını sağlarsa zaman zaman bu ileri geri kırılmaları yaşaması her canlı organizma gibi olağan hayatında tıkanmadan ziyade topallaması normaldir. Çünkü şiirin bir rantı olmadığından kapitalizmin bir aracına dönüşmüyor. Bu yüzden raf ömrü azdır ama bu okurun ve şiirin günahı değildir.

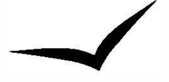
Che'nin dediği gibi (gelecek bizim şiir gibi akacak ve bunu biliyoruz) bugün Türkçe şiirin bu kadar çok yazılmasının en büyük sebebi ve özellikle bütün dünya ülkelerinde de buna benzer bir yoğunlaşmanın sinemanın, heykelin, resmin, tiyatronun, fotoğrafın yani sanatın bütün dallarında devrimci ve eylemlilik içinde hep yeni değişen ve gelişen zemindedir. İnternet ortamında ise her şey flu. Çok sağlıklı işlerin yapılamayacağını düşündürüyor bizlere. Şiir üzerine yazan eleştirmenler kalmadı maalesef. Artık bir Mehmet Fuat, Hüseyin Contürk, Mehmet H. Doğan, Hüsamettin Çetinkaya. Şiirin dışından gelen eleştirmenlerde şimdi ise şair kendi göbek bağını kendi kesiyor, cenazesini ve mezarını kendi kazıyor.

Sistem bu otonom yapıya da el attı. Satış değeri olmayan şiir kitapları ve şiiri dizginlenemeyecek bu atları ödüllere boğarak şairin sözünün tamamen yumuşatılmasına dönüktür. Şiirin yarıştırılmasını doğru bulmuyorum bu yüzden ama şu da bir gerçek ki yıllıklar, antolojiler, ödüller olmasa zaten zayıf ve az okurun ilgisi de kalmayacak belki. Yani çok çelişkili ve tartışmalı bir konu.

Şöyle bir söz var; şair şiire kuma getirirse şiir bir daha onu yatağına almaz ve bir daha kapısını da çalmaz.

Yakında "Yitik Ülke Kitaplığı"ndan çok geç olsa da bir kitabım çıkacak. Adı ve içeriği sürpriz olsun derim bütün edebiyat dostlarına.

"Bu cesetten böyle kurtulamazsın
Menüde beton var, yer misin?
Başkalarının mezarısın artık
Kronik sancım
Hakikat cömerttir hayatsa zamanla
Organ fabrikasından ruh çöplüğüne döküldüm
Acı bulaşıcıdır artık oysa sen bana Yer'yüzü
Ben sana okuyan'us
Ben seni formüle ettim zeka skordan sayılmaz
Şimdi solan biten rüzgar gibi beyaz ç'öl
Si-bir-yaaaaaaa..."

Serap Aslı ARAKLI

> **"Hep bir Dağlarca inceliğiyle şiire sadık kalmaya çalıştım. İlk şiirlerimi okutamadığım şiir mabedim Dağlarca şiirin kanatlarımı kıracağını düşünüyordu şair olmanın zor olduğunu anlatıyordu bana ağır sohbetlerinde. Şimdi olsa bir çılgınlık yapar ve okurdum yazdıklarımı. İki mısradan sonra "Kâfi" demediyse şiirime umutlanırdım."**

Şiirimizdeki her türlü kurala ve önceden belirlenmiş tüm kalıplara karşı çıkarak yeni bir şiir kuran ve bu yıl yüzüncü yaşı kutlanacak olan Garipçilerin; Orhan Veli, Oktay Rifat ve Melih Cevdet'in bizlerden çok daha genç olduklarını düşündüm bir an. Yazı türleri arasında "yenilikçi" olup "yeni" kalmaktan söz edildiğinde de aklıma hep şiir gelir nedense. İlk tanıdığım şairlerden biri olan *Fazıl Hüsnü Dağlarca*'nın en güçlü ilk şiirlerini yirmi yaş öncesi *Varlık* dergisinde yayımlamaya başladığını hatırlayınca da tuhaf oluyorum.İki gerçek iki ukde ister istemez bana şiirin ruh ve beden yaşının "genç" olması gerektiğini hatırlattı. Buradan hareketle, mevcut dergilerde ve fanzinlerde yazarak, edindikleri birikimle yazdıkça şiirini geliştiren birçok genç şair var günümüz şiiri kulvarında. Türk şiirindeki gelişimlerin daha çok akım ve hareketler üzerinden gelişip biçimlendiğini düşünürsek, daha çok bireysel çıkış/lar gösteren günümüz genç şairlerinin şiirimize yön verdiklerini, belirleyici olduklarını kesinkes biraz daha beklenecek. Türk şiirinin hep "genç şiir" olduğunu kabul ettiğimden olacak, umut ve beklenti hep var.

Annem ben daha altı aylıkken komşumuz olan *Orhon Murat Arıburnu*'nun dinlenme koltuğuna uzatmış beni kısa uykumu uzun uyuyayım diye. İnsan hatırlayamaz diyenlere inat sanki o uykuyu hatırlıyorum. Kulağıma şiir fısıldayan şair-yönetmen her şeyden bir lokma al şiire kat demiş sanki bana. Sonunda ölüm gibi şiire dönüyoruz. Şiir benim tek sığınağım olmalı dedim kendi kendime. Sonra *Fazıl Hüsnü Dağlarca*'yı tanımışım on üçümde Çocuk ve Allah tadında... Şiir defterlerimden ilkinde *Ayna* ile *Ağır Hasta, Laleli* ile *Lûtuf, ZampokEyin Pi* ile *Nasihat, Mahkûmlar* ile *Yarı Aydınlıklar ki Sahipsiz* yan yana durur hâlâ. Hep bir Dağlarca inceliğiyle şiire sadık kalmaya çalıştım. İlk şiirlerimi okutamadığım şiir mabedim Dağlarca şiirin kanatlarımı kıracağını düşünüyordu şair olmanın zor olduğunu anlatıyordu bana ağır sohbetlerinde. Şimdi olsa bir çılgınlık yapar ve okurdum yazdıklarımı. İki mısradan sonra "Kâfi" demediyse şiirime umutlanırdım. Şiirde sentaks yemekte su bütünleştiricisiyle eleştirilerini dinlerdim. Biz Kadıköy'de şiirimi hizaya sokarken belki içeri *Cemal Süreya* girerdi elinde zarları... Ne çok isterdim Üvercinka zarafetiyle şiiri konuşmayı! *"Şairin ayağı çamurdadır! Oradan hem çıkmalı hemçıkmamalı"* demiş şiirin uçbeyi. Sahi İlhan Berk gittiği uzak cennette hâlâ bizim gibi nevhevesleri mi okuyor? Bana yolculukları sevdiren şair *Gül Yordamı, Trenler*

Güzeldir Kemal Ağabey sen ne derdin şiirime? Kitabını bana imzalarken içimdeki imge telaşını anlamış gibi baktın yazdıklarımı görsen ne derdin? *Ahmet Hamdi Tanpınar* hocam *Beş Şehir*'ini tamamladım her birinde seni aradım gel biraz daha elimi tut diye. Şiir trenimin uzak ablası *Gülten Akın*, ilk şiirlerinden biri olan *Kestim Kara Saçlarımı*'nda*"İçinde dışında yanında değilim/İçim ayıp dışım geçim sol yanım sevgi/Bu nasıl yaşamaydı dön"* der ya, ne kadar gitsem de kendime dönerim. Şiiri ve Gülten Akın'ı kendime abla yaptım yapalı her ay kumral saçlarımın uçlarından biraz biraz keserim! Her telinde tanışamadığım *Sappho, Furuğ* ve nicelerini anarım andıkça çözülür içimdeki düğüm.

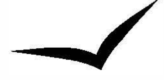
Şiir kitaplarının çok satmadığı ortada. Bazı şairlerin bile şiir kitabı okumadığı bir dünyaya doğacağımı en başından beri biliyordum. Kitapların oluşturulması, ödüller, kesimler, parçalanmalar... Ben bunlara rağmen şiiri nefes alır gibi takip eden insanların var olduğunu biliyorum. Onlara hürmetim sonsuz. İlhan Berk gibi üstü başı şiirolan gençlere ışık tutanbizleriokuyup şiirlerimizeyorum katangelişimimize yön veren büyüklerimizhocalarımız şükür ki var! İnsanın arada kulağını bükecek birilerinin olması lazım. Hürmet, cinnet, cennet üçlemesi tüm şairler birbirinin aslında. Şair duruşunun politik olanla değil poetik olanla biçimlendiği gerçeğinin anlaşılması gerek önce. Karamsarlık bizi büyütmeyecek biraz olsun ışığa ihtiyaç var. Ben gerçek şiir okurlarının her zaman var olduğuna inandım, bu inancımı şiirden ev kuruncaya dek sürdüreceğim. İyi şiir, iyi şiir kitabı eninde sonunda gerçek okurunu bulur demem de bu inancımın bir parçası. Dergileri taramalı elbette, edebiyatın kalbi oralarda atıyor, hepimiz dergi sayfalarında yürüme heveslisiyiz. En tamam, en doyumsuz şairlerin bile günaha ve sevaba koşarken idman sahası işte dergiler...

İlhan Berk'in *Enis Batur*'a mektuplarında şöyle bir nasihatı var: *"Şuna karar verdim sen deneme yaz. Ama şiirinin önüne geçmesin o. Eliot'un Paz'ın şiirinin önüne geçmez deneme."* Bu söz kulağımın yeni küpesi. Ne yazarsam şiirden yazacağım, şiirden yana olacağım. Hüznüm de sevincim de şiirli olacak sonunda. Böyle.

Üzerinde çalıştığım yeni şiirlerimden birinin beş dizesiyle bitireyim:

"hanemde ilk adımdım şimdi bir lütuf bile değilim
kaç şair adım var hepsini nar yapmak istedim hâr yaptılar
ne çocukluk ne gençlik, ne gül ne bülbül
ellerim Furuğ sevabı nereme dokunsam kanar
hanemde ilk adımdım şimdi tırnakla kopmuş diş adım!"

Çamlıca, 7 Mart 2014

Şehmus AY

> **"Baştan sona şiir olan bu isyana esas olarak gençlik ruhu damgasını vurmuştur ve bu isyandan fışkıran olağanüstü zekâ, mizah, kahkaha ve toplumun hiç alışık olmadığı yeni sentaks,şiiri nerede aramamız gerektiğini ya da şiirin nereden beslenmesi gerektiğini yeterince göstermiştir."**

Şiir, gençken yazılabilen bir şeydir. Gençliğin dinamizmi, ruhu ve heyecanı olmadan ancak ölü metinler yazabilirsiniz. Bu ruhu yitirenlerin yazdıklarına bakın; ölü kelimeler, ölü dizeler, ölü şiirler. Bu nedenle, şiir söz konusu olduğunda gençliği yaş ile tanımlayamayız. Bazı şairlerimiz ölene dek genç kalmayı bilmiştir. Bu anlamda şiirimize genç kuşağın yön verdiğini söylemek doğrudur ancak hâlâ gençliklerini koruyanlarla birlikte gençler yön veriyor demek daha doğru ve yerinde olur. Bakınız: Gezi İsyanı. Baştan sona şiir olan bu isyana esas olarak gençlik ruhu damgasını vurmuştur ve bu isyandan fışkıran olağanüstü zekâ, mizah, kahkaha ve toplumun hiç alışık olmadığı yeni sentaks, şiiri nerede aramamız gerektiğini ya da şiirin nereden beslenmesi gerektiğini yeterince göstermiştir.

Seksen ve doksanlı yıllar şiirinden günümüz genç şairlerine etki eden isimleri saymaya kalkarsak oldukça uzun bir liste çıkarmak gerekecek. Akla ilk gelen ya da isimleri daha belirgin olan şairleri sayarsak: Akif Kurtuluş, Ahmet Telli, Murathan Mungan, Şükrü Erbaş, Mahmut Temizyürek, Ahmet Erhan, Haydar Ergülen.

Adnan Satıcı geliyor aklıma. Onun Doğu Baladı şiirini okuduğumdan beri hep onunla karşılaşmayı ve onunla şiir konuşmayı istemişimdir. Şiirlerimi de okusa çok bahtiyar olurdum.

Benim gözlemlerim, özellikle taşra denilen büyük şehirlerin dışında kalan kent ve kasabalarda ciddi bir okur kitlesi var. Sosyal medya ve internetin de etkisiyle şairlere, şiire ve edebi kaynaklara daha kolay ulaşmaları, hatta etkinlik, söyleşi, imza günü vb. düzenlemeleri şiire olan ilginin zannettiğimiz kadar kötü olmadığını gösteriyor. Okur profili oldukça değişti ancak şair bu yeni popülasyonla nasıl bağ kuracağını henüz iyi bilmiyor. Dergi ve kitapların az satıldığı doğrudur ama bunun başka nedenleri var. Belki de okurlarla buluşmak için başka mecraları da kullanmak gerek.

Neredeyse yazılan şiir toplamı kadar şiir/şair odaklı metin üretiliyor. Hem akademik alanda hem de edebiyat alanında bu konuda önemli verimler söz konusudur. Bu metinler yol gösterici oluyor bana göre ve şiire, edebiyata ilgiyi, yönelimi besliyor. Ancak edebiyatımızdaki ilişkilerin derme çatmalığına, eğretiliğine

ve ahbap çavuşluğa da dikkati çekmek lazım. Bazen buradan kurulan ilişkiler yüzünden dergiler ve başka platformlar nefret ve düşmanlık üretebilmektedir. Bu da şiire ve şaire büyük zarar vermektedir. Bu dar alanda süren kavgalar nedeniyle bazı dergi çevreleri bir tür edebiyat polisine dönüşmüştür. İktidar üreten, nefret ve düşmanlık yaratan bu ilişkiler üzerinde durmak önemlidir. Hiçbir şey bunlar kadar edebiyata, şiire ve şaire zarar vermemektedir.

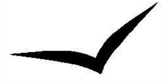
İnanılmaz zenginlikte bir şiir evrenimiz var. Nefis şiirler üretiliyor. Çok iyi şairlerimiz, yayınevlerimiz, dergilerimiz var. Birçok sıkıntıya rağmen şiir dipdiri. Gezi Direnişi benim bu konudaki düşüncelerimi oldukça etkiledi, değiştirdi diyebilirim. Bu direniş dilin hapishanesinde yaşamaya mahkûm olmadığımızı öğretti. Yayınevlerinin çoğunun şiire sırtını dönmesi şiirin gücünü, dinamizmini etkilemez, etkileyemez. Şiir kendi mecrasını her dönem yaratmıştır, yaratacaktır. Bence bunlar temel sıkıntılar değildir. Şiirimizin/şairlerimizin tarihle ve güncelle daha sağlam ilişkiler kurması, sokakla ve hayatla daha derinden bağ kurması şiirimize büyük bir dinamizm ve içtenlik kazandıracaktır. Eğer aranacaksa sıkıntı, sorun buralarda aranmalı.

En son, şiirini çok sevdiğim, şiirinden çok beslendiğim Akif Kurtuluş'un Mihman'ını okudum. Son dönemlerde okuduğum ne iyi romanların başında gelir. Benim hapishanede üzerinde çalıştığım ve bitmek üzereyken 19 Aralık Hayata Dönüş katliamında hapishanedeki 20 binden fazla kitapla birlikte kalorifer kazanını boylayan bir romanım vardı. O gün bugündür böyle uzun soluklu metinlere çalışmayı gözüm kesmiyor.

Bir dosya var, birikiyor. Eski bazı şiirlerimden ve yeni şiirlerden oluşuyor. Ancak henüz tam olarak şekillenmiş değil. Ne zaman biter, bilmiyorum.

"Yüzümden sızan kan
defterlerime doluyor
üşüyorum"

Yaprak ÖZ

Elbette. Ancak yaşça daha büyük olanların egemenliğinin de gölgesinde kaldıklarını düşünüyorum.

Mustafa Köz, aklıma ilk gelen isim.

Arkadaş Z. Özger, Nilgün Marmara, Onat Kutlar, Ergin Günçe.

Öyle bir kitle yok. Bu sayılanları düzenli olarak yapanlar, yine şiir yazan yahut bir şekilde edebiyat ortamında bulunan insanlar. Ancak Gezi olaylarından sonra gözlemlediğim, insanların şiire daha çok ilgi göstermeye başladığı. Yirmili yaş grubundaki gençlerin, şiirle eskiye göre biraz daha haşır neşir olmaya başladığını fark ediyorum geçen haziran ayından beri. Belki düzenli olarak dergi almıyor yahut çok fazla şiir kitabı okumuyorlar ama günümüz şiirine karşı bir hassasiyet var.

Bazıları tabii ki besleyici. Bazılarını ise, eşin dostun birbirine geçtiği torpiller olarak görüyorum, maalesef. Ben, şiir üzerine yazanlardan, Onur Behramoğlu ve Ramis Dara'yı takip ediyorum.

Bir birlik yok. Herkes ayrı takılıyor. Herkes kendi birkaç kişilik adacığında şiirle yaşayıp gidiyor, benim gözümde. Bu durumdan hoşlanmıyorum.

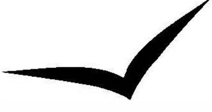
Benim şiir dışında bir romanım zaten yayınlandı ve ikincisini yazıyorum ama şiirle çok alakasız bir alanda yazdım; korku. Özellikle sanatsal olmayan, daha çok eğlencelik olmaya yönelik bir şeyler yazmayı seçtim. Bu benim kişiliğimden kaynaklanıyor; bir yanım çok lirik, incecik iken, kitsch,ve karanlık bir tarafım da var. Kişiden kişiye değişir, başka alanlarda eser veren bazı şairleri ben çok beğeniyorum. Genelde şairlerin düzyazıda çok etkin olmadığını düşünüyorum çünkü zihnimiz çok farklı işliyor, dünyayı o kadar farklı görüyor, hep o kadar şiirsel bilinçle yaklaşıyoruz ki... Başka türleri de çok güzel kotaranların önünde şapka çıkarırım. Ben şiir dışında, edebi iddiası olmayan bir alanda roman yazmayı seçtim. Hep çok şiirli olmak beni fazlaca kendi dünyama hapsettiği için ve de korku janrını sevdiğimden, seçimim bu yöndeydi.

Üçüncü kitabım Bir, İki, Üç Gökyüzü 2012 yılında yayımlandı. O zamandan bu yana, yaklaşık on beş şiir yazdım. Yani, yeni bir kitap oluşturacak sayıda şiirim yok henüz. Dosyam birkaç sene içinde tamamlanabilir yahut çok beklenmedik bir şiir istilasına uğrarsam, biraz daha yakında da olabilir... Şu ana dek dosyada tuttuğum şiirlerden biri, şiir yazmak üzerine. İkisi politik içerikli, bunlardan birinde Ethem Sarısülük'ü anıyorum. Geri kalanlar, çoğunlukla, kadınlık-yabancılaşma ve günlük yaşam anları üzerine diyebilirim. Birkaç aydır, ikinci korku romanım üzerinde çalışıyorum. Sanıyorum aklım romandayken de şiir geri planda kalıyor. Roman bittiğinde, içimde birikmiş dizeler dışarı taşabilir, öyle hissediyorum.

En son temmuz ayında şiir yazdım. Adı "Temmuzun Son Günü".

"Sus pus güneş,
biraz da sen geride dur.
Ey deniz yıldızı! Uyu.
Ey şimdiki zaman! Tadını çıkar yağmurun."

Gökben DERVİŞ

Ötekiler

bizi bitimsiz bir ırmakta çalkaladılar
derimizi yüze yüze kıyıya vardılar

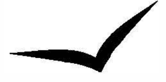
bizi pis bir koku gibi havalandırdılar
ardımızda ayı kapanları, papaz büyüleri
önümüzdeki uzunlamasına ölülüğe
mayınlar ve daha neler serpiştirdiler

ılıktık oysa, annemize sorsan duru su derdi
hiç üşcnmez size fazladan küserdi
İçimizi açsan bulutlar çıkardı parçalı
belki içimizden kayıp parçalarımız bile çıkardı

bizi sanki çok kötü bir şeymişiz gibi
tarifsiz bir şeymişiz gibi kötüye yordular
bütün çatılı evlerin dış kapısına mandal yaptılar

siz durmadan yürüdünüz üzerimizden
biz sokakta kaldık

Ec(c)e Homo

Orçun ÜNAL

Tombul ve kana doymuş karasinekler arka arkaya cızır cızır kızarıyordu kor gibi parlayan *katil*in elinde. Verandanın yaşlı tahtaları, yılların yorgunluğuyla Ece Baba'nın varla yok arasındaki ağırlığının altında hafif hafif inliyordu. Bir deniz yoğunluğundaki nemli havada pervaneleri paslanmış vantilatörün kendinden başka kimseye hayrı yoktu. Son günlerde her yere ağır, ezici, burun dağlayan bir koku yayılmıştı. Orman yangını ve yanan çam kozalaklarının kokusu. Korkulukların üstü, yoldan geçen kağnıların, at arabalarının kaldırdığı tozlardan örülmüş bir yorganla örtülmüştü. Verandaya çıkan merdivenin çürük üç basamağı, tahta kurtlarının cirit attığı bir panayır yeri gibiydi. Ece Baba her zamanki gibi sallanan sandalyesine oturmuştu ama sallanmıyordu. Umutsuz ve karamsar bakışlarında bir umarsızlığın işareti gizliydi.

"O" yine en beklenmedik anda, en can sıkıcı şekilde geldi ve verandanın önünde durdu. Aslında hiçbir yerden gelmemişti. *Belirdi* veya *ortaya çıktı* demek daha doğru olurdu. Durduğu yerden, bir süreden beri bulanık gören gözleriyle Ece Baba'ya baktı uzun uzun. Ece Baba'nın ise hiç isteği yoktu bugün çene çalmaya. Sonuçta hep aynı laflar, haberler, müjdeler, vecizeler. İnsanı olduğu yere mıhlayan ve yaşam neşesini sömüren o sönük, anlamsız, amaçsız ve zekâ yoksunu gevezelik.

Merdivenleri uçar gibi çıktı Tanrı misafiri. Yaşlı tahtalar hiç gıcırdamadı. Sanki bir tüy kadar hafifti. Belki daha da hafif. Esmeyen bir rüzgâr dalgalandırdı sakallarını. Serin bir orman ve misk kokusu yayıldı etrafa. Zaman ayağa kalktı. Tanrı misafiri, Ece Baba'nın yanına, üzerinde çiçek desenli yastıklar olan banka oturdu. Bacak bacak üstüne atmadı, bağdaş kurmadı. Dizlerini birleştirdi, öne eğildi, kamburunu çıkardı ve "Melekler kanatsızdır," dedi *a priori* bir tavırla. Bunu o kadar kendinden emin söylemişti ki arkasından gelen cılız sesli "Kanatsızdır, değil mi?" sorusu bütün var oluşu şüpheyle baştan ayağa kadar titretti.

"Sen hatırlarsın diye düşündüm. Ben yaşlandım artık. Hafızam eskisi kadar iyi değil."

Başladı yine, diye düşünmüş ve usanmış olmalı ki başını dahi kaldırmadı Ece Baba. Kucağına yatırdığı kamışın ucunu kör bıçağıyla sivriltmeye devam etti. Gevezeliğinin sınırı yoktu bu bunağın. Bıraksan dünyanın sonuna kadar konuşabilirdi. Bir tanıdık veya bir müşteri gelsin de yok olup gitsin bu akıl törpüsü, diye dua etti içinden, kime ettiğini bilmeden. Ama kimsecikler yoktu çevrede. Herkes kasabayı terk etmiş ve tepesi karlı dağın öbür tarafına gitmişti.

"Ne düşündüğünü duymuyor muyum sanıyorsun?" dedi Tanrı misafiri. "Gözlerim iyi görmüyor olabilir, ama her şeyi hâlâ çok açık bir şekilde duyuyorum. Hepsini hem de. Teker teker." Ece Baba istenmeyen misafirini dinlemekten başka çaresi olmadığına kanaat getirip kamışı yontmaktan vazgeçti ve elindeki bıçağı üzerinde kül tablasının durduğu sehpaya bıraktı. Bu sefer ıslık çalmaya başladı Tanrı misafiri. Eski, uzak ve sözleri zamane gençleri tarafından unutulmuş bir türküydü bu. Ağaç kesmeye

giden bir adamın hikâyesini anlatıyordu. Adam ormanda büyülü bir ağaca rastlıyordu. Ağaç kesildikten hemen sonra bir kertenkele kuyruğu gibi tekrar uzuyordu. Adam açgözlü olduğu kadar tembeldi de. Bütün ihtiyacını ondan çıkarmaya karar verdiği için tekrar tekrar kesiyordu ağacı, sonunu hiç düşünmeden. Ve en sonunda ağaç ölüyor, adam da yanına oturup ağlıyordu. Kestiği kütüklerin de hepsi oracıkta çürüdüğü için eli bomboş dönüyordu evine.

Ertesi gün kurudu tüm ağaçlar
Çürüdü birden bütün orman
Esti uzaklardan soğuk bir rüzgâr
Dediler, "Susacak son kalan"

Ece Baba, bu lanetli türküyü duyunca gençliğini düşünmeden edemedi. Bilerek yapıyordu bunu Tanrı misafiri. Biliyordu türküdeki adamın Ece Baba'ya ne kadar benzediğini. İster istemez ayağı geçmişe kaydı Ece Baba'nın ve kılcal damarlarına kadar pişmanlıkla doldu. Kendi kendine affedemediği günahlarının ortasına kıç üstü düşüverdi. Asla bağışlayamayacağı bir adam olduğunu bir kez daha anımsadı. Derinden. İçindeki uçurumun dibinden yükselen bir ses kavradı küçük dilini ve onu aşağı çekti. Ece Baba oturduğu sandalyede giderek küçüldü. Tanrı misafiri ıslık çalmayı bırakmasa orada kendi içine çöküp yok olacak ve bir kara delik misali herkesi ve her şeyi kendi karanlığına çekip yutacaktı âdeta.

Tanrı misafiri bir sigara sarmaya başladı tütünden sararmış parmaklarıyla. Geniş, kalın ve çirkin tırnaklarının içi pislikle doluydu, simsiyahtı. Ece Baba yan gözle süzdü tekrar misafirini. Bir tane bile cep yoktu uzun çuvalımsı elbisesinin üzerinde. Gerek de yoktu zaten, çünkü o bu dünyadan bir çöp dahi alamazdı yanına. Tanrı misafiri sardığı sigarayı uçları sararmış bıyıklarının altında kaybolmuş ağzına iliştirdi ve sağ avucunda beliren yemyeşil bir alevle yaktı.

"Geçen gün bahsettiğim şu oğlanı hatırlıyor musun?" dedi ve sigaranın dumanını Ece Baba'nın yüzüne üfledi. Ece Baba ciğerlerini bir ejderha nefesi gibi yakacak dumanı çekti içine. O dayanılmaz acıya rağmen biraz dikleşti. İkinci nefes daha az yaktı canını. Üçüncüsü daha da az. Tanrı misafirinin sorusuna cevaben yukarı aşağı salladı kafasını. Ardından birkaç kez öksürdü, ciğerlerini çıkarıp atmak istiyormuş gibi. Tanrı misafiri aldırmadan konuşmaya devam etti. "Yazar olmaya karar vermiş. Ben onun bir kere belasını vermedim mi sanki, niye ikincisini arıyor? Bilmiyor mu ki, bu dünyada yazılan her şey suyun üzerine yazılır aslında? Suyun üzerinden geçen bir sinek bile kanatlarının rüzgârıyla silebilir hepsini. Hâlâ göremedi bunu, at gözlüğü takmış sanki." O sırada biraz ileriden geçen bir atlı araba ve *katil*in elinde can veren sinek kahkahalara boğdu Tanrı misafirini.

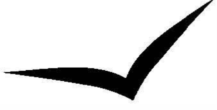
Ece Baba en sonunda kırk yeminli ağzını açmaya karar vermiş olacak ki "Hâlâ umut ediyor olsa gerek," dedi, derin bir nefes aldı ve kucağında uysal bir yılan gibi yatan kamışı eline alıp adalelerinde kalan son güçle hemen yanı başında oturan misafirinin kalbine sapladı. Hiç kan akmadı, hiç çığlık atılmadı, hiç acı hissedilmedi. Tanrı misafiri, kalbine saplanan kamışı bir kürdan gibi çıkarıp fırlattı, ayağa kalktı ve yaşına rağmen hâlâ heybetli vücuduyla karşısına dikildi Ece Baba'nın.

"Seni affedebilecek son kişiyi öldürmeye çalıştığının farkındasın, değil mi?"

Ece Baba hiçbir zaman hiç kimseden af dilememişti. Bütün gardiyanlar gittikten sonra bile hücresinden çıkmamış, sadece sessizlik istemişti. Her şeyin unutulacağı ve böylece geçmişin silineceği sağır edici bir sessizlik. Bir de rahatsız edilmemek, terk edilmek hatta. Bu bile ona fazla görülmüştü. Benim cezam da bu olsa gerek, diye düşündü.

Tanrı misafiri ayağa kalktı ve uçup gitti. *Yok oldu* veya *ortadan kayboldu* demek daha doğru olabilirdi belki, Ece Baba kanat sesi duyduğuna yemin etmeseydi eğer.

Arif ERGUVAN

bir yere kadar güzel

çokları geldiler
kırık kırık geldiler eğik yüzleriyle
bazısı kendiliğinden izleyerek işaretleri
rast geldiği için kimi bir yanlışlık olduğuna kani
ya da kolunu sürükleyen başka bir kolla
tecrübeli bir hüzünle geldiler öbek öbek ve ani
elinde baltayla biri baltanın sapıyla
ne kadar da mütereddit o keskin bakışıyla
topallayan biri yoksa dans mı eden
bütün şişeleri sektiren eliyle
ve gözleriyle takip eden
atkılara dolanarak geldiler rengarenktiler
kazanmaya emin temkinli kaybetmeye
kafalar bir güzel geldiler
hep konuşarak devamlı konuşarak onaylayarak bir güzel
mutfak önlüklüler geldiler
baharat tozlu reyhanlı şıpıdık terlikli
sarışınlı esmerli yaşmaklı kokularıyla
fincanını ters çevirip geldiler
açılan yollar kapanan yollar aşkına
toz içinde kalanlar geldiler çamur içinde kalanlar
bir dağ devrilmiş de dağın altında kalanlar
yağ kir pas içinde kalanlar geldiler
makinelerini kapatanlar kontağı kapatanlar şalteri kapatanlar
tabancalı adamlar geldiler tabancalı kadınlar
ellerinde barut iziyle ve barut sesiyle kulaklarda
bıçağını çekip geldiler
en güzel kırmızıyı getirdiler parlayan bıçaklarda
çok özleyip de geldiler
ayrılan ama hiç karşılaşmayan sokaklarda
iş görüşmesi sanıp geldiler
kağıtlarla dosyalarla iyi hallerle boş ellerle
bileti olanlar geldiler

hayál

bir yerden bir yere gitmek için izinlerle
sokaktan bir odaya girmek için izinlerle
hayvanlarıyla geldiler evlerinde ahırlarında olan
kucağında kediyle kucağında kuzuyla avucunda kuşla
hiç anlamadıkları sözleriyle hayvanların
paralarıyla geldiler altından gümüşten kağıttan
her bir şeye sahip olabilecek arzularıyla
karıları kocaları ve çocuklarıyla
sisli bir meydan içinden çıkıp geldiler
birbirlerini görmeden çarparak birbirlerine
birbirlerinin önüne geçerek gerisinde kalarak
affedersiniz sessizliğiyle geldiler
bir denizin kenarına gelir gibi geldiler

bazıları geldiler
herkes geldi sanıp geldiler
yıllarca görmediklerini görmek için geldiler
az önce kaybettiğini bulmak için geldiler
tek başına bir otel odasından çıkıp
bir yurt odasından çıkıp birkaç kişi
bir hücrenin kapısı açılıp da çıkıp birkaç kişi
bodrum katlarından çıkıp yalnız kişi
yalnızlık odalarından çıkıp teker teker geldiler
hastanelerden serumlu koğuşlardan
psikiyatri kliniklerinde ağaçlara son defa bakıp geldiler
camlar kırılırken kırık camlardan çıkıp
son sigarayı yakıp dudağında geldiler
uzayan saçları sakallarıyla
uzayan tırnaklarıyla ve ne varsa uzayan geldiler
güneşe aya bulutlara inananlarıyla
heykellere çayırlara resimlere inananlarıyla geldiler
nehirlerin taşıdıklarıyla bozkırın ulumasıyla
buz tutan göllerden incecik kum dağlarından
ıssızdan sırtlandan kaçıp
ıssızdan ormanın gündüz seslerinden kaçıp
kuşbakışı bir uzaktan geldiler
hiç bitmeyen gelişleriyle
hiç dinmeyen gürültüleriyle bu güruh
gün ışığından faydalanmak için inlerinden çıkanlar gibi
tahıl ambarına üşüşen güveler gibi geldiler

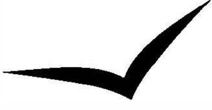
ben geldim ya da geliyorum işte
ben bir adı da pastel bir bilmek olan gelmeyi
dünyayı değiştiremeyeceğimi anladım
sevimli panda sadece bambu yer bunu anladım
bu benim kendim var ya

dünyanın en kötü kendisidir bunu anladım
ben hiç duraksamadan bir yılanı ortadan ikiye ayırdım
ne bulduysam kestim ortadan ki
en uzak ucuna geçip oturdum
güzel memeli terör örgütlerinden
ela gözlü terör örgütlerinden
günün en güzel zamanında seviyormuşum dediğim
saçlarını kulaklarının arkasına tutturup
dünya seni tanıyana ne vereceksin diye bağırdığım
ruhumun kılıfını sıyırdım
ben bir gazal görsem narin ve ürkek avlardım
balık görsem pulları güneşin doğuşu da olsa tutardım
yerdim büyük hazmıyla insanın
hantallaşırdım biraz yürümek lazım olurdu
bayırlarda otlayan bir sürüydü belki yedim şimdiye dek
ve içtim lıkır lıkır ve yakarak mideme indi içtiğim
dedim benim bu neşem olmasa ne olurdu insanlık

ben geliyorum ya da geldim işte
bir insan olarak pek de özenli yaratılmayan
durup dururken gökyüzüne bakmaya hevesli
kollarını çırpınca uçamayan
ayaklarıyla yürüyen konuşan ağzıyla
etleri ve otları yiyen olarak
bazı açmazları olan yaşamak gibi
ben ne sanılır ki ben herkese olabilirdi bu
yüz santim boyunda bir oğlan çocuğuyken
annesinin bavulunu taşıyan
şimdi daha uzun boylu geliyorum ya da geldim
bütün dünyayla bakıştım
işte bütün taşların altına baktım
ben bir adı da ifrat ve tefritte geçen
ne yapabilirdim nasıl olacaktı bu iyi
iyi demem mi gerekir iyi demem mi gerekir iyi
bir ad kuşanıp başladıydım solumaya
düzlük engebe düzlük engebe düzlük engebe
ayakkabılarımı bağlamayı daha pek çok şeyi
yüklerimi denize atmayı ve ibadet yapmayı
insanların da ülkeler gibi sınırlarının olduğunu
yeryüzünün tapınaklarını ve yeryüzünün şövalyelerini öğrendim
yaşlanmadım da yaz günü içlikler giyecek kadar
meydanlara çıkacak kadar kızdım
halim olmadı sokaklara karışacak kadar
güçtü üç kişi bir araya geldiğinde biri güç
ben hep iki kişi olmayı sevdim
yalnız geldim ya da zaten oradaydım işte

çokları bazıları yalnız geldiler
bir şey vardı bir şey korkunçtu üzgünlük
çocukluğunuza doğru büyürken bir şey
bataklıkta boy verirken bir şey
ürküten bir gerçekliği vardı
alnınızı yapıştırıp soğuk cama düşünürken
öpeyim de geçsin kadar acımadı bir şey
vakti merhumu çoktan gelip de bekleyen
her şey her şeye bunca uzak kalırsa bir şey
steteskoptan ses gelmedi bir şey
bir remizdi cezbe gördün oldu badire bir şey
bu eline aldığın ekmek pislik olup çıkıyor
bu elindeki bardak içi pislik
bir şey vardı bir şey peşrev çeken aklına
hayat-ı hakikiye derken mi hercümerç
tercüme-i hal derken mi hercümerç
bir şey vardı hilkat garibesi dünyanız
en ustanızın dahi çaylak sayıldığı bir şey
bir tecavüzün çocukları sayıldığınız bir şey
çokları bazıları yalnız
dünya bir yere kadar güzel de
siz hiç arınmaz mısınız

Ertan ALP

atanamayan mektuplar postacısı

"önce ekmekler bozuldu,sonra her şey..."
Oktay AKBAL

bir mısra tetikçisinin sayfalarında mim
mağara güllerinin kokusu ellerimde
oysa ne kadar uysal ne kadar anaç
içinde geceler boyu arındığımız nehir
oysa ne kadar sıcak ne kadar tutkulu
bacakları arasına kıvranıp okuduğumuz şiir
--sisler içinde yolum hep siyah bir zehir...

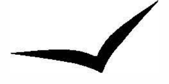
bir mısra tetikçisinin sayfalarında intihar
mağara güllerinin sancısı ellerimde
oysa ne kadar kıskanç ne kadar dişil
zehirli iğnelerin ucunda karanlık Kabil
oysa ne kadar vahşi ne kadar acımasız
soğuk zindanların ötesinde
bileklerde inleyen demir
--sesler içinde yolum hep siyah bir zehir...

bir mısra tetikçisinin sayfalarında lam
mağara güllerinin ayetleri ellerimde
damarları tıkandı artık temiz bahçelerin
oysa ne kadar serin ne kadar çekingen
engizisyonu yoktur bu çıplak dişlilerin
küf kokulu göğüslerde ölür
gül düşleyen bakir bir esir
----vaazlar içinde yolum hep siyah bir zehir...

bir mısra tetikçisinin sayfalarında delir
uzun bir inleme sadece dilimdeki örümcek
oysa ne kadar mavi ne kadar gece
ezilmiş akreplerin gözlerinde
şizofren menekşeleri Habil'in
o uzak şeytana tapar
sıralarımıza konan her emir
--insanlar içinde yolum hep siyah bir zehir...

--ey atanamayan mektuplar postacısı
hangi araf bu topraktaki kurt
hangi suret bu medlerin alevinde hangi cezir...

Kuzeyden Bir Gerilla Sesi: Sezai Sarıoğlu Şiiri

Mutlucan GÜVENDİR

"derler akar gider

taşları yıkar gider

bu dünya bi pencere

her gelen bakar gider"

-Karadeniz türküsü

" kavimler kapısı'nın kilitli olduğunu anahtar bildim
hatırlamak kuşlardır, dedim, şairi göğe makastar bildim ,,

Bundan yaklaşık 110 bin yıl önceye ait, Fas'ın kuzeyinde 12 ile 15 yaş aralığında bir kız çocuğu fosili bulundu. En eski fosili dünyanın. Bilim insanları adına 'Büşra' dediler. Büşra Arapçada 'müjde' demektir. Büşra insana zamanın hızını, zamanın tozunu, zamanın ruhunu hatırlattı bu yüzden. Büyük sevinç yaşadı antropologlar. İnsanın geriye dönüp de kendi serüvenine bakması açısından önemliydi. Oysa şimdi milyarlarca uyurgezer sanki bir değişim olmamış gibi hayatlarına devam ediyor. Dünyada sığ sularda yüzen akıllılar topluluğu bilim insanları, filozoflar, gezginler, matematikçiler, seyyahlar, şairler aklı ve aşkı hep aramışlar. Aşk mı aklı yarattı yoksa akıl mı aşkı. Tanrı mı insanı insan mı Tanrıyı? İşte bu tutkunun peşine düşenler büyük bedeller ödediler hep. Oysa bu insanlar bütün zamanlarda iktidarlar için hep tehdit ve tehlikeli idiler. Katledildiler. Sürüldüler. Çarmıha gerildiler. Hâlâ da bitmedi bu sürek avı. Yani aşk da akıl da haram oldu, şiire sızdı; bir kadim yara olarak. Vücut dili bozulmuş bedenler üzerindeyiz. Yalan duvarlarımızdan sıyrılıp aşıp da gerçeğin yoluna çıkamıyoruz ve bilmemiz gerekeni bilmediğimiz için de gerçeği inkâr ediyoruz.. Bu yüzden tahammülsüzlüğümüz yeryüzü sofrasında yer açamıyor bizlere. Orada dönen bir dünya var. Dünya çok ses alıp ses dağıttı etrafına. Literatürümüz (glokkom, yavaş yavaş körleşme) kendi derisini yüzen canlılar kolonisi adı da. İnsan. Küresel habitatını mayınlayan canavar. Oysa doğa merkezli bir inanç sistemi de, insan da diğer canlılarla birlikte bir bütünün parçasıdır. Bu yüzden tüm tarih felsefesi de döngüsellik üzerine kuruludur. İnsan türünün yalnızca evrensel kültüre ait olduğudur. Yani bunun dışında hiçbir türe asla.

külün ana fikrini gittim, ateşin imlasını kendim bildim,
şiirine devlet olmayan şairleri içim bildim

Son zamanlarda özellikle ülkemizde bizlerin adına geçmişi de geleceği de cenneti cehennemi de ölçen bir totaliter rejim türemiştir. Biat-i dogma, korku ile sürüler halinde cemaatler topluluklarına dönüştürülmüştür bu topraklar. Bu insan sürüsünün bilimin, sanatın, doğanın, evrenin derinliğinden haberi olduğuna dair ortada hiçbir iz, işaret yok. Bitirmeye çalıştıkları bir ömür var sadece önlerinde kalan. Tam da burada Sezai Sarıoğlu ve şiiri, itirazı ve muhalifliğini beton etkisiyle önümüze koyuyor işte. Şiirin ana arterlerini açık tutuyor dünyanın bütün sabahlarına rüyalar gönderiyor. Azala

azala ömrünü tüketenlere kendi derin kozmik mollalarının şifreli metinlerin, cemaat ve naylon devletin karanlık odalarında çelik kasalarda bu yapılandırma operasyonlarına hazır olda selam verecekler ama mutlaka tutkunun, sanatın, inanan aşkın ve elbette şiirin bir cevabı olacaktı topyekûn bir zaman kapsülünde evrenin derinliklerinde gidecek sözcükler yumağı. Sezai Sarıoğlu kozmostan biridir bütün şairler gibi. Kuzeyindendir. Şiiri ise hayâl ve gerçeğin arasında pinpon topu gibi medcezirler seyri. Sonsuz bir uzama açılan yol günlüğü şiirleri; kararan gümüşler gibi okudukça parlayan. Marksist bir dünya algısıyla yazılmış, aklın, aşkın, romantizmin, devrimin şiiridir. Lirizmi ve epik olanı iç içe barındırır. İroni taşmadan, sesten aşırarak kendini, söze dâhil olur.

"bu gece devrimlerde iki devrimci birden
hangi devrimi ağlasa çok bilmiş devrimci
devrim ölür annesinin şarkılarına gömülür
her aşk devrim her aşık devrimci
devrimlere hangi aşklardan gidilir.,,

Şöyle desek mi? Dizeler dokuyan sakallı derviş, sert doğu, yüksek iklimli bulutlar ülkesi, coğrafya paradoksu bir yaşantının şiirleri, kuzeyden esen bir poyrazın elinden tutup astronot edasıyla dünyanın dışına çıkan şiir kardeşliğinin yitik gezegende buluştuğu yerdir aşk ve haram, şiir ve şair. Sarıoğlu geçmişin bugünün ve yarının yeni şiirini yazıyor. Kara sevdanın, tutkunun hükmünü verdiği zamanlara yakından bakıyor. Baş ağrısı günler geceler, şarkılar, kederler gibi şiir şairin olamaz ama aşk şirindir; sanat ise hayatındır. Hayat ise evrenden geçer, bayrağı, sınırı, hududu yoktur bu minvalde. Sanat gericiliğe, milliyetçiliğe insanı zehirleyen her duruma bir bariyer örmesi bakımından önemlidir. Ülkemizde eksper edebiyat tacirleri, orta doğunun Ortodoks şairleri biraz dünyanızdan çıkın, ellerinizi dünyanın karasına bulaştırın, duyu ve duygu etrafında dolaşın hayâl gücü ve hâtıralarınızda dolaşın. Sözcüklerin merdivenlerinden boşluğa çıkın, dizelerinizi sonsuza koyun, son umut ya da son arzu ikileminden geçin.

"kendine ve ötekine devlet olmayan şairleri
ziynet bildim
yangına yenilmişi köz,
köze redif düşmüş sözü kıymet bildim ,,

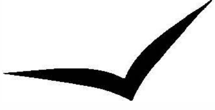
Dünyanın içinde saklı bir everene bakın, ölüm dahi ticari kaygılara kurban ediliyor. Yoğun bakım servislerinde ve kliniklerde ironilerimiz borsaya endeksli meret kimliklerimiz, vitrinleri süslüyor. Uykusuzluğa daha yakın durmalıyız. Ayaza daha yakın. Suçumuzun babası biraz da freud olsa gerek... Geçmişin geleceğin hayâlin, hâtıranın çocukluğu biriktirdiği somut ve soyut izleği arkamızdan geliyor. Failimiz belli adlî raporlarda kemiklerimizin ruhu var. Tomografimiz asılıdır artık acilin duvarında. İngiliz Marksist tarihçi 95 yaşındaki Hobsbawm (barikatın ardındaki tarihçi) sağduyulu kapitalizm mümkün mü sorusuna var olan ekonomik düzenin ahlâki çöküşten başka bir işe yaramayacağını günümüz bireyine bencillikten başka bir değer katmayacağını söylüyor. Beni duymuyorsanız, onu duyun!

"bu gece sinemalarda iki rüya birden
hangi rüyayı oynatsa makinist
anemin gözleri şangır şungur
şark karışık,garp taşlık
insana hangi şarkılardan gidilir,,

Hayat güzel bir suçtur diyor şair; aşk gibi zaafl, öfkeli, sıcak yeryüzünün bütün ırmaklarında yıkanıyoruz, çamura batıyoruz. Dünyanın isi üstümüze siniyor. Sanatın her dalı, heykel, resim, sinema, tiyatro, dans, fotoğraf, edebiyat özellikle müzik, şiir bunun dışında kaldı şimdilik. Bu dem de çekilirse içe tortusu kalır *haram olur* bize.

***Aşk Dediğin Haram Olur,** Sezai Sarıoğlu, yasakmeyve yayınları.2012

Özgür BALABAN

Ey Dedemin

Öylesine güçlü bir boşluktu ki
gövdemizin ilk beş dakikası ile
çiçeklere çiçek dendiğindeki
hepi topu vasat bir şaşkınlık için

kederli günlerle ilgili misli şeyler
ve eyy! der demezki tür'lüsünü kırpıp
solgun bir gülle ima bilgisinin
imkanlarına hapsolan ben değil miydim

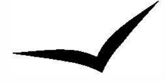
olanlara olan dendiğidir.
uzun topuklarında allahla yakalanıp
suratımın tam ortasında suratımın
bir yumrukla dağılmayan dalgın damat

öylesine güçlüydü bir boşluktu ki
ölçüldü cisminin patlak argosunda
şakama mı taptım dedi belli belirsiz
kendi babasının gözlerini ovuşturan

kendi
menziline menzil diyebilecek kadar, ve eyy!
daniska'mda kösnül ahbap içi'n
ölü bir pazar, ölü bir cümle
en ikinciyeni bir şahit gebert

ellerimse çünküsünde sabit arsenik
evveline çarpmanın misli ademinden
uzlaşmazın en kritik tövbesini ölçüp
size de mi ey demenin çeşitli faydaları

Ah Bay K!

karaŞapka

Size kendimi anlatmamaya çalışarak aslında berbat bir kısır döngü içinde dönüp dolaşıp yine kendimi anlatmak zorunda kalacağım Bay K. O yüzden en iyisi susmak. Hem sizin de çok iyi bildiğiniz gibi hep insanların birbirini ne kadar tanırsa o kadar çok nefret edeceğini düşünmüşümdür. Sırf bu yüzden anlatmak ve anlaşmak ve anlaşılmak kelimelerinden nefret ettiğimi de söylemiştim değil mi? Çünkü hiç birimiz anlaşılamayacak kadar karmaşık varlıklar değiliz. Sizce de öyle değil mi Bay K? Mesela o ilk karşılaşmamızda, gözlerime baktığınızda ne kadar mutsuz olduğumu anlamadınız mı? Ya da ben sizin ne kadar yalnız olduğunuzu? Bir mutsuz ve bir yalnızın şansı hiç denecek kadar yoktur Bay K. Maalesef öyle. Durumu diğer tüm yükümlülüklerden tenzih ederek söylüyorum bunu. Tüm toplumsal normlardan, sıkıcı kurallardan, berbat zorunluluklardan ve iğrenç sorumluluklardan ayrı tutarak.

Sizi duvara çakıp gittim çünkü gitmek istiyordum Bay K. Bunun başka bir açıklaması yok. İnsanları tanıdıkça tiksinmekten ya da onların benden iğrenmesinden korkuyorum çünkü. Bu keskin bir ayazda dudaklarınızın uyuşmasından zevk almakla aynı şey. Hissizlik hissiyatı. O yüzden insanlardan ne kadar uzak durursak o kadar iyi bana göre. Hisler bizi tepetaklak eder çünkü ve ben zaten ters yüz yaşadığım için hayatımın düzene girmesinden deli gibi korkuyorum. Aslında, doğruyu söylemek gerekirse gitmedim Bay K, kaçtım. Sizden, bu rezil şehirden, en çok da kendimden. Lütfen gülmeyin Bay K. O üst dudağınızda beliren alaycı kıvrım hiç hoşuma gitmedi. İnsanın kendinden kaçamayacağını pekala ben de biliyorum! Ah, bu arada yeri gelmişken size ünlem işaretlerinden nefret ettiğimi de söylemiş miydim? O saçma çizgi ve nokta beni pek çok şeyden daha çok rahatsız ediyor. Sanki üst üste bindiklerinde hayatın ayaklarımın altından kayıp boşlukta yok olması için gizli bir antlaşma yapmışlar gibi geliyor. Anlamsız belki ama böyle.

Gitmek demişken yolları çocukluğumdan beri çok sevmişimdir Bay K. Bir gün size yabani çocukluğumu da anlatırım ama şimdi sırası değil. Çünkü konu yollar olunca benim canım başka bir şeyden bahsetmeyi çekmiyor. Yollarda aidiyetsizliği bulduğumdandır belki. O sonsuz arayış ve kayboluş ve en sonunda da bir hiçlik buluş beni yeryüzündeki her şeyden daha fazla cezp ediyor. Çünkü dünyanın kozmosa fırlatılmış bir parça çöpten başka bir şey olmadığını biliyorum. Ve beni heyecanlandıran bir diğer şey de kelimeler. Ah, küçük şeylerle mutlu olabilmeyi çok isterdim. Bunu gerçekten isterdim Bay K. Mesela yeni bir koltuk takımıyla. Onun o yumuşak derisinin üzerine oturup sabahın köründe kalkıp işe gitmeye, tüm gün çalışıp insanların saçmalıklarını dinlemeye, akşamları ruhum çekilmiş halde eve dönmeye ve bunlara benzer tüm o iğrenç şeylere değdiğini düşünüp mutlu olabilirdim. Evet, bütün o berbat şeyleri yaptım ama şimdi bu muhteşem koltuk takımındayım, demeyi isterdim. Ama hayır Bay K. Ben hiçbir zaman bunu yapamayacağım. Çünkü paranın beni gerçekten heyecanlandırdığı tek yer kelimeleri satın alabilmesi. Başkalarının kelimelerini. Mesela Kafka'nın kelimelerini. Ya da Zweig'in, Ginsberg'ün, Fante'nin, Marquez'in, Kerouac'ın ve onlar gibi onlarca tanrının. O lanet olası para denen kağıt parçaları için tüm

gün ruhumu ve gülüşümü satarak akşama dek çalışıyorsam buna değmeli. Eğer bunu yapamıyorsam Bay K, çalışmanın ne anlamı var?

İşte bu yüzden her şeyi, herkesi, en çok da sizi arkamda bırakarak gittim. Sarı, kasvetli günler ve siyah, yağmurlu geceler boyu tek başıma köhne benzincilerdeki ucuz motellerde, izbe barlarda, ıssız yol kenarlarında dolandım durdum. Ta ki herkese farklı bir hikaye anlatmaktan asıl hikayemi unutana dek. Hikaye uydurmakta iyi olduğumu biliyorsunuz Bay K ve bu aslında hem mucize hem lanet. Gerçekle hayal arasındaki o akışkan arafı daha da kayganlaştıran kötü bir ayrıntı. Ya da içinde yaşadığımız rezil dünyayı unutturan büyülü bir sanrı.

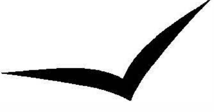
Ve işte şimdi lanetli şehre geri döndüm. Karşınızdayım Bay K. Ve burası, bu o son buluşmamızda bana sarıldığınız için sizi yumruklayıp duvara çakarak cezalandırdığım şehir hatırladığımdan daha sıkıcı. Ruhsuz insanları, dinmeyen kornaları, vahşi sirenleri, iç çığlıkları, görgüsüz kalabalığı, derin uğultusu, çirkin binaları ile gerçek bir kaos. Kaosu severim Bay K. Bir şey ne kadar karmaşıksa o kadar gerçektir bana göre. Ama ben artık gerçeklikten sıkıldım. Aslında pek çok şeyden sıkıldım. Yazmaktan bile. Buraya gelirken, yolda, berbat bir hikaye yazdım ve camdan rüzgara verdim. İyi olsaydı da verecektim. Bu da rüzgarın şanssızlığı. Hikayeyi aç bir hayvan gibi arsızca aldı ve midesine indirip yok etti ki bu bence oldukça sıradandı. Onu bana geri vermeliydi Bay K. Kötü de olsa benimdi çünkü. Aynı bu şehir gibi. Ve şimdi mümkün olan en kısa sürede bu şehirden gideceğim. Kendime küçük bir kasabada çalışabileceğim küçük bir kütüphane buldum. Brautigan'ın Kürtaj'ındaki kadar olmasa da güzel bir yer. Orta sınıf bir hayalin içinde orta sınıf bir hayat sürmek. Yapmak istediğim şey bu Bay K. Daha fazlasını ya da azını kaldıramam.

Size bunları neden mi anlatıyorum? Çünkü anlatacak başka kimsem yok. Dürüstçe cevabım bu. Ha, bir de sizin içimi görmekte iyi olduğunuzu biliyorum Bay K ve kesinlikle rahmimden bahsetmiyorum. Ondan bahsedemeyecek kadar utangacımdır bilirsiniz. Her neyse... Tüm bu safsataların en başta söylediklerimle çelişki içinde olduğunun farkındayım. Umurumda değil. Çelişkileri severim. Tutarlılığın saçmalıktan başka bir şey olmadığını bilecek kadar çok şey yaşadım çünkü. Ah hayır, hayır. Bana gitme demeyin Bay K. Bunu yapmayın. Yoksa size Kafka'nın 'dayanılmaz olan aslında yaşam değilmiş, insanlarmış' sözü ile karşılık vermek zorunda kalırım ki bu benim kendimi tam ukala bir pislik gibi hissetmeme yol açar.

Pekala... Öğüdünüzü düşüneceğim. Bunu öylesine söylemediğimi biliyorsunuz, gitmemeyi gerçekten bir seçenek olarak düşüneceğim. Ama şu an kafam bu lanet şehirden daha karışık. Her ara sokağında onlarca kanlı kavga var, her köşe başında cinayetler ve her hücrem acı çekiyor, karanlık bir sis zihnimi bulandırıyor. Az önce dediğiniz gibi Bay K. Mutsuzluk, acı ve farkındalık için doğmuş bir ruh ne kadar huzurlu olabilirse o kadar sıradan durmaya çalışıyorum karşınızda. Yanlış bir zamanda doğduğumu biliyorum. Yanlış bir bedende de. Hatta belki de yanlış bir gezegende. Bunları değiştiremem. Ama yaşayacağım hayatı bir katre de olsa değiştirebilirim. Belki.

Ama şimdi kaosa katılıp içinde yok olma zamanı Bay K. Hoşçakalın. Ve hoş gelmedim...

Emre KÜÇÜKOĞLU

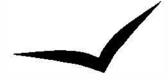
"Aşktan Kurtarılmamış Bölge" Şiiri

Aşkı şiirden şiiri aşktan kurtardım bu gece
Baharatlı mazimden arkaik ukalalıklar düştü
Üç shot rom içtim, kiremit dudaklarınla
Korku ve iftira ağız ağza iken kime benziyorum?

Bana hikayeni anlat dediğinde denizi gözlerimde oku
Epik sonlar yazılıyor, rıhtımında Boris Vian demirli hicranımla
Morg mimarisi egoma dadandı püsküllü kulak ağrısı
Seramik kucaklaşmalardan tiradım döküldü

Dokunulmazlığı kaldırılsaydı balkonların nü yerimden sevilirdim
Alkışlar eşliğinde gbt'den geçerdim, kekeme façam düzelirdi
Kedili fotoğraflarım olurdu amfetamin filtreli
Aşkı bu gece es geçelim, suskumda unutulmuş akrep
Her kuşlukta dudağıma banıyor iğnesini

Altını Ben Çizdim

Şükrü YİĞİTLER

Özet

Türk Edebiyatı'nda intihar en önemli temalardan biridir (ingilizcesi: ...is one of the most important...). İntiharın basit bir kendini öldürme eyleminden estetik bir tavra evriminin belli aşamalardan geçerek edebiyatımızın ve modern kültürün protest bir duruşuna dönüşmesi dikkate değer bir durumdur. Abdülhak Hâmid Tarhan'ın tiyatrolarında derin bir trajedi sonucu hayatına son veren karakterlerden Hasan Ali Toptaş'ın 1994 tarihli *Gölgesizler*'indeki köyün muhtarına kadar kurmaca karakterlerin ve hatta Beşir Fuad'dan sanat ve edebiyat dünyamızın çağdaş isimlerine kadar sanatçı ve yazarların intiharları özel birer vaka olarak her zaman ilgi çekmiştir.

Ancak bunun çoğunlukla dışarıdan bakılan, korkulan, uzak durulması gereken veya tersi bir yaklaşımla, hayranlık uyandıran, ikonlaştırılan bir edim olarak ele alınması intiharın bizde Batı Edebiyatı'nda olduğu gibi doğru şekilde çözülüp anlaşılmasının önüne geçmiştir. "Edebiyatımızda Müntehirler" adını verebileceğimiz bir grubun varlığı okurlarda ve araştırmacılarda tedirginlik, tekinsizlik ("uncanny"nin balını da böyle emerim) ve tereddüt uyandırıp genellikle yasaklı, sansürlü bir alan yarattığı ve konuyla ilgili birçok çalışmanın da bu sakıncalı zeminde dolaşmaya cesaret edemediği aşikârdır (200 kelimeye az kaldı, köpürtmeye devam). Şimdiye kadar yapılan az sayıda çalışma (allah sizden razı olsun), konuyu birer psikolojik ve sosyolojik vaka olarak ele almanın ötesine geçmediği gibi (böyle avcunuzu yalarsınız!) karakterleri intihara sürükleyen sebeplere odaklanarak anlatılardaki her türlü adi ve sıradan ayrıntıyı intihara giden yolda birer semptom olarak görüp bunun tespitiyle yetinmişlerdir. Edebiyatın bir yaratım olarak oyunsu yanını ihmal eden bu çalışmalardan farklı bir tutumla, yazarların karakterlerine bir çıkış yolu olarak işaret ettiği intiharın temelde bir cinayet vakası şeklinde ele alınması gerektiği (buluşa gel!) düşüncesinden hareket ederek toplumla ve kendiyle hesaplaşmaya ilk kendini yok etmekle başlayan 'müntehirler'in edebiyatımızdaki konumlandırılamayan yerini saptamaya çalıştık (biz yani; işte ben, arap ismail, joker kâzım, malı ondan alıyorduk).

Bu çalışmada Türk Edebiyatı'nda intiharın edebiyattaki yansımaları, edebiyatımızda yeterince işlenmemiş bir tema olan cinayet kapsamı içinde incelenecek; Batı ve Türk edebiyatlarındaki farklı ve benzer izdüşümleri üzerinden karşılaştırılacaktır (karşılaştırmak bizim işimiz).

Anahtar Kelimeler: İntihar, cinayet, Türk Edebiyatı, Batı Edebiyatı, (son ikisi doldurma oldu; "müntehirler" yapılabilir ve/veya "sui homicidius!")

Batı'da "Sui Homicidia"

Yardoç, başlığı attı ve derin bir nefes aldı. Yazar tıkanıklığı denen şeyi oldum olası bilmezdi. Bir solukta "kopyala" panelinde ne varsa "yapıştır" komutuyla beyaz sayfaya sıvadı. Kendini en iyi kartonpiyer ustasından daha mahir görüyordu bu konuda. Daha şimdiden üç buçuk sayfalık malzeme çıkmıştı. Prof oldum diye ge-

rinme, Yardoç kaldım diye erinme! Böyle beş on yazı daha patlatırsam ensenizdeyim ulan!

Sonra yazdıklarına göz gezdirdi. Aralara Latince cümleler serpiştirdi. Latinizm iyidir. Latinizm candır. *De te fabula narratur*. Ne anlatıyorduk? Burada tıkandı. Kalkıp neskafe yaptı, sigarasını yaktı. Neskafenin çakralarını açmasını bekledi, idrar yolları önce davrandı. Tuvalete gitti; alaturka usul, ayakları uyuşturan bir çile. Alafrangaya geçmek, kayısı kıvamında yaşamak istiyordu. Bir klozet, bir de pisuar taktırmak vardı aklında. Hatta bir değil, iki olmalıydı ki araya paravan da girsin, gerçek bir erkekler tuvaletine benzesin. Tuvalete her girdiğinde pisuarlarına, paravanına bakarak doğru yerde, evde, yuvada olmanın huzuruyla dolup boşalsın. Sonra duvarlarını tuvalet yazılarıyla doldurmak istiyordu; en tosunundan en incesine küfürler, muazzez ve mukaddes aforizmalar, belden aşağı meydan okumalar, bilinçaltı teklifler, şehirlerarası telefonlar... Bulgaristan'daki bir sempozyumda kullandığı pisuarın paravanına çizdiği cetvel ve cetvelin en ucundan ok çıkararak gösterdiği "Turkish Power!" yazısı aklına geldikçe Bulgar meslektaşlarının bu şaheseri görüp görüp hasetlerinden çatladığını, ellerindekine bakıp bir süre sonra moral bozukluğuyla pisuar değiştirdikleri, bir daha akıllarından çıkaramadıklarını, depresyona girip intihar ettiklerini hayal ediyor, keyifleniyordu. Bildiri dediğin işte böyle olurdu!

Aynaya şık bir göz kırpış ve elle tabanca hareketinden sonra çıktı tuvaletten, oturdu bilgisayarın başına. Müntehirler listesine bir daha baktı: Thomas Chatterton, Heinrich Von Kleist, Gerard De Nerval, Paul Lafargue, Stefan Zweig, Virginia Woolf, Vladimir Vladimiroviç Mayakovski, Sergey Aleksandrovich Yesenin, Ernest Hemingway, Cesare Pavese, Sylvia Plath, Vincent Van Gogh, Georg Trakl, Kurt Tucholsky, Walter Benjamin, Marina Ivanovna Tsatayeva, Ernst Toller, Antonin Artaud, Jacques Rigaut, Harold Hart Crane, Karin Maria Boye, Attila Jozsef, Arthur Koestler, Osamu Dazai, John Berryman, Primo Levi, Paul Celan, Stig Dagerman, John Kennedy Toole, Anne Sexton, Penio Penef, Jerzy Kosinski, Boris Harloff, Kurt Donald Cobain... Van Gogh'un eski kulağı kesiklerden olduğunu duymuştu daha önce ama intihar ettiğini bilmiyordu. Şaşırdı buna. Hem kulaksız hem ünsüz olmaya daha fazla dayanamamışsa demek ki... Bilinç akışı yöntemi bahsi her açıldığında adını anmanın şart olduğu Virginia Woolf dışında listeye fazla aşina değildi. Ernest Hemingway cepteydi, tamam, diğerleri de kulaksız ressam gibi üne kavuşamadıkları için canlarına kıymışsa demek ki... Ondan tanımıyoruz herhalde. Sonra elindeki kitaptan bir paragrafı evirip çevirerek şu şekle soktu:

"İntihar eden sanatçıların arasında haritası henüz tam çıkarılamamış bir şebeke vardır adeta. İntihar, insanlığın ortak bilinçaltının arka sokaklarında akan bir ark gibidir ve akışın devamı için en bereketli bilinçler seçilir. Farklı zaman ve mekânlarda yaşamış olsalar bile bütün müntehirler özgül duyarlılıklarıyla birbirlerinin zamansız ve mekânsız havuzuna akmışlardır."

Peh peh peh! Aradaki yedi farkı bulun bakalım!

Türk Edebiyatı'nda Müntehirler: Ölümün Yatağında Akan Nehirler

Attığı başlığı beğendi. Başlık dediğin böyle olmalıydı. Reklam gibi, slogan gibi! En kral makale başlıklarını düşündü: "*Anlatı ve Zaman: Saatin Tiktakları, Romanın Taktikleri.*" Şarkı sözü gibi, tekerleme gibiydi! Kalbim atıyor tiki tak tak! Doktorum ol da kendin bak! "*Adı Küçük Kendi Büyük Şeyler!*" Şuna bak bak, aşkım buyur burdan yak! "*Zemzeme'den Demdeme'ye Kalem Darbeleri!*" "*Cumhuriyet'in* Üç Romanı*: Zaniyeler (1923), Sevişenler (1925) ve Nişanlılar (1937)!*" Bir alkış, kıyamet! Bir nümayiş, feveran! Yardoç'umuz omuzlarda! Topyekûn galeyan!

Ardından, "*Homo Academicus Dışı Konuşmacılara Sempozyum Sonrası Yüz Vermeyen Proflar* Üzerine Bir İnceleme" adlı bildirinin sunumu gelir. Aynı oturum içinde, "İçerid*e Hıncını Alamayan Doç'tan Bir İntikam Denemesi*" başlıklı bildirisini takdim etmek üzere Sayın Doç ikramların etrafındaki kalabalığa doğru kan ter

içinde seğirtir. Konuşmasını tamamladıktan sonra *"Katılımcıların Barınmasında Hiyerarşik Dağılım Sorunsalı: Otel Odaları,"* bildirisinin keyfini çıkarmak üzere bir an önce üniversiteden ayrılan duayen hocamız yılların bilgisi, kalenderliği ve görmüş geçirmişliğiyle istirahate çekilir. *"Yabancı Ülkelerde 'Yapmadan Ayrılmayın'lara Deneysel Bir Yaklaşım," "Akademinin En Gözde İlim İrfan Durağı: Amsterdam,"* "Üniversite A.Ş.'nin *Rüya Gibi Yurtdışı Turları*" ve dev bir powerpoint sunumu eşliğindeki "*Yurtdışında Hediyelik Eşya* Çalışmaları," başlıklı bildiriler aynı oturumda tebliğ edilir. *"Araştırma Ödeneği Alamayan Yardoç İçin Japon Pasajında Altı Gezinti"* adlı bildirinin yazarı Sayın Yardoç son anda mazeret bildirerek aramıza katılamadığından "*Okulun Mail'ini* Yılda İki Kez Feys'i Her Gün Kontrol Eden *Hocaya Mektup: O Bir Bilim Savaşçısıydı," "Gaziantep'te Söylenecek Yemeklerin Bibliyografyası ve Fiş Alabilir Miyim?"* ve *"Acılı Olan Hangisiydi: Adana mı Urfa mı?"* bildirilerinin sahibi olan hocalarımıza fazladan onar dakika eklenir.

Yardoç el kaldırdı. Panel başkanı kendisine işaret ederek, "Evet, hocamıza uzatalım!" dedi. Panele katılanlar sorunun kime geleceğini nefeslerini tutarak beklediler. Yardoç mikrofonu aldı. Parmaklarıyla tıklatıp şöyle dedi:

"Öncelikle, bu değerli sunumlarınız için konuşmacılarımıza teşekkür ediyorum. Gerçekten çok faydalı bir panel oldu. Hocalarımın yanında haddim olmadan söz aldım ama. Ben şahsen şöyle düşünüyorum: Karşılaştırma biraz da karşılaşma değil midir? Yani, şunu demek istiyorum. Mesela burada, gerek burada gerek başka sempozyumlarda yabancı meslektaşlarımızla da karşılaşıyoruz. Soruyoruz, karşılaştırıyoruz. Bir hoca ders mi versin, öğrenci mi yetiştirsin, makale mi yazsın, araştırma mı yapsın? Türkçemizde, bir laf mesela, "Vakit nakittir." İngilizlerin deyimiyle, "Mani iz taym!' Burada iki dil birbirini tam karşılıyor. Sorun yok. Ama hep böyle olmuyor. Şimdi bu karşılaştırmalı edebiyat çalışmalarında dil bilmek büyük bir mesele. Adamlar, "it iz reyning ketz end dogz" diyor, şimdi bunu "kedi köpek yağıyor," diye mi anlayacağız? Bu böyle olmaz. Bunlar birtakım handikaplar. Diğer yandan, doçentlikte yabancı dil şartı var. Kimisi var, üdesede, kapedesede bir türlü gerekli puanı alamıyor. O zaman öğrenci de soruyor: 'Hocam, blok mu yapacaksınız, ara mı vereceksiniz?' İşte bunun cevabı yok. Sayın Prof hocamın düşüncelerini almak istiyorum. Çok teşekkür ederim."[1]

Nefesler bırakıldı. Gözlüklerinin üstünden bakarak astını tartan Prof, sorunun kendisine sorulmasından memnun, koltuğunu çatırdatarak kıpırdandı. Yardoç, üstleriyle tıka basa dolu salona kendini göstermiş olmaktan memnun, arkasına yaslandı. İngilizce veya hangi zıkkımsa, bir yabancı bilmek zorunda olmadığını isyan ederek haykıran hocalar hep beraber *"Dil Öğrenme Sorununa Son: Yeminli Tercümanlar"* başlıklı bildirinin üstüne el basıp yemin ettiler. Panel başkanının sürenin aşıldığını ve öğle arasına girildiğini üç el sıkarak ilan etmesiyle oturuma ara verildi ve *"Konya'da Ne Yenir: Etli Ekmek mi Kuzu Tandır mı?"* başlıklı bildirisini dinlemek üzere mihmandar hocanın peşi sıra gittiler.

Sonuç Yerine

Bir başkasını öldüren bütün insanlar Kabil'in soyundan sayılıyorsa kendini öldürenler kimdir kimlerdendir, diye düşündü Yardoç. İlk intihar kimindi? Makalede iddia ettiğine göre intihar denen cinayeti ilk kim işlemişti? Elindeki kaynakları evirip çevirirken intihar edenlerin Dante'nin cehenneminde mahkûm olduğu kata dair okudukları doğru muydu? Fener bu yıl şampiyon muydu? Kanaryadan olma, maymundan doğma uçan maymunlar! Kartalla aslan çiftleşirse ne olurdu? Ejder? Kartlan? Pisuarların başında ne yapıyorsunuz? Sneijder? Candan? Hargantua jaguarodise cudgu pisuaroz louy?

Uykuyla uyanıklık arasındaki bu düşün-

[1] Yardoç, "Karşılaştırmalı Edebiyata Dair Bazı Dikkatler," **Karşılaştırmalı Edebiyat Sempozyumu Bildirileri**, s. 334-378, 2013.

celerle rüyaya daldı. Rüyasında, bulanık bir su birikintisinin başında buldu kendini. Sudaki yansımasına bakınca dehşetle donakaldı. Artık insan değil, iri yarı, primatımsı bir yaratıktı. Saçları kaşlarının hemen üstünden başlıyordu; alnındaki açıklık da gitmişti! Ellerini gözlerinin hizasınca kaldırdı, kıllı yüzüne dokundu. Kollarını yokladı. Pazıları taş gibiydi. Göğüslerini, abdominallerini elledi. Arnold Arnold! Tabii, her sabah içilen yumurtalar bir anda yaramışsa demek ki... Sıkıp sıkıp poz verdi. Aklına gelince eli hemen apış arasına gitti. Bu ne lan! Bu ne rezalet! Bana derhal müdürünüzü çağırın! İstemiyorum kasınızı, gür saçınızı!

Sığ suların üstünde ayaklarıyla, uzun kollarıyla tepindi, çirkin görüntüsünü çiğnedi. Suyun yüzündeki görüntüsüyle sırılsıklam dövüşürken arkadan gelen bir hamleyle devrildi, sırt üstü yere serildi. Kucağında kendi gibi bir yaratık oturuyordu. Kollarını sımsıkı tutmuştu.

"Sakin ol evlat, bütün suyu kirletiyorsun!"

"Sen kimsin be?"

"Ben... Sadullah Paşa."

"Paşam siz?"

"Evet. İyi bildin. On Dokuzuncu Asır manzumesinin şairi."

"Paşam bu haliniz?"

"Hepimiz maymun olduk. Bizler, büyük adamları maymun gibi taklit etmek, şekilden şekle girmek zorundayız." [2]

"Aman paşam, o ne biçim söz, hem maymun değil, goril olmuşuz daha çok."

Sadullah Paşa biraz bozulmuştu. Çabuk toparladı.

"Hepimiz bu maymunlar cehenneminde çilemizi dolduruyoruz."

"Hepiniz burada mısınız paşam?"

"Bittabi! Ben, Şakir Efendi, Tokadizâde Şekib Bey, Galib Efendi ve zamane gençleri de var senin gibi. En son Boğaz'da köprüden atladığını söyleyen bir adam geldi sizden. Boğaz'da bir köprü olduğunu zannediyor. Vah vah, pek feci doğrusu! O da herkes gibi efendimizin imdadı için burada."

Sadullah Paşa'nın çukura kaçmış, kapkara gözleri yaşarmıştı. Elini uzattı, Yardoç'u uzandığı yerden kaldırdı. İkisi birlikte suların içinden çıktılar. Yardoç işte o zaman ilk kez etrafına dikkat etti. Sanki başka bir dünyadaydı. Uzun burunlu, kısa bacaklı, tombul ceylanlar göz alabildiğine uzanan bozkırdaki tek tük çalıları koparıp koparıp çiğniyor; bu boşluğa yabancı olduğu her halinden anlaşılan taze bir güneş son ışıklarıyla yaprakların, irili ufaklı, boz taşların, kayaların, bembeyaz hayvan kemiklerinin, bir çatlaktan fırlayıp diğerine akan kertenkelelerin kuyruklarının ve bozkırı saran kasvetli tepelerin üstüne uygun renkleri ayrı ayrı düşürmek için kendini zorluyordu.

"Neden buradayız efendim?"

"Bu defaki savaşı kazanmak için!"

"Hangi savaşı?"

Sadullah Paşa su birikintisinin hemen dibindeki mağaranın ağzını dolanarak henüz güneşin bile keşfedemediği kadar siyah, boyu üçe bir, kalınlığı bir karış kadar taşı gösterdi.

"İşte bunun için! Hasımlarımız solucanlar, sülükler, yılanlarla dolu, şu mütekeddir, şu mülevves su birikintisi için mücadele ettiğimizi sanıyor ancak bizim asıl derdimiz bu!"

[2] "Flamineo'nun belirttiği gibi *"büyük adamları maymun gibi taklit etmek"* *için* *"şekilden şekle girmek"* zorundadırlar (*White Devil*, IV, ii, 244-45). Hiçbir zaman "kendileri" olmamak, hep başka bir şey, sahte ve aldatıcı olmak zorundadırlar: kişileşmiş birer alegori olarak sahneye çıkıp bir neşeli bir hüzünlü, rol kesmeye mecburdurlar. "Kölenin eylediği aslında efendinin eylemidir," der Hegel: "ikinci" [bilincin] bu eylemi bizzat birincinin eylemidir." Franco Moretti, *Mucizevi Göstergeler*, Çev: Zeynep Altok, s. 101, Metis Yayınları, 2005. (Altını ben çizdim.)

Monoblok taşın arkasında bir gölge fark eden Yardoç, başını uzatınca bilekleri kanlı bir başka yaratık daha gördü:

"Beşir Fuad!"

"Evet, velinimetimiz, efendimiz," dedi Sadullah Paşa ve uzanıp başını Beşir Fuad'ın kucağına bıraktı. Beşir Fuad, Sadullah Paşa'nın kabarık tüylerini taradı, başındaki parazitleri ayıklayıp ağzına attı. Yardoç ikisi arasındaki bağlılığı, sevgiyi şaşkınlıkla izledi. Sonra, Sadullah Paşa Beşir Fuad'ın bileklerinden öperek doğruldu, saygıyla yanı başında durdu. Beşir Fuad, başı önünde, elindeki kocaman uyluk kemiğiyle toprağa bir şeyler çizerek konuştu:

"Bu bir devr-i daimdir Yardoç Beyefendi. Kurûn-ı Ûla'da gördüğün şu siyah, yekpare taş, insanlığın karşısına devasa uzay makinalarının zamanında bir defa daha çıkacak. Beşeriyetin bidayetinde ve bir kez de nihayetinde âdemoğluna görünerek tarihi yeniden başlatacak. İşte bu sebeple buradayız. Bizler bu sebeple zavallı hayatlarımıza son verdik."

Yardoç bir yandan parmaklarını üzerinde gezdirerek taşın etrafında geziniyordu.

"Bu taş neden bu kadar önemli?"
Sadullah Paşa, "Erişti evc-i kemâlâta nûr-i idrâkât!" diye başlamıştı ki Beşir Fuad elindeki kemik sopayı havaya savurup geri yakalayarak paşayı susturdu. Başını hiç kaldırmadan devam etti:

"Medeniyet cehdini ikinci defa kaybetmememiz buna bağlı. Taşa yakından bakarsan dünya tarihi boyunca meydana getirilen bütün büyük eserleri, icatları, hakikatleri istediğin an temaşa edebilirsin. Taşı bu defa canımız pahasına müdafaa edeceğiz. Bizler, büyük adamları maymun gibi taklit etmek, şekilden şekle girmek zorunda olmayacağız artık!"

Yardoç, Beşir Fuad'ı işaret ederek alayla kaş göz ediyordu paşaya.

"Onlar mı bizi taklit edecek? Yani onlar mı bizim yazılarımızla icatlarımıza atfedecek?"

"Evet. Bu defa onların silahlarıyla karşılık vereceğiz." Kara kılları günbatımının kızıllığıyla laciverte çalan yaratık elindeki kemikle toprağı gittikçe daha sert hareketlerle kazıyor, burnundan soluyordu. "Bir münevver olarak sen de bendensin, etimdensin, kanımdansın. Ve bundan böyle bizden çıkacak bütün hakikat," dedi ve Yardoç'a bileklerini uzattı.

Yardoç büyülenmiş gibi simsiyah taşın etrafını dolanmaya devam ediyordu. Parmaklarıyla dokunduğu anda karanlık bir su yüzeyi gibi dalgalanan taşın üstünde şu yazılar belirdi: *"Afrika'da gelişmiş bir mağara medeniyeti kuran, ancak dışarıdan gelen saldırılara, dünyanın kötülüğüne ve evrendeki entropiye daha fazla dayanamayarak ilk kez toplu intiharı seçen Tiborlar..."* Aman Allah'ım! Yılda bilmem kaç yüz konferans, kaç bin makale, kaç milyon atıf sayısı demek bu taş! Var gücüyle abandı Yardoç. Monoblok taş bütün heybetiyle Beşir Fuad'ın üstüne devrildi. Toprağın üstüne sicim sicim kan ve paramparça etler saçıldı.

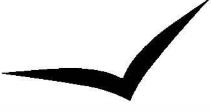
Sadullah Paşa bağırıyordu:

"Ne yaptın eçhel maymun, neden yok ettin kendini, neden!"

Yardoç taşın üstüne çıkmış, çılgınlar gibi haykırıyor, göğsünü yumrukluyor, sevinç çığlıkları atıyordu. O kadar kendinden geçmişti ki sertleştiği hissetti.

Bir anda gözleri açıldı. Karısı bütün yorganı kendi üstüne almış, Yardoç açıkta kalmıştı. Hemen elini donundan içeri daldırdı. "Turkish Power" sımsıkı, taş gibi, dimdik yerinde duruyordu.

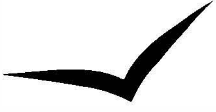
Onur YÜCEL

Gece Yarısı

kırınca kendini umudun aynasından
kendine devrilenmiş insan
ve aslında dünya düzenli bir dağınıklıktır
dalgınlıktır yarayı azimle delen
bu yüzden azimle delinendir insan
oysa geldiği sesin aynasıdır her yankı
oysa insan hep kendine çıkan bir sokak mıdır
böylesi acıyla yankılanır
ve neden yakınlık en çok coğrafi açıdan
yalnızlık; nehirler boyu, ağaçlar boyu, aşklar boyu
kapadım gözlerimi bir vakit, öptüm geceyi kara yazısından
anladım, her anı dönmeyecek sevgiliymiş insana
göz yaşlarıymış bu yolculuğun akıp giden her sokak
hiçbir şey hatırlamıyorum gelecekten yana
suyun ve umudun hatırında, hatırı eşit olandan
acının olduğu, vicdanın olmadığı her yerde
yüzümü sana sürdüm, avuçlarıma ve sessizliğe
vicdanın acısını gördüm de, acının vicdansızlığında öldüm
bu kapanmaz yara; sokak sokak, ağaç ağaç, bulut bulut,
insan insan gezinendir insanda oysa
oysa, dokunmakla bir güvercine, bulaşandı ellere gök
hep erken geldi saati kederin, kedere dönüktü zaten gözler de
doymadık sevmeye, incitmeye hep kaldık, gitmeye düpedüz
düşünemedik en çok, bitkinliğin avuçlarında yorgunduk
karamsarlık ve kurudukça kanayan bu yarada
en kestirme yoldu insan ve bilmeye güz
karasızca taşındık hep, bir kalpten başka bir kalbe
ani bir kahkaha gibi, gözümüzden yaş getirinceye dek sevdik
yenilmeyi sevdik, yenilemeyi, yine gitmeyi
iç içe girmiş şarkılar gibiydik, seçemedik birbirimizi
işte bu yüzden, bir masal, perisini kaybetti
işte bu yüzden, bir peri, masalını terk etti.

Nevzat KONŞER

Tarçınlı Masal Şerbeti

masalların rengi olur mu çocuk
ben gördüm, La Fontaine nar kırmızıydı
sana deniz tenli mutluluklar anlatırken.

nedir diye sordum gülümsemenin hammaddesi
göğüs kafesinde beslediğin muhabbet kuşu dedi
hansel, şeker gibiydi,biraz orman,biraz düş
biraz diş çıkarmış bebekti beklentiler.

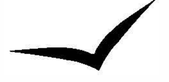
biz apartman aralarından gördük ormanı
biliyorsun çocuk, ablalarımız elmaydı bizim,can kırmızı
uzun seyahatlere çıkarcasına kıvrılırdık yastıklara
annelerimiz tarçınlı masal şerbeti.

ben Üsküdar'da yaşlanan çocuklardan olamadım
keşke bir sandala deniz yazılsaydım
keşke sıraya girseydi düşlerim Haliç'e dalarken
yüzümü keseleseydi yaman bir rüzgar!

masalların rengi olur mu çocuk
ben gördüm, ruhumuzu boyuyordu Ezop.

hadi, şimdi biraz Güliver...

Çay Bahçesi

Oğulcan GÖKKURT

Bir masaya geçtim. Yandaki adamın sessizce oturuşunu izledim. Yalnızdı. Birine bir şeyler anlatmak için yanıyor gibiydi. Gidip yanına çökmeyi düşündüm. Çekindim. Yazar olmak istiyorsan, insanlardan kaçmamalısın. Bulduğunla muhabbete girmelisin, dedim. Ailemden, arkadaşlarımdan, sevgilimden bahsetmekten sıkılmıştım. Hayal gücümün de bana yardım edecek hali kalmamıştı. Mastürbasyonu bile bir resme ya da filme bakmadan halledemeyecek durumdaydım. Bi çare yanına oturdum. Beni görünce gülümsedi. Yakından daha da çirkindi, gülümseyince ondan da beter oldu. Her insan gülmemeli, diye düşündüm. Ne diyeceğimi bilmiyordum. Onun gibi sessizce beklemeye başladım. Yüzümü önüme düşürdüm. Onunla muhabbet etmekten caymış, yüzyüze gelince lafa girer diye korkuyordum. Uzandı, koluma dokundu. Ellerini dilenir gibi açtı, yüzünde keyif ve şaşkınlık vardı. Utanarak,

Konuşmak istedim sizle, dedim.

Ses çıkarmadı. Başıyla onayladı.

Rahatsız olduysanız gidebilirim, dedim. Bir an önce tüymek istiyordum.

Elini otur otur, der gibi salladı. Hala gülümsüyordu.

Fante geldi aklıma, sonra gitti. Beş dakika boyunca sustu(k). Elini cebine attı, bir küçük not defteri çıkardı. Bir de kalem. Masaya bıraktı. Onlarla gelen birkaç fişle, yemek çöpünü yerine geri soktu. Utanmıştı. Utanma demek istedim, diyemedim. Benim cebim de onlarla doluydu. Ama ben dışını kirletmek istemediğimden defterimi çantama koyardım. Sayfalarını yazdıklarımla yeteri kadar kirletiyordum zaten. Yazmayı bırakmaya karar verdim, sonra vazgeçtim. Karşımdaki karalanmış sayfaları bir bir geçti, boşunu buldu. Kaleminin arkasına bastı, çıt sesi geldi. Bir şeyler yazmaya koyuldu. Bana gösterdi.

Sağır dilsizim, yazmıştı.

Kusura bakma, dedim. Bilmiyordum. Heceleyerek söylemiştim bunları, istemsizce.

Buna gerek yok

Ben anlıyorum, yazdı.

İstemeden oldu, dedim kısık sesle. Üzüntümü böyle göstermeye çalışmıştım. Karşımdakinin bunu farketmesi olanaksızdı. İşe yaramadı.

Adın ne? Yazdı.

Cenk, dedim. Senin?

Emre, yazdı. Hemen yanında karalanmış iki harf duruyordu. Soyadını yazacakken vazgeçmişti.

Soyadını iş yerinde kullan, dedim ve güldüm.

Bir şey yazmadı, güldü. Biraz bekledim. Gözlerinin arkasında cümleler kuruluyordu. Birini seçti.

Bir işim yok, yazdı.

Neden diye sormayı düşündüm. Aklım, sağır dilsizliğine yormuş, onaylamak istiyordu. Muhabbeti engeline çekmek istemedim, vazgeçtim. Onun yerine, nasıl geçiniyorsun, diye sordum.

Sen hiç merak etme, ben bir şekilde hallediyorum, der gibi baktı suratıma. Sonra, kalemi eline aldı. Hafifçe dokundum eline. Yüzüme bakınca,

Anladım ben, dedim.

Sen ne iş yapıyorsun? Yazdı.

Hiçbir iş, dedim.

Nasıl geçiniyorsun? Yazdı.

Ben de onun gibi bakmak isterdim ama yapamazdım. Okuyordum, son sınıftaydım. Kendi başıma geçinmek zorunda kalmama çok az kalmıştı. Nasıl geçineceğimi hiç bilmiyordum. Yüzümden ancak merak okunabilirdi.

Öğrencisin herhalde
bi yolunu bulursun
Ya da birileri senin yerine bir yol seçer
istemeden de olsa oradan yürürsün, yazdı.

Affallamıştım. Böyle bir laf beklemiyordum. Bu adam, gözümün arkasındakileri okuyabiliyordu. Bana iş ayarlamaya çalışanları tanıyordu sanki. Yazmaya devam etti:

Bütün gün burda oturup
milletin ağzını okuyorum
etraftakiler rahatsız olmasın diye
fısır fısır konuşuyorlar
ama ben her dediklerini duyabiliyorum
duyduklarım beni kahrediyor
hep aynı düşünceleri söyleyen
bilindik cümlelerle konuşuyorlar-sayfayı değiştirdi
oysa benim ne fikrilerim var
değişik değişik
dolaşıp duruyorlar aklımda
ama ağzımı açıp tek kelime edemiyorum
bağırıp duyuramıyorum kimseye
kimse de senin gibi gelip oturmuyor yanıma
eyvallah

Yazısını bir kez daha okudum. Tanıdık geldi. Seni anlıyorum, dedim önce.

Nasıl, der gibi baktı, cevaplamaya başladım.

Ben yazar olmak istiyorum, dedim. Sessiz ama derin bir nefes alarak ara verdim. İlk kez birine söylüyordum. O, sabırsızdı. Kaleminin ucuyla iki kez vurdu deftere, devam et, der gibi. Ettim:

Benim de aklımdan binlerce farklı fikir geçiyor. Bu fikirlerden yola çıkıp hikayeler yazıyorum ve onları dergilere gönderiyorum. Henüz hiçbiri beğenilip yayımlanmadı. Kullandığım dili beğenmedikleri için reddediyorlar, buna eminim. Senle ortak olduğumuz kısım işte bu. Ben de tıpkı sen gibi fikirlerimi dile dökmeyi beceremiyorum. Öyle olunca da sen nasıl hiçkimseye duyuramıyorsan ben de okurlara duyuramıyorum.

Aklımdakiler uçmasın diye hızlı hızlı konuşmuştum. Onun yazısı gibi karman çorman çıkmışlardı ağzımdan. Kızarmıştım. Nefes nefeseydim. Kan dolaşımım normale dönüp kendime gelince ona baktım. Keyfi kaçmıştı. Memnun olmamış gibiydi dediklerimden. Üzgün değildi benim adıma, onaylamaz bakıyordu. Durumlarımızı bir tutmama kızmış olmalıydı.

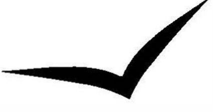
Ne oldu? Diye sordum.

Hızlı hızlı bir şeyler karaladı.

Git adam gibi bir iş bul kendine
yazarlık neymiş
aç kalırsın, yazmıştı.

Bunu okuyunca kütüphanede çalışmaya karar verdim, sonra vazgeçtim.

İmran Aydın TALİ

Sadece Çocuk

oteller önünde bir anı fark etmez
eğlendi külden kaydıraklarda

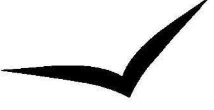
tek bacaklı pantolon kirlendi

vardiya gecikti kimseye göstermeden
sevişmelerden de yoktu haberi karetta-karetta'lardan da
çimlerde aklandı buna ne şükür
bahçıvanların yunduğu

uykuyu yeğlerdi sorsanız
umursasanız kedi besleyecekti
kedileri kedilerden korudu hali yaman
çakalları çizgili babalardan
atleti sır ve sıklam

safsın sen, diye sustu arkasından şikayetler
sadece çocuktu oysa..

Ece APAYDIN

Vs.

Ben size borçluyum eğlenceli zamanı
size rüzgar terketmek için ev verebilirim
böyle iyi bebekler yapmak ve bakarlar kapının dizginlerine

Giysiler bana düşüncemi verdi kırpılmış kumaşlar
dilimde dilinizin kökleri. bana ipler verelim ve oyun bahçeleri
benim için kökten sevincidir okşamaların

Bu saat on iki bu evde mutlu. bu ev bu yokuşta mutlu vs. vs.
böyle iyi on ikiyi beş geçe bahçede ahşap sesle geliyor
ses ! çakıl taşlarını dizdin mi adımla? sesss..sessss vs. vs

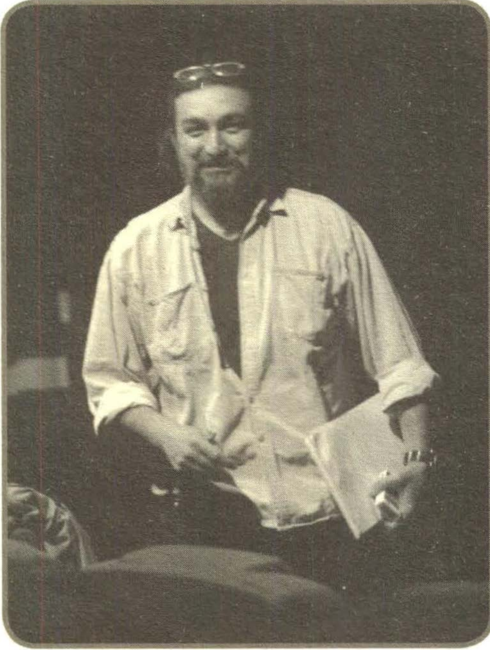
Çağrım bana kasılmış bir oda verdi rüzgar evinde
patates ve atların nal baskıları üzerinde yükselir
bana bir uzaklık verelim bir enstrüman vs. vs

Ben size bir sıcaklık borçluyum. sabahın dokusunu
butlanmış geliyor bu şiiri yazacak kalem
ama kağıt kendini katlayıp gitmiş

Yazmak başka bir kayıp olmalı vs. vs

SÖYLEŞİ**YORUM**

Yunus Emre BOZDAĞ - Fatih GÜMÜŞGÖZ

Merhabalar. Tıpkı Ray Charles isimli kitabınız bu yıl Chiviyazıları Yayınevinden çıktı. Severek okudum. İlk olarak sizi bu kitabı yazmaya iten başlıca sebep nedir?

Yazı yazmak zaten ilkokuldan beri sık sık başvurduğum bir ifade aracıydı. Biriken yazılar, üzerine eklenen yenileri derken kabaran dosyalar... Bir süre sonra yenilerine yer açmak ve paylaşmak ihtiyac olarak kendini hissettiriyor.. Ancak evrenle ve yaşamla derdi olan insanların bir çeşit ifade aracı olarak seçtikleri yazı, benim için olmazsa olmazlardandı. Birçok yazı arasından değişik bir kurguyla oluşturulan bu kitap, birikenlerin bir kısmının bir çatı altında toplanmasından ibaret. Tüm bunların dışında daha başka bir sebep var. Bir roman çalışmasıyla başlayan serüven, arada romanın beni sıkıştırdığı yoğun hallerden ve tek bir şeye odaklanmaktan kurtulmak için başka şeyler yazma ihtiyacıyla devam etti. Biraz nefes alıp tekrar derine dalabilmek için ama bunu yazmaktan kopmadan yapabilmek için başvurduğum kısa öykü yazımları bitti roman hala bitmedi. İlk kitap ilk dikili ağaç gibi, meyvesi kendinden... Samimi olmak gerekirse ben de bu dosyanın önce basılmayı hakettiğini düşündüm. Tıpkı Ray Charles, kendini anlatma ihtiyacı duyan insanların ölüme kadar giden ortak çığlığıdır. Anlatmak ve dinlemenin, hayatın en büyük sırlarından biri olduğunun fısıltısıdır.

"Çift dilli adam" öyküsünde bir başkaldırının dolaşımı var. Karekterin iç sesi uzuvlaşıp meydana çıkıyor. Ortaya çıkışı da küçük bir sancıyla oluyor, dilin ortaya çıkışındaki acı, sese yapılan müdahalenin görünümü. İkinci dille ortaya çıkan 'sesin geçmişi' nasıl?

Çift Dilli Adam, konuşmamayı seçmiş bir adamın bünyesinin kendisine başkaldırışının öyküsü. İnsan bünyesi o ya da bu şekilde ken-

dini ifade etmeye endekslenmiş bir mekanizma. Bunu insanın kendisi bile engelleyemiyor. Bu başkaldırı aynı zamanda topluma yapılan bireysel başkaldırı olarak da düşünülebilir. Kim en çok bağırırsa onun haklı olduğu bir dünyada bağırmaktansa haksızlığı kabullenen çok sayıda insanın iç sesi. Hayat boyu tutulan bir matem gibi yaşamak, bir yerlerde çatlamalara ve patlamalara neden oluyor. Bu öykü de bu kesiti anlatan bir kurmaca. Felsefe tarihi boyunca dil sorunsalı üstünde sıklıkla durulmuştur. Dilin insanlardan kaynaklanan bir kandırmaca mı yoksa gerçek bir ifade aracı mı olduğu tartışma konusu olmuş. Sese dönüşen şey ne kadar doğrudur ve bizi ne kadar doğru ifade eder? Biraz bu konuları kurcalamak gerekiyordu. Ben de yaramaz bir çocuğun çatıkatındaki sandığın içini merak edip açması gibi keyifle kurcaladım.

Karakterin ağzında diğer dil; aynı zamanda toplumsal koşullara ve bireyin kendisine de karşı bir dil büyüyor. O dili "Mesai çıkışı bir metro vagonundaki kalabalık gibi hissediyorum ağzımı" diye betimliyorsunuz bir yerde. Her gün çalışan ve sömürülen bu topluluğun da işkence ettiği bir ses mi bu? Ortalara doğru bu soruyu sorduruyor öykü ama sonra yalnızca kendine karşı bireysel bir başkaldırışa dönüşüyor. Çift Dilli Adam'ın söylemi nereye varacak?

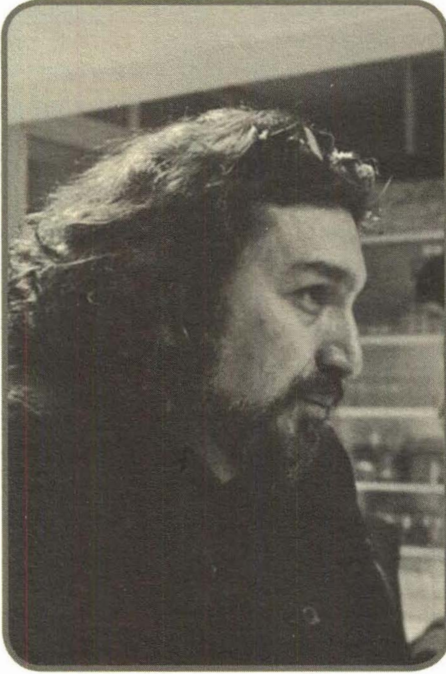
Öykü (Çift Dilli Adam) bir süre sonra toplumsal bir soruna dönüşüyor gibi olsa da sonradan bunun tekrar bireysel bir durum oduğunun ortaya çıkması kaçınılmaz. Çünkü o toplumu oluşturan bireylerin içselliklerinden yola çıkıyor. Aslında Çift Dilli Adam bitmiş bir öykü değil. Kısa roman uzun öykü şeklinde tasarlanmış sonradan kısaltılmış bir anlatım. Bu konu çok yönlü anlatılabilecek bir zenginlikte. Bu nedenle devam etmesi muhtemel.

"İsimsiz Kuşlar" öyküsünde göç eden bir "sınırsızlık" var. Kuşlar mezarlığa, insan yaşamının sonlandığı yere sığınıyor. Mezarlık ile kuşlar arasındaki ilişkiyi enikonu anlatır mısınız?

'İsimsiz Kuşlar'la mezarlık arasındaki bağıntıyı deşelemek gerekirse; isimsiz kuşların yaşamı baştan sona ölüme (Mezar) olan yolculuklarından ibarettir. Bu saygı duyulması gereken bir tercihtir. Bazı insanlar ölünceye kadar tanımlanmak (İsimlendirilmek) ya da bir çerçeveye sığdırılmak istemezler. Onların hiç bir şeyle bağları yoktur. Geçmiş ve gelecekle de hesapları yoktur. Kariyer, para, mülk edinmek gibi planları da yoktur. Hayata değmeden yaşarlar. Çarşafı bozmadan yatarlar yatakta. Seslerinde ünlem eksiktir. Bu onların hikayesidir.

"Ray Charles Gibi" öyküsünde "Ona daha iyi duymanın yolunu gösterir, hiç olmazsa ipucu verirdi." Karakter bir duyu ediniyor gibi... Bu öykü aynı zamanda kitaba ismini veren öykü. Sizin için özel olan yeri, neredeԁir?

Yola çıkışlar belki de hayatta en belirleyici şeylerden biri. Yola çıkmadan başlamıyorken macera hele bir de yol yoksa ortada, iş başa düşer. Gideceği yolu kendi yapar insan. Yolu giderken yapar, yaparken gider, yolda yapar. Kervan yolda dizilir. Geri dönüşü yoktur. Bu uzun ve zorlu yol bizi biz yapar. Hedefe ulaştığımızda bazen hedefin de anlamı kalmayabilir. Ne olmak istiyorsak o'yuzdur aslında. Bütün bunların altında da kendini ifade etme içgüdüsü yatıyor. Ray Charles, mikrofon, müzik, trompet, duymak, dinlemek, anlatmak bunların hepsi kendini ifade etmenin simgeleri. İnsan kendini ifade edebilmek için bir çok şeyi feda edebilir. Sayısız şeyi göze alıp sayısız şeyi gözden çıkartabilir. Genel anlamda kitaptaki bütün öyküler insanın kendini ifade sorununu dolaylı yollardan tanımlıyor. Tüm duyu organlarımızı temel alan öyküler var. Duyu organlarımız ifade ve algılamanın en vahşi en temel yordamı. Hayat en güzel şeylerle birlikte hüznü de barındırıyor, tıpkı Ray Charles gibi. Onun yaşamı, onun karanlığı, aynı zamanda onun aydınlığı. Körlüğü ve öngörüsü. Müziğinin arasına gizlenen hayatlar, arzular, hedefler, çığlıklar, çelişkiler, çatışmalar, metaforlar... Bir öykü de böyle olmalı diye düşünmüşümdür hep. İçinde çok şeyi büyük bir dengeyle diri tutabilen, sade ama çarpıcı,

şaşırtıcı ve sıradan. Tıpkı Ray Charles'in yaşamı ve müziği gibi olmalı. Öykü sezgiyle birlikte okunmalı bir müzik dinler gibi. Sözsüz bir müzikten ne anlıyorsak bazen yazılı bir öykü de bizi aynı hazza götürebilmeli. İki artı iki dört etmemeli her zaman. Kaz gelecek yerden tavuk esirgenebilmeli gerekirse, büyü bozulmasın diye. Nasrettin Hoca 'kazanın öldü' diyorsa inanılmalı bazen, üzümün bağını sormalı yerken. Aşık kayrılmalı, aşkta taraf tutulmalı. Öyküler anlatılmaya başlandığı zaman, Eduardo Galeano'nun dediği gibi, ateşin etrafında toplanılmalı, çocuklar ağlamaktan vazgeçmeli, bitkiler büyümeyi unutmalı... Öykü benim için böyle güzel.

Öykülerde bir seslenme, bir dile getirme ve "işitme" isteği görülüyor. Karakterlerin arzuları, karakterlerin kendisi için hep bir giz ve karakterlerden de bağımsız varlıklar gibi. İlk önce karakterler mi geldi yoksa arzuları mı?

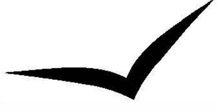
Bu keyifli bir soru oldu... Karakterlerin arzuları, bize onları en iyi anlatacak en iyi tanıtacak özellikler. Bu soruyu aklınıza getiren ve sormaya iten şey neydi merak ettim. Sanırım cevabım oralarda duruyor. Arzular insanların temel içgüdülerini, aslında farkettirmeden karakterlerini eleverir. 'Tornfled Ölmeseydi' adlı öyküde karakter çok yaşlı olmasına rağmen olduğu gibi değil olmak istediği gibi biri olarak ölür. Uzun yıllar onu ne şekilde tanırsak tanıyalım, en son bu arzusuyla hatırlarız. Bizim için o artık olmak istediği gibi biri olarak kalacaktır. Arzular bazen ölüm anına kadar bastırılabilir. Artık bastırmanın anlamı kalmadığında er ya da geç açığa çıkar. Bu nedenle bazı öykülerde karakterden önce arzuları gelir. 'Temizlik' öyküsündeki kadın da aslında arzularının ele verdiği bir karakter. Kendimizin birinci kişisi olduğumuz anlar iyi kötü, doğru yanlış, arzularımızın kendini gösterdiği anlardır.

Dinleyin adlı öyküyü okurken, zihnimde kısa bir oyun canlandı, hatta yeni bir anlatı veya eylem dizgesiyle birlikte uzun bir oyuna da dönüşebilir. Ne dersiniz?

Ben aslında tiyatro yönetmenliği yaptığım için yazdıklarımda ister istemez tiyatral ögeler var. Hatta 'Av' adlı öyküm kısa film senaryosu haline dönüştürüldü. 'Dinleyin' adlı öyküde sahne tadını hissetmek mümkün. Kitapta yer almayan birkaç öyküm de tiyatro oyunu olarak tasarlandı. Öykü aynı zamanda kaynak oluşturan bir özelliğe sahip. Öykülerden yola çıkarak film, tiyatro, roman, belgesel hatta şiire ulaşmak mümkün. Bir anlamda anlatımın en yalın ve en öz hali. Öykü yazmayı bu nedenlerle seviyorum. Ülkemizde en az okunan türlerden biri olmasına karşın, bazı yayınevleri öykü kitabı basmak istemediği halde, okuyanların olması çok sevindirici. Yine ateşler etrafında toplanıp öyküleşmek niyetiyle sevgiler...

Teşekkürler...

Begüm ŞAHAN

Ses

Saliha'ya

bir yerlere bir "ses" sıkışsa
yaram sanırım. Ve günebakan kabuğunu
sırtlar bir karınca.
...
aynı değildir hiçbir kapı, aynı yöne açılmaz.
bekleyişsiz bir beklemeye tahakküm eder kadın
_yola çıktı şimdi karıncalar
ip gibi, dizilerek toprağın çatlamış bedeninde
aynı ritimde.

bu seremonide;
"ormana saklan" dedi adam, karıncaların sırtında.
o an da buza çarptı kafam
ve nefesim kanadı, camın soğuğunda!

bir yerlere bir "ses" sıkışsa
cama kafa atarım,
ve günebakan kabukları donar soğuğumda...

Hayal Dergisi 2014 Abonelik Formu

Soyad: ....
Ad: ....
T. C. Kimlik No:..
Adres: ....
....

İlçe / Semt: .... Posta Kodu: .... İl: ....
Tel: .... Faks: ....E Posta: ....

Abonelik Süresi: 1 Yıl	Abonelik Ücreti: 1 Yıl: 35 TL.
Hayal Yayıncılık İŞBANKASI ÇARŞI KADIKÖY ŞUBESİ İSTANBUL Iban No: TR 02 0006 4000 0011 1871 4837 32	Posta Çeki Numarası: 6063762

Abonelik için yukarıda belirtilen banka ya da posta hesap numaralarına abonelik bedeli yatırıldıktan sonra, form doldurularak dekontla birlikte aşağıdaki adrese gönderilmelidir.
(Bir yıllık abonelik dört sayıdır.)

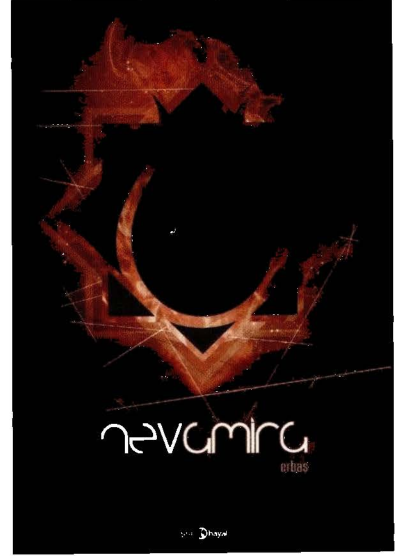
Caferağa Mah. Miralay Nazım Sok.
No: 25/A Daire: 1
Kadıköy - İstanbul

Telefon: (0216) 700 28 36
Faks: (0216) 700 28 37
E Posta: hayald@gmail.com
E Posta: bilgi@hayalyayinlari.com
E Posta: hayal_dergisi@yahoo.com

Hayal Yayınları

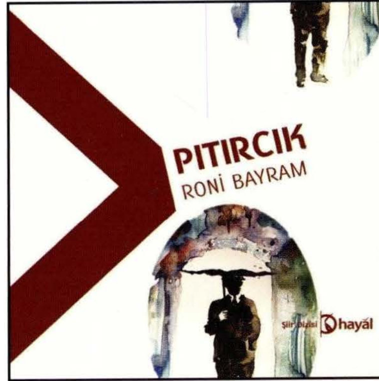
Sayfa Sayısı: 96
Isbn: 978-605-5369-55-2

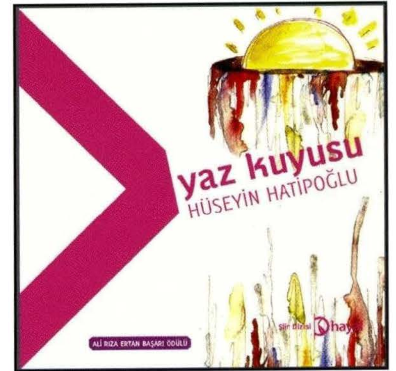
Sayfa Sayısı: 80
Isbn: 9978-605-5369-56-9

Sayfa Sayısı: 88
Isbn: 978-605-5369-58-3

Sayfa Sayısı: 88
Isbn: 9978-605-5369-57-6

Sayfa Sayısı: 64
Isbn: 9978-605-5369-59-0

hayal
Hayal Yayınları ve Telif Hakları Ajansı
Caferağa mahhallesi, Miralay Nazım Sokak no: 25 A
Kadıköy - İstanbul
Telefon: (0216) 700 28 36 • Faks: (0216) 700 28 37
www.hayalyayinlari.com

hayal kitabevi

Hayal Yayıncılık
ve Telif Hakları Ajansı
Hayal Publishing-House
and Copyright Agency

